

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' ΤΕΥΧ. Α' ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1974 | ΑΡΙΘ. 1-2

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΟΥ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Π ρ ό ς

Τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα

τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
Ἀδελφοί μου,

Ἐπικοινωνῶν μεθ' ὑμῶν σήμερον ἐπὶ τῇ μεγάλῃ τῶν Χριστουγέννων Ἑορτῇ, δράτομαι τῆς εὐκαιρίας, ἵνα νοερώς ἀσπασθῶ ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ, καὶ ἐπαναλάβω ἀπὸ μέσης καρδίας τὸ χαρμόσυνον μῆνυμα, ὅπερ ἐκπηγάζει ἀπὸ τῆς Φάτνης, μῆνυμα σωτηρίας καὶ λυτρώσεως, μῆνυμα χαρᾶς καὶ εἰρήνης.

Τὸ χρόνιος αἰώνιος σεσιγημένον Μυστήριον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐξεδηλώθη τότε ἐν Βηθλεέμ, ὅτε αὐτὸς ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. Ἐτέχθη τότε Σωτὴρ καὶ Λυτρωτὴς. Ὅστις, γενόμενος ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἵνα ἡμεῖς σωθῶμεν καὶ ὑψωθῶμεν, προοδοποιήσας τὴν ἐνὸς ἑκάστου ἡμῶν ἐξ ἀντικειμένου σωτηρίαν. Ὁ δεσμώτης τῆς ἀρᾶς καὶ κατακρίσεως ἄνθρωπος δύναται ἕκτοτε νὰ γίνῃ ἀπελευθέρως Χριστοῦ καὶ κληρονόμος παρούσης καὶ μελλούσης ζωῆς, ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἀγιωτάτων ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατὰ σάρκα Γέννησις τοῦ Κυρίου ἐσήμανε τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἀνακαινώσεως τοῦ νοῦς ἡμῶν. Διὸ

καὶ τὸ πεπτωκὸς ἠνωρθώθη, καὶ τὸ ἀσθενὲς ἠνδρώθη καὶ τὸ ἐρειπωμένον ὑψώθη καὶ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος τῆς ἰσχύος του ἐστερήθη καὶ ψυχικὴ μεταμόρφωσις συντελεῖται ἐντὸς τῶν καρδιῶν ἡμῶν, οἰκειοποιουμένων τὴν ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας πηγάζουσαν Λύτρωσιν.

Ἀλλὰ καὶ χαρᾶς καὶ εἰρήνης πρόξενος γίγνεται πᾶσιν ἡμῖν ἡ τοῦ Χριστοῦ θεία Γέννησις. Χαρᾶς ἀεκφράστου διὰ τὴν ἕκτασιν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀπυθμένου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰρήνης ἀναφαιρέτου ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν. Ἦλθεν ἐπὶ γῆς ὁ Θεὸς καὶ τοῖς ἀθρώποις συνανεστράφη καὶ διήνοιξεν ἡμῖν ὁδὸς εὐφροσύνης ὑπερέτρου καὶ εἰρήνης ψυχικῆς, ἣν οὐδεὶς δύναται νὰ ἄρῃ ἀφ' ἡμῶν. Ἡ εἰρήνη αὕτη δὲν προέρχεται ἐξωθεν. Εἶναι γέννημα τῆς ψυχῆς. Προέρχεται ἐσωθεν, πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀκένωτον χάριν τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ. Διὸ καὶ δύναται νὰ παραμείνῃ κτῆμα μόνιμον τοῦ ἀθρώπου, ἐφ' ὅσον οὗτος θελήσῃ νὰ παραμείνῃ ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ ἀγαπήσαντος αὐτὸν Θεοῦ.

Ἀδελφοί μου,

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἐπὶ ἑκατοντάδας πολλὰς ἐτῶν ζῆ τὸ πραγματικὸν γεγονός τῆς θείας Ἐπιφανείας, ἐν τούτοις, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἔχει καὶ σήμε-

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

Κ. Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Ο Υ, ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΟΥ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Π ρ ό ς

Τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα

τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
Ἀδελφοί μου,

Εἰς τὸ κατώφλιον ἤδη τοῦ Νέου Ἔτους 1974 ἱστάμενοι, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀπευθύνωμεν πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς τὰς πλέον θερμὰς εὐχὰς διὰ τὴν κατὰ Θεὸν εὐτυχίαν καὶ προκοπὴν ὑμῶν.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἄλλοι μὲν ἐγεύθησαν τὴν πικρὰν δοκιμασίαν τῆς ἀσθενείας, τῆς πενίας ἢ τῆς ἀποτυχίας, ἄλλοι δέ, ἀντιθέτως, ἠσθάνθησαν τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἐπι-

τυχίας, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς υἰείας. Ἀμφότεραι αἱ κατηγορίαι αὐταὶ τῶν ἀνθρώπων ἱστάμεθα σήμερον πρὸ τοῦ Νέου Ἔτους, πλημμυρισμένοι ἀπὸ ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν, καθὼς κατακλύζει τὴν ὑπαρξίν ἡμῶν ἕνας πραγματικὸς ὠκεανὸς προβλημάτων καὶ ἐρωτημάτων, ἢ ἐπίλυσις τῶν ὁποίων διεκδικεῖ πρωτοφανῆ ἀμεσότητα καὶ προτεραιότητα.

Ἡ βαθεῖα ἠθικὴ κρίσις, κατὰ τὰ τελευταῖα μεταπολεμικὰ ἔτη, χαρακτηρίζει, μεθ' ὧν τῶν συμπτωμάτων αὐτῆς, τὴν ἀτομικὴν, οἰκογενειακὴν, ἐθνικὴν καὶ διεθνῆ ζωὴν, ἢ συνεχῆς τοῦ ἀγαθοῦ τῆς εἰρήνης διακύβευσις, ἢ ἀνισόρροπος τῶν πολιτιστικῶν τομέων ἀνάπτυξις, ὁ ἕξαιλος τῆς ζωῆς ρυθμὸς, πάντα

ρον ἀνάγκην τῶν στοιχείων τῆς Λυτρώσεως, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι ἄφησε νὰ ἀτονίσῃ ἐντὸς του ἢ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ προερχομένη Λύτρωσις. Μέσα εἰς τὴν δίνην τῶν ποικίλων ρευμάτων τῆς ἐποχῆς, προετίμησε νὰ στηριχθῆ περισσότερον εἰς τὸν ὑπερεξαρθέντα, ἕνεκα τῶν τεχνολογικῶν κατακτήσεων, ἑαυτὸν του καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὸν αἰώνιον Θεόν. Ἐντεῦθεν περιέπλεξε τὰ πράγματα καὶ ἀντὶ σωτηρίας εὔρε τὸ ἄγχος, τὴν ὀδύνην καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν. Ἡ χαρὰ κατήνησε σήμερον σπάνιον εἶδος, παρὰ τὸ γεγονὸς τῆς τόσοσιν διαδεδομένης ψυχαγωγίας ὑπὸ ποικίλας μορφάς. Ἡ δὲ εἰρήνη, ἢ πραγματικὴ καὶ θεόπεμπτος, ἀπουσιάζει μονίμως ἀπὸ πολλὰς ψυχάς, μὲ ἀποτελεσματὸν νὰ παριστάμεθα μάρτυρες ἐνὸς ἀδυσωπήτου δράματος, τὸ ὁποῖον παίζεται μέσα εἰς αὐτάς.

Οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ καταξιώσῃ τὴν ὑπαρξίν του καὶ νὰ αἰσθανθῇ τὰς

γλυκερὰς συνεπείας τῆς σωτηρίας του, ἐὰν δὲν προσέλθῃ ταπεινὸς προσκυνητῆς τῆς Φάτνης, καὶ δὲν ἀντλήσῃ ἐκεῖθεν χαρὰν καὶ εἰρήνην.

«Δεῦτε, λοιπόν, ἴδωμεν ἀδελφοί μου πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός. Ἀκολουθήσωμεν λοιπόν, ἐνθα ὀδεύει ὁ Ἀστὴρ». Καὶ μὲ κατάφυξιν καὶ συντριβὴν ὡς προσκυνήσωμεν τὸ τεχθὲν Νήπιον. Καὶ ἀπὸ μέσης καρδίας ὡς προσφέρωμεν εἰς αὐτὸ τὴν λατρείαν καὶ ἀφοσίωσιν ἡμῶν, διὰ νὰ λάβωμεν ὡς ἀντιδώρημα καὶ τὴν Λύτρωσιν καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εἰρήνην, τῶν ὁποίων εἶχομεν, ἔχομεν καὶ πάντοτε θὰ ἔχωμεν ἀνάγκην.

Ἡ Χάρις καὶ ἡ Εἰρήνη τοῦ σαρκὶ νηπιᾶσαντος Θεοῦ ἡμῶν εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἀ μ ῆ ν.

† Ὁ Μητροπολίτης

Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας
Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Ο Σ, Τοποτηρητῆς

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

Παναγιώτατε και Θεϊότατε 'Αρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως Νέας 'Ρώμης και Οικουμενικῆ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητῆ ἀδελφῆ και συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν μετριότητος κύριε Δ η μ ῆ τ ρ ι ε, τὴν 'Υμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

'Η τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν κατὰ σάρκα Γέννησις συγκαλεῖται ἡμᾶς εἰς ἔνωσιν ἐν πίστει ὀρθῇ και ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ και εἰς μίαν ὁμόφωνον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος σὺν ἀγγέλοις δοξολογίαν.

'Η κτίσις πᾶσα ὑμνησεν Αὐτὸν ἐπιφανέντα. Οἱ οὐράνιοι ἀγγελοὶ θεοπρεπῶς ἐμελώδησαν τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις». 'Ο οὐρανὸς ὡσπερ στόμα προσελάβετο τὸν ἀστέρα. 'Η ἔρημος τὴν φάτνην. 'Η γῆ τὸ σπῆλαιον. Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡς κριοὶ και οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων. Καὶ ἡμεῖς, δι' οὗς ἡ ἐνσάρκωσις, και ἡ κένωσις, ἐπιγινώσκοντες τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν ἀλλήλοις κράζωμεν:

* "Ὁμοία Γράμματα ἀπεστάλησαν και πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς 'Ορθοδόξους Πατριάρχας και τοὺς 'Αρχιεπισκόπους τῶν 'Ορθοδόξων Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν.

ταῦτα συνθέτουν προβλήματα κληροδοτούμενα ὑπὸ τοῦ ἀπιόντος εἰς τὸ ἀνατεῖλαν Νέον 'Ἔτος. Καὶ παραλλήλως πρὸς ταῦτα ἕτερα προβλήματα ἀτομικὰ ἐνὸς ἐκάστου, εἴτε ὑλικὰ, εἴτε πνευματικὰ, με συγκλονιστικὴν πεζότητα ἀναμένουν τὴν ἐπίλυσίν των ἐντὸς τοῦ 1974.

Κατανοοῦμεν τὴν πραγματικότητα τῶν ἀξιώσεων τούτων. Οὐδέποτε ἄλλοτε ἡ ζωὴ ὑπῆρξε τόσον πολὺπλοκος και ἐπίφοβος ὑπόθεσις, ὅσον εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος κατέστησε δυσκόλους τὰς ἡμέρας του και νεφελώδη τὸν ὀρίζοντα τοῦ βίου του.

'Ἄλλ' ἡμεῖς, και μεθ' ἡμῶν πάντες οἱ πιστοί, διαπεποτισμένοι ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς και τοῦ χρόνου, ἀνιλαμβανόμεθα τὴν ὑπαρξίν των ποικίλων προβλημάτων ὡς εὐκαιρίαν ἀναπτύξεως μιᾶς εὐλογημένης δραστηριότητος, ἣτις συνίσταται εἰς τὴν εὐθυγράμμισιν τῆς ζωῆς ἡμῶν πρὸς τὰς

Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε.

Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε.

Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε.

Τῆς χαρᾶς πεπληρωμένοι, ἦν ὁ θεηγόρος ἀγγελος ἐκήρυξεν εἰς τοὺς ἀγραυλοῦντας ποιμένας, φιλήματι ἀγίῳ ἀγάπης και εἰρήνης ἀσπαζόμεθα τὴν 'Υμετέραν σεβασμίαν Πρωθιεραρχίαν και τοὺς σὺν Αὐτῇ πάντας ἐν Κυρίῳ ἀδελφούς και εὐχόμεθα 'Υμῖν τε και πάσῃ τῇ καθ' 'Υμᾶς ἀγία Ποίμνη τοῦ Κυρίου ὑγίειαν, μακροήμερευσιν, δύναμιν και χάριν και πᾶσαν παρά τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ δόσιν ἀγαθὴν διὰ τὸν νέον ἐνιαυτὸν 1974, ὃν δόξῃ τῷ σύμπαντι κόσμῳ εἰρηνικόν.

'Ἐπὶ δὲ τούτοις κατασπαζόμεθα τὴν 'Υμετέραν σεβασμίαν ἡμῖν Παναγιότητα μετ' ἀγάπης ἐν Χριστῷ τεχθέντι και διατελοῦμεν

† 'Ο Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Ο Σ

Τοποτηρητῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς

ἐντολὰς τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Διότι πιστεύομεν ὅτι, ὅταν ὁ 'Ιησοῦς Χριστὸς κατευθῆνη τὰς σκέψεις και ἐνεργείας ἡμῶν, τότε δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὰ προβλήματα μετὰ πνεύματος δυνάμεως και ἰσχύος. Τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου και αἱ δοκιμασίαι δὲν πρόκειται νὰ λείψουν. 'Ο τρόπος ὁμῶς τῆς ἐκ μέρους ἡμῶν ἀντιμετωπίσεως των δύναται νὰ καταστήσῃ ταῦτα ἀκίνδυνα και ἐν πολλοῖς ἐπιωφελεῖ διὰ τὸν πνευματικὸν ἡμῶν κόσμον συμβεβηκότα.

Εἰς μίαν τοιαύτην χριστιανικὴν θεώρησιν τῆς ζωῆς καλῶ ἀπαντας ὑμᾶς, ἀδελφοί μου, εὐχόμενος συνάμα ὅπως τὸ Νέον 'Ἔτος ἀποβῆ δι' ὑμᾶς ἐκπληρωτικὸν ἀγίων πόθων, ἱερῶν ἐπιθυμιῶν και ἐναρέτων ἐπιδιώξεων, μεστὸν δὲ και ὑπερπλήρες εὐλογιῶν Θεοῦ.

† 'Ο Μητροπολίτης

Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Ο Σ, Τοποτηρητῆς

“ Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α , ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πᾶς εὐσεβῆς Χριστιανός, ἐπιθυμῶν νὰ παρακολουθῆ τὴν ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἄριστον Ὁδηγόν, ἐγγραφόμενος συνδρομητῆς εἰς τὸ Ἐπίσημον Δημοσιογραφικὸν Ὅργανον τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Μετὰ τοῦ Περιοδικοῦ τούτου θὰ λαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὸ Περιοδικὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ».

Εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δημοσιεύονται κύρια ἄρθρα ἐπὶ σπουδαίων ἐπικαίρων ζητημάτων. Ἐπίσης ἐκκλησιαστικοὶ Νόμοι καὶ Διατάγματα, Γνωμοδοτήσεις, Ἐγκύκλιοι καὶ Ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁμοίως Εἰρηνικὰ Γράμματα ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν Ἡγέτων, Ἐόρτια Γράμματα, σπουδαῖα ἄρθρα Ποιμαντικά, Δογματικά, Πατερικά, Ἀπολογητικά, Φιλοσοφικά, Ἱστορικά, Ἠθικοκοινωνικά, Παιδαγωγικά, ἔτι δὲ εἰδικώτερα ἄρθρα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Τέχνην καὶ Ἐπιγραφικὴν, ὡς καὶ Ἐποικοδομητικά ἄρθρα Ψυχολογικά, ἀναφερόμενα εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας καὶ τῆς Λειτουργικῆς καὶ ἄρθρα σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἑξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν Ἱεραποστολήν. Σὺν ἐπὶ τούτοις δημοσιεύονται ἄρθρα Ἀγιογραφικά καὶ Ἑρμηνευτικά εἰς πάντα τὰ βιβλία τῶν Ἁγίων Γραφῶν, ὡς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναπτύσσονται ἐπὶ Ὁρθοδόξου βάσεως αἱ σχέσεις τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν καὶ παρέχονται ἡ λ ε γ μ έ ν α ι εἰδήσεις ἐπὶ τῆς ὅλης Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Τέλος, καταχωροῦνται ἐν τοῖς Χρονικοῖς εἰδήσεις, ἀναφερόμεναι πρωτίστως εἰς τὴν ὅλην ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, ὡς καὶ εἰς πάντα τὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα, ἡγουμένου τοῦ σептoῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς πνευματικῆς κορυφῆς τῆς ὅλης Ὁρθοδόξιας. Παρακολουθοῦνται ταῦτα ἐν τῇ κυρίᾳ Αὐτῶν ζωῇ καὶ δρᾶσει καὶ παρέχονται εἰδήσεις περὶ τε τοῦ σептoῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ περὶ πασῶν τῶν ἀνά τὴν

Οἰκουμένην Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἤτοι περὶ τῶν λοιπῶν σептoῦ Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Γεωργίας, ὡς καὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας, Φιλανδίας, καθὼς καὶ τῶν Ἀρχιεπισκοπῶν καὶ Μητροπόλεων, τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ σептoῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἤτοι τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τῆς Δωδεκανήσου, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, τῶν Μητροπόλεων Γαλλίας καὶ Κάτω Χωρῶν, Γερμανίας, Αὐστρίας, Ἰταλίας καὶ Ἑλβετίας, ὡς καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς, ἤτοι Κορέας καὶ Ἰαπωνίας. Μεγάλην βαρύτητα ἐπίσης ἀποδίδει εἰς τὰς εἰδήσεις περὶ τῶν Προχαλκηδονίων λεγομένων Ἐκκλησιῶν (Κοπτικῆς, Ἀρμενικῆς, Αἰθιοπικῆς, Ἰακωβιτικῆς, Μαλαμπάρ), ὡς καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων.

Πᾶν θέμα, ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν καθόλου θρησκευτικὴν διαφώτισιν καὶ τὴν θεολογικὴν γνῶσιν, ἀναφέρεται ἐπικαίρως ἐν τῷ Περιοδικῷ τῆς «Ἐκκλησίας». Αἱ Πανορθόδοξοι καὶ αἱ Διαχριστιανικαὶ Συνελεύσεις καὶ τὰ Θεολογικὰ Συνέδρια ἐλκύουν τὸ ἐνδιαφέρον εἰδικῶν συνεργατῶν διὰ τὴν διαφώτισιν καὶ ἐποικοδομὴν τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» σχολιάζει ὅλως ἀντικειμενικῶς ἀπὸ ὀρθοδόξου χριστιανικῆς σκοπιᾶς τὰ ἐκάστοτε ἐπικαίρα ἐκκλησιαστικά, κοινωνικά καὶ ἄλλα γεγονότα πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν του εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀξιολογήσιν αὐτῶν. Τέλος, ἡλεγμένοι καὶ ἔγκυροι βιβλιοκριταὶ καὶ ἐπικαιρος βιβλιογραφικὴ ἐνημερότης κλείουν τὸν κύκλον τοῦ πλουσιωτάτου περιεχομένου τοῦ Ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας μας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΑΔΕΛΦΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΚΕΛΙΑΣ

Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝ

(ΠΑΛΕΡΜΟ, 11-14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1973)*

Γ'

1. Τὸ Σάββατον, 13 Ὀκτωβρίου, ὑπῆρξε μία πολὺ κουραστικὴ ἡμέρα. Οἱ ὄργανοι τοῦ προγράμματος ἐν τῇ προσπάθειά των νὰ ἴδωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα ἀξιοθέατα τῆς Σικελίας, σχεδὸν ἐλησφόνησαν τὸν παράγοντα κόπωσης καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ αἰσθανθῶμεν μόνοι μας, τοῦλάχιστον ὀλίγας ὥρας, πρὸς περισυλλογὴν.

Τὸ πρωτὶ τοῦ Σαββάτου ἐπεσκέφθημεν τὴν Cappella Palatina, τὸ παρεκκλήσιον δηλαδὴ τοῦ Ἀνακτόρου τῶν Νορμανδῶν, τοῦ ἰα' αἰῶνος, μετὰ τὴν θαυμασίαν μωσαϊκὴν διακόσμησιν. Ἐγένετο προσφώνησις καὶ προσφορὰ δώρων ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ ἀντιφώνησις ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπ. Μυτιλήνης. Κατευθυνόμενοι πρὸς τὸ Trapani (τὸ ἀρχαῖον Δρέπανον), πόλιν ἀπέχουσαν περὶ τὰ 90 χιλμ. ἀπὸ τοῦ Παλέρμο, ἐσταθμεύσαμεν εἰς τὸ Alcamo, ὅπου μᾶς ὑπεδέχθη ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως εἰς τὰ ὄρια τῆς περιοχῆς καὶ προσεφώνησεν ἡμᾶς θερμῶς. Δυστυχῶς δὲν ἐπεσκέφθημεν τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῆς Ἐγέστης. Τὴν μεσημβρίαν κατελήξαμεν εἰς τὴν θαυμασίαν ἔπαυλιν Betania (Βηθανία) τῆς κωμοπόλεως Valderice, ἣ ὅποια τῶρα ἀποτελεῖ Istituto Medico-Psicologico per i Minorati, ὅπου παρέθεσε γεῦμα ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Trapani Σεβασμ. Francesco Ricceri. Παρεκάθησαν ὁ Νομάρχης τοῦ Trapani Pietro Montesanti, ὁ Δήμαρχος τοῦ Trapani Francesco Calamia, ὁ Δήμαρχος τοῦ Valderice Giuseppe Anselmo, ὁ Φρούραρχος τοῦ Trapani Immorbillo, ὁ Πρόεδρος τῆς ἐπαρχίας Rosario Ballatore καὶ ἄλλοι. Ἀντηλλάγησαν χαιρετισμοὶ καὶ φιλοφρονήσεις ὑπὸ τοῦ Δημάρχου τοῦ Τράπανι, τοῦ Ἁγίου Μυτιλήνης καὶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Τράπανι.

Ἐν συνεχείᾳ μετέβημεν εἰς τὸ Trapani καὶ εἰσῆλθομεν ἐν πομπῇ εἰς τὸν καθεδρικὸν ναόν, τοῦ χοροῦ ψάλλοντος τὸν 99 ψαλμὸν μετὰ ἐφύμνιον «Venite al Signore con canti di gioia» (παράφρασις τοῦ ψαλ-

μικοῦ: «εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει»). Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Trapani ἐξεφώνησε σύντομον λόγον ἀναφερθεὶς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρχαίου Δρεπάνου καὶ τοὺς παλαιούς δεσμούς μετὰ τὴν Ἑλλάδα· εἶπεν ἀκόμη ὅτι μᾶς συνδέουν δεσμοὶ πίστεως, διότι ὁ Ἁγ. Παῦλος μετὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐπεσκέφθη τὴν Σικελίαν, καὶ δεσμοὶ προσκυνήσεως τῆς μιᾶς Θεοτόκου, τὴν ὅποιαν ἡ πόλις τοῦ Δρεπάνου σέβεται καὶ τιμᾷ, ἔχουσα τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, τὴν ὅποιαν κατὰ παράδοσιν οἱ ναῦται ἔφεραν ἐξ Ἑλλάδος. Κατέληξε δὲ ὁ Ἐπίσκοπος παρακαλῶν καὶ προσκαλῶν ἡμᾶς ἐν ὀνόματι τῆς Θεοτόκου νὰ συνεχίσωμεν τὰς ἐπαφὰς μας.

Ὁ Μητροπ. Μυτιλήνης ἀπηύθυνε βραχὺν χαιρετισμὸν καὶ ἔδωσε τὸν λόγον εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανόν. Ὁ ἅγιος Πρεβέζης ἐτόνισεν ὅτι «εἴμεθα ἀδελφοὶ ἐν χριστιανικῇ ἀγάπῃ» καὶ ἐκλείσει τὸν χαιρετισμὸν του μετὰ τοὺς λόγους τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Μπόνη, τοὺς ὁποίους ἐξέφρασεν εἰς τὸ Συμπόσιον τῆς προηγουμένης ἡμέρας, ὅτι δηλαδὴ φεύγοντες ἀφήνομεν ἐδῶ τὰς καρδίας μας καὶ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀντηλλάγη ἀδελφικὸς ἀσπασμὸς καὶ προσεφέρθη εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Trapani μία εἰκὼν τῆς Θεοτόκου τοῦ Trapani. Ἐξήλθομεν τοῦ ναοῦ τῇ συνοδείᾳ ἐνὸς στροφικοῦ ὕμνου μετὰ ἐφύμνιον «Dov' è carità e amore, qui c' è Dio».

2. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν μας εἰς Monreale ἐσταθμεύσαμεν εἰς τὴν παραθαλασσίαν πόλιν Castellammare del Golfo, ὅπου οἱ κάτοικοι μᾶς ἐπεφύλαξαν θερμὴν ὑποδοχὴν εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰς μίαν ἐξέδραν κάτωθεν βαθυσκίου δένδρου. Μᾶς ἀπηυθύνθη ὁ ἀκόλουθος χαιρετισμὸς: «Ἐν ὀνόματι τῆς χριστιανικῆς κοινότητος τοῦ Castellammare del Golfo, καλωσορίζω ὅλους ὑμᾶς, ἐνῶ ταυτοχρόνως θὰ ἀφήσητε τὴν τοπικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἐπισκοπάτου τοῦ Trapani. Δεχθῆτε τὰς ἀδελφικὰς ἡμῶν εὐχὰς διὰ μίαν γόνιμον συνεργασίαν, ἕνα ἐπιβεβαιωθῆ τὸ Βασίλειον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰς καρδίας ὄλων τῶν ἀνθρώπων, υἱῶν τοῦ μοναδικοῦ ἐπουρανίου Πατρὸς.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 608 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

Εύχομαι εις όλους Ὑμᾶς ἕνα ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν καὶ μίαν εὐχάριστον ἀνάμνησιν τῆς συναντήσεως ταύτης».

Τὸν χαιρετισμὸν αὐτὸν ἀνταπέδωκεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης. Νεάνιδες προσέφεραν εἰς ἡμᾶς κάνιστρα μὲ γλυκίσματα. Χαιρετισμὸν ἀπηύθυνε πρὸς ἡμᾶς καὶ ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ προσέφερε δῶρα.

Ἐπιβιβασθέντες τῶν αὐτοκινήτων ἐφθάσαμεν εἰς τὸ πνευματικὸν Κέντρον τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἐπαρχίας Μονρεάλε εἰς τὸ Roggio, ὅπου παρέθεσε δεῖπνον ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Monreale κ. Mingo. Περὶ τὸ τέλος τοῦ δείπνου καὶ ἐνῶ προσεφέρετο ὁ καμπανίτης οἶνος, ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς κ. Νικόδημος ἐγερθεὶς προσεφώνησε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Monreale, μεταφέρον τούς λόγους τοῦ Μ. Βασιλείου: «Ὁ Θεὸς τὰς νήσους καὶ τὰς ἡπείρους διὰ τῆς θαλάσσης ἐχώρισε· τοὺς νησιώτας δὲ τοὺς ἡπειρώτας διὰ τῆς ἀγάπης συνέδεσε». Μὲ βάσιν τὴν ἔνοιαν αὐτὴν ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην συνεργασίας ἐν πνεύματι χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφοσύνης. Μετ' αὐτὸν ὠμίλησε δι' ὀλίγων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Monreale, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἠὐχαρίστησε τὴν ἀντιπροσωπεῖαν διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν ἐπεφύλαξεν εἰς αὐτὸν νὰ συνδεῖται, ἀνεφέρθη εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖται εἰς αὐτὸ τὸ Κέντρον τῆς Ἐπαρχίας του.

3. Ἀκολούθως, κατηυθύνθημεν πρὸς τὸν περίφημον καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Μονρεάλε S. Maria la Nuova, κτίσμα λαμπρὸν καὶ πάγκαλλες τοῦ ἱεῖ ἁϊωνοσμὲ τὰ 6.000 τ.μ. διακεκοσμημένα διὰ μωσαϊκῶν (τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ἱστορημένα), ὅπου ὁ ὀργανίστας Fernando Germani ἔδιδε εἰς τὰ πλαίσια τοῦ φεστιβάλ ἱερᾶς Μουσικῆς (XVIII Settimana di Monreale, Festi- val Internazionale di Musica sacra Liturgica e spirituale, 11-21 Ottobre 1973, ore 21) ρεσιτάλ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου μὲ ἔργα Vivaldi—Bach, Max Reger καὶ Paul Hindemith.

Μέσα εἰς ἐκείνην τὴν θαυμασίαν βασιλικὴν μὲ τὴν δεσπόζουσαν μορφήν τοῦ Παντοκράτορος εἰς τὴν κόγχην τοῦ ἱεροῦ (εἰς τὴν θέσιν τῆς Πλατυτέρας) συνετελεῖτο μία μυστικὴ ἔνωσις μεταξὺ τοῦ κόσμου τῶν ψηφίδων καὶ τοῦ ζωντανοῦ πληρώματος ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐτέρωθεν μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ κόσμου καὶ τῆς μουσικῆς. Περὶ τὰς 20.000 ἀκροαταί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νέοι, ἠκροῶντο τῶν συμφῶνων ἤχων καὶ τῶν ἀπαρμιλλων μελωδιῶν τῆς μουσουργικῆς τέχνης τοῦ J. S. Bach. Αὐτοὶ οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι εὐκόλως συγκροτοῦν ἐκδηλώσεις μουσικῆς πῶς εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εὐκόλως διὰ τοῦτο παρεξηγοῦνται, ἀπετέλουν τὴν πλειοψηφίαν εἰς αὐτὸ τὸ ρεσιτάλ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ ἐχειροκρότουν μετ' ἐνθουσιασμοῦ, ἐκδηλοῦντες οὕτω τὴν δίψαν τῶν διὰ κάτι τὸ στερεὸν καὶ ὑποβλητικὸν καὶ δικαίωνοντες τὰς ἐλπίδας τῶν μεγαλυτέρων διὰ τὴν ἀναζήτησιν, ἐκ μέρους αὐτῶν, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῶν τελείων μορφῶν τῆς τέχνης.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ρεσιτάλ καὶ ἀφοῦ συνεχάρημεν τὸν ἔξοχον ὀργανίσταν Fernando Germani, ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖόν μας.

Δ'

1. Τὴν Κυριακὴν, 14 Ὀκτωβρίου, εἶχε συμφωνηθῆ μεταξὺ τοῦ Σεβ. Μητροπ. Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Piana Degli Albanesi κ. Ἰωσήφ Περνιτσιάρου, νὰ τελεσθῆ εἰς τὰς 11.00' ἀρχιερατικὴ Θ. Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας, Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἱερέων τῆς ἀντιπροσωπείας. Κατὰ τὸ ὀρθόδοξον τυπικὸν ἐωραζέτο ἡ μνήμη τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὴν 10.30' ἤρχισεν ὁ ὀρθος καὶ τὴν 11.00' ἡ Θεία Λειτουργία. Ἐτελέσθη πράγματι μία ὑποδειγματικὴ ἑλληνορθόδοξος Θ. Λειτουργία, τὴν ὁποῖαν παρηκολούθησαν περὶ τοὺς 1500 πιστοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ Ἕλληνες τοῦ Παλέρμου καὶ φοιτηταὶ σπουδάζοντες εἰς τὰς Σχολὰς τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου. Παρηκολούθησαν τὴν τέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας τέσσαρες Σικελοὶ Ἐπίσκοποι, πολλοὶ ἱερεῖς καὶ πολλὰ μοναχὰ. Τὸν ἐπίσημον χαρακτήρα συνεπλήρωνεν ὁ Δήμαρχος τοῦ Παλέρμου κ. Μαρκέλλο, φέρων τὴν τρίχρωμον ζώνην (τὰ χρώματα τῆς ἱταλικῆς σημαίας). Τὸ ἔργον τῶν ψαλτῶν ἀνέλαβον ὁ Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων, ὁ Ἐπίσκοπος Δέρβης κ. Κοσμάς καὶ ὁ ὑπογράφων τὸ παρὸν χρονικόν. Εἰς τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Piana Ἰωσήφ Περνιτσιάρου ὠμίλησε δι' ὀλίγων καὶ ἀνταπέδωκε, συντόμως ἐπίσης, ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰακώβος. Ἀκολούθως, ὄλον τὸ πλήρωμα ἔλαβε τὸ ἀντίδωρον. Εἰς τὸ προαύλιον τοῦ Ναοῦ ἐπραγματοποιήθη σύντομος συνάντησις τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας μετὰ τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπηυθύνθησαν παραινέσεις καὶ εὐχαὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Σεβ. Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, τοῦ Σεβ. Ἀττικῆς κ. Νικοδήμου καὶ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Μπόνου, νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατηρητισμένοι ἐπιστήμονες καὶ φορεῖς τοῦ πνεύματος τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφοσύνης.

2. Τὸ γεῦμα τῆς Κυριακῆς μᾶς παρέθεσαν αἱ ἀδελφαὶ τῆς ἑλληνορθόμου Μονῆς τῆς Ἁγίας Μακρίνης. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Piana Degli Albanesi, μολονότι δὲν ἦτο εἰς τὸ πρόγραμμα νὰ ὀμιλήσῃ, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Καρδινάλιον Pappalardo, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε χαρακτηριστικῶς: «Ποῖος δύναται νὰ σοῦ ἀπαγορεύσῃ νὰ ὀμιλήσῃς εἰς τὸν οἶκόν σου;». Οὕτως ὁ Σεβασμ. Ἐπίσκοπος ἀπηύθυνε τοὺς τελευταίους λόγους ἀγάπης του καὶ παρεκάλεσε νὰ φέρωμεν μεθ' ἡμῶν τὴν ἀγάπην του ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Δέρβης κ. Κοσμάς, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἠὐχαρίστησε πάντας τοὺς συντελέσαντας

εις την απρόσκοπτον πραγματοποίησιν τῆς επισκέψεως αὐτῆς καὶ τὸν Σικελικὸν λαὸν διὰ τὴν αὐθόρμητον ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης του καὶ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν, ὡς καὶ τὰς ἀδελφὰς τοῦ τάγματος τοῦ 'Αγ. Βασιλείου διὰ τὴν παράθεσιν τοῦ γεύματος, εἶπε καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὅταν πρὸ τριῶν μηνῶν ἦλθα ἐδῶ διὰ τὴν ὀριστικὴν κατάρτισιν τοῦ προγράμματος αὐτῆς τῆς ἐπισκέψεως, εἶπα ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὰς ἐπαρχίας ὅλων τῶν ἐπισκόπων, οἱ ὅποιοι εἶχον λάβει μέρος εἰς τὴν Crociera della Fraternità τοῦ 1970. Τώρα, βλέπων αὐτὴν τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν καὶ φιλοξενίαν, αὐτὴν τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἀδελφικῶν συναισθημάτων τοῦ λαοῦ, ὁμολογῶ ὅτι μετενόησα. Μακάρι νὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐπισκεφθῶμεν ὅλας αὐτὰς τὰς Μητροπόλεις». Ἐν κατακλείδι ὁ ἅγιος Δέρβης εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ συνεχίσωμεν τὰς ἐπαφὰς μας διὰ νὰ δημιουργηθοῦν προϋποθέσεις διὰ τὸν θεολογικὸν διάλογον.

Κατόπιν τῆς λήψεως ἀναμνηστικῶν φωτογραφιῶν καὶ προσφορᾶς δῶρων εἰς τὰς ἀδελφὰς ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον.

3. Εἰς τὰς 6 τὸ ἀπόγευμα μετέβημεν καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν Μέγαρον, ὅπου ἀνὰ μίαν ὁμάδα ἐκ τῶν δύο ἐπισήμων Ἀντιπροσωπειῶν ἠοχαλήθησαν μετὰ τὴν σύνταξιν, κεχωρισμένως, ἐνὸς ἀνακοινωθέντος, σχετικῶς μετὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν ἐπίσκεψιν. Ἐτονίσθησαν ἐκατέρωθεν κοινὰ στοιχεῖα, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ σημεία ἀναπτύξεως τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐκ τῆς συζήτησεως τῶν δύο μονομερῶν ἀνακοινωθέντων προῆλθε τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον κοινὸν ἀνακοινωθέν, τὸ ὁποῖον συνετάγη εἰς ἀμοιότατας τὰς γλώσσας, ἑλληνικὴν καὶ ἰταλικὴν.

Κοινὸν Ἀνακοινωθέν.

«Ἡ Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Σ. βασιμιαστικῶν Μητροπολιτικῶν Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλίου, Κορινθίας κ. Παντελεήμονος, Ἀττικῆς κ. Νικοδμήμου, τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Δέρβης κ. Κοσμά καὶ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Κωνσταντίνου Μπόνη, ὡς καὶ ὁ Ἐκλαμπρότατος Καρδινάλιος κ. Salvatore Pappalardo, Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Παλέρμου, μετὰ τῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας ἀνακοινοῦν τὰ ἀκόλουθα:

I. Ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς καὶ Ἁγίας Συνόδου, ἡ Ἑλληνικὴ Ἀντιπροσωπεῖα ἦλθεν εἰς τὸ Παλέρμον διὰ νὰ ἀνακοινώσῃ τὴν κατὰ τὸ 1970 γενομένην φιλόφρονον ἐπίσκεψιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐκδηλώσῃ τὰ αἰσθηματὰ ἀγάπης, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ὁμοφώνου ἀποφάσεως, ἣν ἔλαβον πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι κατὰ τὰς γενομένας ἐν Ῥόδῳ καὶ Γενεύῃ Πανορθόδοξους Διασκέψεις.

II. Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα διαμείνασα ἐπὶ τετραήμερον εἰς τὸ Παλέρμον καὶ ἐπισκεφθεῖσα καὶ ἄλλας πόλεις καὶ χωρία μετὰ συγκινήσεως διεπίστωσε τὴν ὑφισταμένην ἱστορικὴν συγγένειαν τῶν δύο λαῶν, ἔχουσαν τὰς ρίζας αὐτῆς εἰς τὸ ἀπώτατον καὶ τὸ μετέπειτα παρελθόν, κατὰ δὲ τὰς γενομένας αὐθόρμητους ἐκδηλώσεις διέκρινε τὸν πλοῦτον τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀγάπης παρά τε τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ καὶ τὴν καλὴν διάθεσιν διὰ μίαν ἐτι περαιτέρω προσέγγισιν καὶ συνεργασίαν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, μέχρις ὅτου καταστῆ δυνατὴ, χάριτι Θεοῦ, ἡ ἐναρξὶς θεολογικοῦ διαλόγου.

Ἡ συμμετοχὴ αὐτῆ τοῦ λαοῦ ὑπῆρξε τοσοῦτον θερμὴ καὶ εὐλαβικὴ, ὥστε ἐπλήρωσε πάντας εὐφροσύνου ἐκπλήξεως.

Ἡ ἀποκορύφωσις τῆς χαρᾶς καὶ ἐκπλήξεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ συνάντησις εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς «Πιάνα τῶν Ἑλλήνων», ἡ ὁποία χαράσσει τὰς προοπτικὰς μιᾶς περαιτέρω συνεργασίας ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ.

Οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Σικελίας ἦσαν λίαν εὐτυχεῖς βλέποντες μετὰ ποίου ἐνθουσιασμοῦ καὶ πόσης χαρᾶς οἱ πιστοὶ τῶν ὑπεδέχθησαν τὴν Συνοδικὴν Ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πάντες εὐχονται, ὅπως αἱ συναντήσεις αὗται συνεχίζωνται καὶ ἀναπτύσσωνται ὑπὸ μορφὴν ἀμοιβαίων ἀνταλλαγῶν ἐπισκέψεων, μορφωτικῶν σχέσεων, ὀργανώσεως πνευματικῶν συμποσίων, ἀνταλλαγῆς φοιτητῶν, μελέτης τῶν κοινῶν Ἁγίων καὶ Πατέρων.

Ἀπερχομένη ἡ Ἑλληνικὴ Ἀντιπροσωπεῖα ἐκφράζει θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὴν Σικελικὴν Ἐκκλησίαν, τὰς Ἀρχὰς τοῦ τόπου καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν καὶ εὐχεται πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν».

Ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου ἀνεχωρήσαμεν περὶ ὥραν 2.45' καὶ μετέβημεν εἰς τὸ Κολλέγιον Delle Salesiane, ὅπου ἡ Αὐτοῦ Ἐκλαμπρότης ὁ Καρδινάλιος Salvatore Pappalardo μᾶς παρέθεσε τὸ ἐπίσημον ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον. Ἦσαν προσκεκλημένοι ὁ Δήμαρχος τοῦ Παλέρμο μετὰ τῆς κυρίας Marchello καὶ πολλοὶ ἄλλοι προσωπικότητες τοῦ Παλέρμο. Περὶ τὸ τέλος τοῦ δείπνου ὁ Καρδινάλιος ἐξεφώνησε τὸν ἀκόλουθον λόγον.

Αἱ τρεῖς ἡμέραι, τὰς ὁποίας ἐπεράσατε μαζί μας, μᾶς ἔκαναν νὰ ἀκούσωμεν καὶ πάλιν τὸν μόνον Διδάσκαλόν μας, ὁ ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐξηγῆ εἰς τοὺς μαθητὰς του, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας, τὰς παραβολὰς τῆς Βασιλείας: διότι ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ συγχώμεν τὰ ὄψα μας οὔτε νὰ κλείσωμεν τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ μὴ ἐννοήσωμεν¹.

Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι καὶ ὁ σπόρος ἔδωκε καρπὸν... ὁ μὲν ἑκατόν².

1. Ματθ. 13,10-17.

2. Αὐτόθι, στίχ. 1-23.

Θά είναι δύσκολον, χωρίς να ἐκριζωθῇ ὁ σίτος, να ἐκριζώσωμεν τὰ ζιζάνια, τὰ ὁποῖα ὁ ἐχθρὸς ἐσπειρεν ἐντὸς τοῦ ἀγροῦ. Ἄλλ' ἡμεῖς θά ἀγρυπνώμεν, ὥστε οὐδεμία ἄλλη πρᾶξις μίσους να ἐπαλαβῆ τὴν τοιαύτην κακὴν σποράν³. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν παραγνώριζει τὸ ἀδύνατον⁴, δύναται καὶ ἐκ τῶν λίθων να παράγῃ ἄροτον⁵ καὶ τέκνα τοῦ Θεοῦ⁶, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελώνος θά καθαρῖσῃ τὸν σίτον ἀπὸ κάθε διαβολικὸν καρπὸν.

Ὁ κόκκος σινάπεως, τὸν ὁποῖον Ἐκεῖνος ἐσπειρε δια να «αὐξηθῆ», θά γίνῃ δένδρον μέγα⁷. Ἡ ζύμη, τὴν ὁποῖαν ἐκρυψεν ἐντὸς τοῦ φυράματος, θά ζυμώσῃ ὅλον τὸ φύραμα⁸. Διότι ἡμεῖς δὲν θά φεισθῶμεν οὐδενός, ἀπὸ ὅσα ἔχομεν, προκειμένου να ἀγοράσωμεν τὸν ἀγρόν, ὁ ὁποῖος φυλάττει τὸν θησαυρὸν καὶ πολῦτιμον λίθον, τὸν ὁποῖον εὐρέκαμεν⁹.

Ἐξ ἄλλου, ἐὰν εἶναι ἀληθές, ὅτι «οὐδεὶς ἄπει λύχρον καὶ τίθησιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ»¹⁰, τότε εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθές, ὅτι ὁ σπόρος ἐπὶ τῆς γῆς βλαστᾷ καὶ μηκύνεται, χωρίς ἡμεῖς να γνωρίζωμεν πῶς, εἴτε ἡμεῖς καθέδομεν εἴτε γρηγοροῦμεν καὶ τὴν νόκτα καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον καὶ εἶτα στάχην καὶ πλήρη σίτον ἐν τῷ στάχῳ¹¹.

Μερίστη λοιπὸν ἡ εὐθὴνῃ μας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μᾶς τρομάζει καὶ μᾶς ταπεινώνει. Ὅμως τὸ ἔργον εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ· εἶναι θαυμαστόν. Καὶ ἂν πιστεύωμεν εἰς Αὐτὸν καὶ ἂν ἐλπίζωμεν εἰς Αὐτόν, γεμίζει τὴν ἐλαχιστότητά μας αἰσιοδοξίας.

Γένος θεῖον τοῦ οὐρανοῦ Ἰχθύος, λαμβάνομεν μετὰ σεβασμοῦ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἄς ἀναγεώσωμεν τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ τὸ θεῖον ὕδωρ, ἀντλοῦντες ἐκ τῶν αἰωνίων πηγῶν καὶ θησαυρῶν. Ἀπὸ κοινοῦ ἄς τραφῶμεν ἀπὸ τὴν θεῖαν τροφὴν τοῦ Σωτῆρος¹².

Οἱ δεσμοί, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐνώνουν, δεσμοὶ τοὺς ὁποῖους ἐπεσήμανεν εἰς τὸ παρελθόν ἢ ἀλησμόνητος ἐπίσκεψις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Σικελίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἡ σημερινὴ σας ἐπίσκεψις τοὺς προωθεῖ εἰς τὸ μέλλον.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν σχέσεων μας ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅτε αἱ Ἐκκλησίαι μας ἤκουσαν καὶ πάλιν μαζὶ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Σεῖς ὁμως ἀπὸ τότε διείδετε τὴν ἐξέλιξιν. «Οἱ δεσμοὶ αὐτοί», ἐγράφατε¹³, ἀποτελοῦν ἓνα παρελθόν. Εἶναι ἀνάγκη να θερμανθοῦν ἐκ νέου καὶ να συνεχίσουν εἰς τὸ μέλλον ἔχοντες τὰς ρίζας των εἰς τὸ παρελθόν».

Οἱ δεσμοὶ αὐτοί, σᾶς διαβεβαιοῦμεν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς σας «μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου»¹⁴, ἐθερμάνθησαν ἐκ νέου καὶ ἀνεσύρθησαν ἤδη ἀπὸ τὸ παρελθόν. Θά τοὺς συνεχίσωμεν. Εἴμεθα βέβαιοι, θά τοὺς ἀναπτύξωμεν ἐτι πλέον. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἐπιθυμία ὅλων μας.

Ἡ Παναγία Ὁδηγήτρια εἶναι «ἡ ὁλκὰς τῶν θελότων σωθῆναι καὶ ὁ λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων»¹⁵, «τὸ ὄρμητήριον ἡμῶν ἐν τῷ πελάγει τῶν θλίψεων καὶ τῶν σκανδάλων πάντων τοῦ πολεμήτορος»¹⁶. Εἴθε να μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὸ μοναδικὸν Πάνορμον, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν εὐλογημένον ἐν Αὐτῇ καρπὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

(Συνεχίζεται)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Θ. ΣΤΑΘΗΣ

3. Αὐτόθι, στίχ. 24-30, 36-43.
4. Λουκᾶ Ι, 37.
5. Ματθ. 4,3.
6. Ματθ. 3,9.
7. Ματθ. 13,31-32.
8. Αὐτόθι, στίχ. 33.
9. Αὐτόθι, στίχ. 44-46.
10. Μάρκ. 4,21.
11. Αὐτόθι, στίχ. 26-29.

12. Ἐπιγραφή Αὐγουστοδοῦνου.
13. «Ἐκκλησία» 1-15 Ὀκτωβρίου 1970.
14. Α' Θεσ. 1,6.
15. Ἀκαθίστος Ἕμνος, οἶκος 3.
16. Κανὼν Ἀκαθίστου, ᾠδὴ 6.

**ΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ
ΤΩΝ Μ.Σ.Ε. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ (15 - 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1972)
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 1967 ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ Δ.Ι.Σ. ***

V

ΤΗΣ Μ.Σ.Ε. Θ. ΛΑΤΡΕΙΑΣ

'Υπό Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Μακαριώτατε 'Αγιε Πρόεδρε,

Σεβασμιώτατοι Πατέρες και 'Αδελφοί,

Συμφώνως πρὸς τὸ Ν.Δ. 126, τῆς 10ης Φεβρουαρίου 1969 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ἄρθρα 6, 16, 17, 37, 47) και πρὸς τὸν ὑπ' ἀριθ. 1 Κανονισμόν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς 31ης Μαρτίου 1969 (ἄρθρα 12, 13, 14, 15, 40, 41, 45), μετὰ τῶν λοιπῶν Μ.Σ.Ε. συνεστήθη τρίτη κατὰ σειράν ἢ ἐπὶ τῆς Θείας Λατρείας, Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης και Χριστιανικῶν Μνημείων και Κειμηλίων Μόνιμος Συνοδική Ἐπιτροπή. Μόνιμα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης διορίσθησαν διὰ μίαν τριετίαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας οἱ Μητροπολίται ὁ Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιος, ὁ Νευροκοπίου και Ζιχνῶν κ. Νικόδημος και ὁ Χίου κ. Χρυσόστομος. Αἰρετὰ δὲ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, προταθέντα ὑπὸ τῶν μονίμων μελῶν, διορίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου οἱ ὡς κατωτέρω, ὁ ὁμότιμος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Παναγιώτης Τρεμπέλας, ὁ ὁμότιμος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνδρέας Ζυγγόπουλος, ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀνδρέας Φυτράκης, ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Κωνσταντῖνος Καλοκύρης, ὁ καθηγητῆς τοῦ Ὑδρίου Ἀθηνῶν κ. Σπυρίδων Περιστερῆς και ὁ μουσικολόγος κ. Μιχαήλ Ἀδάμης. Ἀναπληρωματικά μέλη τῶν ὡς ἀνωτέρω διορίσθησαν ἀντιστοίχως ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννης Φουντούλης, ὁ ὕφηγος τοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου κ. Ἰωάννης Κουμανοῦδης, ὁ ἀγιόγραφος κ. Πέτρος Βαμπούλης, ὁ τότε ὕφηγος και νῦν καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Στυλιανὸς Παπαδόπουλος και οἱ καθηγηταὶ τῆς μουσικῆς κ. κ. Παναγ. Γεωργίου και Ἀπόστολος Βαλληνοδρᾶς. Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς και Διευθύνων τοῦ Γραφείου διορίσθη ὁ Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Γαρυφαλλός. Πρὸς ἅπαντας τούτους ὀφείλονται εἰλικρινεῖς εὐχαριστίαι διὰ τὴν προσενηχεῖσαν ἐπιστημονικὴν συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς δὲ τὸν διευθύνοντα τὸ Γραφεῖον ὁ δίκαιος ἔπαινος διὰ τὴν ὀργάνωσιν και λειτουργίαν τῆς

Ἐπιτροπῆς. Ὡσαύτως, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 16 παρ. 6 τοῦ Ν.Δ. 126, ἢ ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας κ.τ.λ. Μόνιμος Συνοδική Ἐπιτροπή κατήρτισε τὰς ὡς κατωτέρω Ὑποεπιτροπὰς.

α') Τὴν Ὑποεπιτροπὴν ἐκδόσεως τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Νευροκοπίου και Ζιχνῶν κ. Νικόδημον.

β') Τὴν Ὑποεπιτροπὴν Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας, ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιον.

γ') Τὴν Ὑποεπιτροπὴν Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου, ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιον.

Α'.

1. Ἡ ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας κ.τ.λ. Μόνιμος Συνοδική Ἐπιτροπή, παρεμπεισόντος τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐθνικῆς ἑκατοντηνετηκονταετηρίδος, ἐξήντησε τὴν κατὰ τὰ ἔτη 1969-1971 δραστηριότητά της κυρίως εἰς τὴν μελέτην, τὸν καταρτισμὸν και τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ προγράμματος τοῦ ἑορτασμοῦ τούτου. Ἐνταῦθα πρέπει ἰδιαίτερος και κατὰ δίκαιον λόγον νὰ ἐξαρθῆ ἡ οὐσιαστικὴ βοήθεια και συμβολὴ τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου Ἀρχιμ. Ἀνθίμου Ρούσσα, ὅστις και κατὰ τὴν ὀργάνωσιν και τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἑορτῶν εἰργάσθη εἰπέρ τις και ἄλλος ἀναφέρω ἐνδεικτικῶς τὴν φιλοξενίαν και τὴν ἀνὰ τὴν βόρειον Ἑλλάδα περιήγησιν τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν και τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσού» ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἑορτασμοῦ ἔσπεριδα. Οὕτω κατηρτίσθη και ἐκυκλοφορήθη εἰς δύο ἐκδόσεις ὁ ὑπὸ τὸν τίτλον «Δίπτυχα τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ» τόμος. Ἡ ἐκδοσις αὕτη προεκάλεσεν εὐμενέστατα κριτικὰ σχόλια και ἐθεωρήθη ὡς μία τῶν πλέον ἐπιτυχῶν ἐκφράσεων συμμετοχῆς εἰς τὸν ἐθνικὸν ἑορτασμόν.

2. Παραλλήλως ἐπρογραμματίσθη ἡ ἐκδοσις πενήντα μικρῶν βιβλίων διὰ τὸν λαόν, ὧν τὸ περιεχόμενον ἀναφέρεται εἰς ἐκκλησιαστικὰς προσωπικότητας, αἵτινες ὑπῆρξαν ἐκ τῶν προδρόμων ἢ πρωταγωνιστῶν τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων. Ἐξεδόθησαν ἤδη δέκα ἐκ τῶν βιβλιδίων τούτων, τὰ ἐξῆς: α) Χαρίσιος Μεγδάνης, β) Μορφῆς τοῦ Γένους, τόμ. Α' και Β', γ) Κείμενα τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, δ) Νικόδημος Ἀγιορείτης, ε) Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, στ) Τὸ κίνημα τῶν Κολυβάδων, ζ) Λεξικὸν τῶν Νεομαρτύρων, τόμ. Α', Β', Γ'. Εὐρίσκονται εἰς τὸ Τυπογραφεῖον τὰ ἐξῆς: α) Μακάριος ὁ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 606 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

Νοταράς, β) Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, γ) Αἱ Συντεχνίαι καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τουρκοκρατίας, δ) Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, ε) Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, στ) Οἱ Νεομάρτυρες καὶ τὸ Ἔθνος καὶ ζ) Γεννάδιος ὁ Σχολάριος.

3. Ἡ Ἐπιτροπὴ συνειργάσθη μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκδοσιν λειτουργικῶν βιβλίων, ὡς τῶν κατωτέρω. α) Τοῦ Ἀρχιερατικοῦ, πολυτελοῦς καὶ προτύπου ἐκδόσεως, ἣς ἡ ἐπιμέλεια εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς ἤδη ἀπὸ τοῦ 1967. β) Τῶν Μηναίων Ἀπριλίου, Μαΐου, Ἰουνίου, Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου. γ) Τοῦ Μικροῦ Εὐχολογίου. δ) Τῆς Ἀκολουθίας τῶν Ἐγκαινίων καὶ ε) τοῦ Μικροῦ Ἱερατικοῦ.

4. Εἰς τὰς 3 Αὐγούστου 1969 ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν ἐτελέσθη μετὰ ἀρχαιοπρεποῦς τάξεως ἡ θεία Λειτουργία ἐπὶ τῇ πτῆσει εἰς τὴν σελήνην. Ἐπὶ τούτῳ συνετέθη καὶ ἐξεδόθη πολυτελῶς εἰδικὴ φυλλάδα, περιέχουσα τοὺς ἐπὶ τῇ περιστάσει ποιηθέντας ὕμνους καὶ τὰ ἐπιλεγέντα ἐκ τε τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀναγνώσματα, καθὼς καὶ κατάλληλον ἐκ τῶν τῆς Ἐξαήμερου τοῦ Μ. Βασιλείου ὁμιλίαν. Παραδόξως ἡ ἐν τῷ πνεύματι τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας γενομένη αὕτη ἑορτὴ καὶ Λειτουργία ἐπεκρίθη ὡς ἀντορθόδοξος.

5. Εἰ καὶ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἐπιτροπῆς Λατρείας, ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς προελθὼν, ἀναφέρεται ἐνταῦθα τὸ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰσηγήσει τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ σχετικῆς προτάσεως, συσταθὲν Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας. Ἄς ἐπιτραπῆ νὰ εἴπω ὅτι ἡ σύστασις τοῦ Ἰδρύματος τούτου εἶναι ἐκ τῶν καλυτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτευγμάτων κατὰ τὴν διαρρησασαν τριετίαν, ἐπὶ ἐπιστημονικοῦ καὶ πνευματικοῦ τομέως. Τὸ Ἰδρυμα στεγάζεται ἤδη καὶ λειτουργεῖ εἰς εἰδικῶς διευθετηθέντα χῶρον παρὰ τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, ἀπαρτίζεται δὲ βαθμηδὸν εἰς βιβλία καὶ εἰς τεχνικὸν ἐξοπλισμὸν, γενναιοφρόνως δαπανώσης τῆς Ἱ. Μονῆς, τῇ πρόφρονι καὶ προθύμῳ ἐγκρίσει τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου. Ἦδη κατηρτίσθη καὶ ὑπεβλήθη πρὸς ἐγκρισιν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἡ ἰδρυτικὴ Πράξις καὶ ὁ Κανονισμὸς τοῦ Ἰδρύματος.

6. Ἡ πρώτη ἐπίσημος ἐμφάνισις τοῦ Ἰδρύματος ἐνώπιον τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ κοινοῦ τῆς πρωτευούσης ἐγένετο τὴν 8-6-1972 ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Κατ' αὐτὴν ὠμίλησεν ὁ πρῶτος ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τοῦ Ἰδρύματος Γρηγόριος Στάθης ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ θέματος: «Ἡ καταλογογράφησις τῶν μουσικῶν κωδίκων τοῦ Ἁγίου Ὄρους». Σημειωτέον, ὅτι ὁ θεολόγος καὶ μουσικολόγος κ. Γρηγόριος Στάθης ἐργάζεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος τρίτον ἤδη ἔτος, παρέδωκε δὲ εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον ἐτοιμὴν ἐργασίαν πρὸς ἐκδοσιν ἐκ 2.000 φύλλων μεγάλου σχήματος.

7. Ἡ ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας κ.τ.λ. Ἐπιτροπὴ κατήρτισε τὰ σχέδια τῆς μορφῆς τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς

Ἑλλάδος καθιερωθέντος Παρασῆμου τοῦ Ἀπ. Παύλου, καθὼς καὶ τοῦ τύπου τοῦ διπλώματος καὶ τοῦ τρόπου ἀπονομῆς αὐτοῦ, τὰ ἀκολούθως ὑπὸ τῆς Δ.Ι.Σ. ἐγκριθέντα. Ἦδη κατὰ τὴν διαρρησασαν τριετίαν ἀπενεμήθησαν παράσημα: χαλκᾶ 5, ἀργυρᾶ 20, χρυσᾶ 32, μεταλλοστάυροι 11. Ὡσαύτως, κατὰ τὰ περὶ ὀφφικίων ὀριζόμενα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1 Κανονισμῷ τῆς Δ.Ι.Σ., τὰ ὀφφίκια τοῦ Λογοθέτου καὶ τὸ τοῦ Μ. Λογοθέτου ἀπενεμήθησαν εἰς 4 λαϊκοὺς, ἐξαιρετικὰς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος προσενεγκόντας ὑπηρεσίας.

8. Ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας προγραμματισθεισῶν ἑορτῶν τῆς Ἐθνικῆς ἑκατοντητηκονταετηρίδος, ἡ ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας κ.τ.λ. Ἐπιτροπὴ, ἀπὸ 1ης ἕως 31ης Μαΐου 1971 ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας καὶ μετὰ τὴν πολῦτιμον συνεργασίαν τοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Ἰω. Μελετοπούλου ὠργάνωσεν Ἐκθεσιν, ἐν ἣ, ἀποσταλέντα προθύμως καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ἂν ὑπῆρχον, ἐξετέθησαν ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια καὶ ἐνθυμήματα τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος, προβάλλοντα τὴν συμβολὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν Ἀγῶνα 1821. Ὁ Τύπος, τὸ Ῥαδιόφωνον καὶ ἡ Τηλεόρασις ἀφίερωσαν εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐκθεσιν εὐμενέστατα σχόλια.

9. Ἄν χρειάζεται νὰ ὁμιλήσω καὶ περὶ τινων στοιχείων τυπικῆς δραστηριότητος ὑπὸ τοῦ Γραφείου κυρίως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχω νὰ εἴπω ὅτι κατὰ τὸ εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ παρούσα Ἐκθεσις χρονικὸν διάστημα, τὸ Γραφεῖον ἐνήργησε τὰ δέοντα ἐπὶ 904 ἐγγράφων, ἀφορώντων εἰς τὴν ἐκδοσιν 12 Συνοδικῶν ἐγκυκλίων, εἰς τὴν ἐγκρισιν 30 ἄσματικῶν Ἀκολουθιῶν ἢ ἄλλων λειτουργικῶν ἐκδόσεων, εἰς τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν νεωτέρων Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν χορήγησιν πιστοποιητικῶν ὑπηρεσίας κ.τ.λ. Σημειωτέον ὡσαύτως, ὅτι εἰδικὸς ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς, καθορίζων «τὸν τρόπον ἐργασίας τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ» τῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 Κανονισμοῦ, καταρτισθεὶς ὑπεβλήθη πρὸς ἐγκρισιν εἰς τὴν Δ.Ι.Σ.

Β'

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας κ.τ.λ. γενικώτερον πραχθέντα, τὰ δὲ ἐξῆς εἰδικώτερον ἀναφέρονται εἰς τὰς παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ τρεῖς Ὑποεπιτροπάς.

10. Ἡ ὑπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. Νικόδημον συγκροτηθεῖσα Ὑποεπιτροπὴ ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ Ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Ταμπουραντζάκη, τοῦ πρωτ. Ἰω. Ῥάμφου, τοῦ ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Δημ. Οἰκονομίδου καὶ τοῦ κ. Γεωργίου Μπεκατώρου.

11. Εἰς τὴν Ὑποεπιτροπὴν ταύτην ἀνετέθη ἡ φροντίς καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο ἤρξατο, ὡς γνωστόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἐμμαν. Φαρλέκα, τῷ 1956 ἀναληφθὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ βελτιωθὲν, εἰσήλθεν εἰς τὴν Β' περίοδον τῆς

ἐκδόσεως αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1970, ἔτι βελτιωθὲν ὡς πρὸς τε τὸ σχῆμα καὶ τὸ περιεχόμενον, εἰσήλθεν εἰς τὴν Γ' ἐκδοτικὴν αὐτοῦ περίοδον. Εἰς τὴν πρὸς τὴν Δ.Ι.Σ. Ἐκθεσὶν τῆς τότε Ἐπιτροπῆς, ὑποβαλλομένης τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ 1956, διευτυπύτο ἡ εὐχή, ὅπως τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο ἐξελιχθῆ σὺν τῷ χρόνῳ εἰς Ἐπιτηρίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥδη δὲ ἡ εὐχὴ ἐκείνη εὐρίσκεται ἐγγύς που τῆς πραγματώσεως αὐτῆς. Ὁμολογουμένως ἡ παρούσα μορφή τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου ὀφείλεται εἰς τὴν πείραν, τὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. Νικοδήμου, ἱκανῶς βοηθουμένου ὑπὸ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ὑποεπιτροπῆς καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως Ἀρχιμανδρίτου Ἀγαθαγέλου.

12. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον μονίμως πλέον συγκαταλέγεται εἰς τὰς Ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἀποτελεῖ δὲ πολύτιμον ὄδηγόν, ὡς πρὸς μὲν τὸ Α' μέρος αὐτοῦ, τῶν ἱερέων καὶ τῶν ψαλτῶν, ὡς πρὸς δὲ τὸ Β' μέρος Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Πολιτικῆς Ὑπηρεσίας, ἐντὸς ἀλλὰ καὶ ἔκτος τῆς Ἑλλάδος. Ἡ παράθεσις τῶν φωτογραφιῶν τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων, ἡ καὶ ἐπὶ Συνόδου συζητηθεῖσα, ἐξένισε μὲν τὸ πρῶτον, ἐσχολιάσθη δὲ ὑπὸ τινῶν μικρολόγων καὶ μικροχαρῶν, ἀλλ' ἥδη ἀναγνωρίζεται ὡς ἐνδεικνυμένη, οὐχὶ βεβαίως πρὸς διακόσμησιν τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ πρὸς ἐξυπηρέτησιν οὐσιώδους σκοποῦ· τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόσωπα πρέπει νὰ εἶναι γνωστά.

13. Μέλημα τῆς ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Δ.Ι.Σ. πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ, ὅπερ καὶ ἀποτελεῖ, ἡ παύσις τῆς ἐκδόσεως τῆς λεγομένης ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ, τῆς ὑπὸ τοῦ Γεωργ. Μπεκατώρου ἐπὶ ἔτη ἐκδιδομένης. Ὁ κ. Γεώργιος Μπεκατώρος, θεολόγος ὢν καὶ ἐγκύφας εἰδικῶς εἰς τὴν μελέτην καὶ ἔρευναν τῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς λειτουργικῆς τάξεως, κατέχει ἀξιόλογον κεφάλαιον γνώσεως, διόπερ καὶ συμπεριελήφθη εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου Ὑποεπιτροπῆς. Εὐκαταῖον εἶναι νὰ προσληθῆ κατὰ τινὰ τρόπον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα παύσῃ ἐπὶ τέλους κυκλοφοροῦσα καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένη τάξις. Τοῦτο βεβαίως θὰ ἐξαρτηθῆ καὶ ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ ἀνθρώπου νὰ θελήσῃ νὰ προέλθῃ εἰς μίαν λογικὴν συμφωνίαν.

14. Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας Ὑποεπιτροπὴ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Σερβίων καὶ Κοζάνης συνεκροτήθη ἐκ τῶν κ. κ. Ἄντ. Βήκα, Τιμ. Ναούμ, Κωνστ. Ἀναγνώστου, Γ. Παπαδοπούλου, Σπ. Σημαντήρη, Σπ. Περιστερῆ καὶ τοῦ διακόνου Πατρικίου Καλεώδους ὡς Γραμματέως.

15. Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθιμοτυπίας Ὑποεπιτροπὴ, κυρίως δὲ ὁ Γραμματεὺς αὐτῆς διάκονος Πατρικίος Καλεώδης, ἐπεξεργάσθη καὶ συνέταξε συστηματικῶς τὸ εἰς χεῖρας αὐτοῦ ὑλικόν, οὗτω δὲ κατηρτίσθη ὁ ΚΩΔΙΞ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑΣ, ἐξ 145 πολυγραφημένων σελίδων μεγάλου σχήματος, διηρημένους εἰς βιβλία 4,

κεφάλαια ἐν ὄλῳ 37, μετὰ 8 ἐν τέλει παραρτημάτων. Ὁ συντάκτης, ὡς πηγὰς μὲν ἔσχε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πείραν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὰ εἰδικὰ προγράμματα τῶν Βασιλ. Ἀνακτόρων καὶ τῶν διαφόρων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ὑπηρεσιῶν, ὡς βοηθήματα δὲ ἐχρησιμοποίησε τὰς σχετικὰς ἐργασίας τῶν Σεβασμιωτάτων Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. Νικοδήμου καὶ Ζάνθης κ. Ἀντωνίου.

16. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, διαπέμπουσα πρὸς τοὺς Σεβασμ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν Κώδικα Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας, γράφει σὺν τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 2092 ἀπὸ 31ης Μαρτίου 1972 Ἐγκυκλίῳ αὐτῆς· «...ὁ διαληφθεὶς Κ.Ε.Ε. συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ, διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28/1971 Κανονισμοῦ, ἰδρυθέντος παρὰ τῆ Ἰ.Σ. Γραφείου Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας καὶ τυχῶν ἐπεξεργασίας ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 28-2-1972, ἵνα δοκιμαστικῶς τεθῆ ἀπὸ τοῦδε ἐν ἰσχύϊ, μὴ ἀποκλειομένης τῆς τροποποιήσεως ἢ συμπληρώσεως αὐτοῦ ἐκ μέρους τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐν οἷς σημείοις ἐπισημανθήσονται ποτε τυχὸν ἀτέλειαι ἢ ἑλλείψεις αὐτοῦ...».

17. Ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τούτου τῆς Συνδικῆς Ἐγκυκλίου ἐξάγεται, ὅτι ἡ ὡς Ὑποεπιτροπὴ κατ' ἀρχὰς συγκροτηθεῖσα πρὸς καταρτισμὸν καὶ σύνταξιν τοῦ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας, εἶτα ἀπεσπᾶσθη τῆς ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας κ.τ.λ. Μ.Σ.Ε. καὶ ἀπετέλεσεν εἰδικὸν Γραφεῖον παρὰ τῆ Ἱ. Συνόδου.

18. Ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ὑποεπιτροπὴ συνεκροτήθη ἐκ τῶν ὡς κατωτέρω τοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου ὡς Προέδρου, τοῦ πρεσβ. Μαρίου Δαπέργολα, τοῦ ζωγράφου κ. Κ. Ζυνοπούλου, τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Νικ. Ζία, τοῦ Νομάρχου Ἀττικῆς κ. Γ. Δημακοπούλου καὶ τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Μ. Μιχαηλίδου. Διευθύνων τοῦ Μουσείου ὠρίσθη ὁ κ. Ἰωάννης Γκερέκος, ἀποσπασθεὶς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ΟΔΔΕΠ.

19. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 126/1969 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἄρθρον 6, πρῆρ. Δ', ἄρθρον 16, παρῆρ. Ι, ἐδ. γ', ἄρθρον 51 πρῆρ. Ι καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1/1969 Κανονισμοῦ περὶ «Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σωμάτων καὶ Ὁργάνων», ἄρθρον 15 πρῆρ. 3, τῆ 12ῃ Ἰανουαρίου 1971 ἐψήφισε τὸν ὑπ' ἀριθ. 15 Κανονισμὸν «Περὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου», δημοσιευθέντα εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία». Κατὰ τὸν Κανονισμὸν, «Σκοπὸς καὶ ἀποστολὴ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου εἶναι κυρίως ἡ συγκέντρωσις, διαφύλαξις καὶ κατάλληλος θέσις ἐν αὐτῷ... ἀντικειμένων εἰς προβολὴν καὶ παρουσίαν τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος... Ἐν τῷ Ἐ.Μ. ἐκτίθενται τὰ πάσης φύσεως ἐνθυμήματα τῶν πάλαι ποτὲ διαλαμψάντων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν ἢ ἐτέρων τῆς Ἐκκλησίας Ἱεραρχῶν ἢ Κληρικῶν ἢ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν... ὡς καὶ

Ε Π Ι Κ Η Δ Ε Ι Ο Σ Λ Ο Γ Ο Σ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΝ Λ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΝ

«Ο τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου πρὸς τὴν ζωὴν».

Ὁ καθηγητὴς Φιλιππίδης ἐδέχθη τὸν ζῶντα Λόγον τοῦ Θεοῦ μὲ ἐκπληκτικὴν εὐαισθησίαν, ἀφωκίωθη εἰς τὴν μετ' ἐπιστήμης προσέγγισιν καὶ προσφορὰν του, ἔδειξεν ὀλόψυχον πιστότητα εἰς τὸν Λόγον καὶ ἐσφράγισε τὴν ζωὴν του μὲ μίαν διαθήκην, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ συγκλονιστικὸν ὕμνον ἀναστασίμου β-βαιότητος καὶ χαρᾶς. «Ὅσοι ἠτύχησαμεν νὰ τὸν ἔχωμεν διδάσκαλον καὶ νὰ μᾶς τιμῆσῃ διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης του, ἀναλογιζόμεθα μὲ ἰδιαίτερον σεβασμὸν τὸν ἀκάματον ἐπιστήμονα, τὸν ἐμπνευσμένον καθηγητὴν, τὸν μεθοδικὸν ὀργανωτὴν, τὸν ἀνθρωπιν Φιλιππίδην καὶ ἀναπολοῦμεν μὲ συγκίνησιν τοὺς σταθμοὺς τῆς γονίμου ζωῆς καὶ διακονίας του.

α) Πρὸ ἐβδομήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐγεννήθη ὁ Λεωνίδας Φιλιππίδης εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου καὶ ὠλοκλήρωσε τοὺς τρεῖς κύκλους τῶν σπουδῶν του, ἀριστεύων πάντοτε καὶ διαπρέπων. Τὸ 1923 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τὸ 1925 μετέβη δι' εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς Γερμανίαν εἰδικευθεὶς εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Θρησκευολογίας. Μετὰ τετραετίαν ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λειψίας καὶ ἔκτοτε ἐδημοσίευσε σειρὰν ἐξαιρέτων θρησκευολογικῶν ἐργασιῶν, διὰ νὰ ἀναγορευθῆ τὸ 1934 Ὑφηγητὴς τῆς Θεο-

λογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων καὶ νὰ ἐκλεγῆ, τὸ 1939, πρῶτος τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς ἑδρας. Ἐκτοτε καθιερώθη ὡς κύριος ἀκαδημαϊκὸς ἐργάτης τοῦ ἀρτισυστάτου ἐν Ἑλλάδι κλάδου τῆς Θρησκευολογίας, τὸν ὁποῖον ὑπηρετήσε μὲ ἀφοσίωσιν, ἀκαταπόνητον ἐργατικότητα καὶ δημιουργικότητα, ἔρωτ' ἀληθῆ. Ἡ ἐπιβλητικὴ ἐπιστημονικὴ του συμβολὴ ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀποδεικνύει ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1960 ἀναγόρευσις του εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μαρβούργου — Κέντρου θρησκευολογικοῦ τῆς Γερμανίας — διότι «ἐξαιρέτως προήγαγεν ἐν Ἑλλάδι τὴν θρησκευολογικὴν ἔρευναν καὶ σπουδὴν καὶ παρέσχεν ἀξιόλογον συμβολὴν ἐν τῇ περιοχῇ τῶν διεθνῶν θρησκευολογικῶν ἐρευνῶν».

Ἐκτὸς τῆς Θρησκευολογίας, ἡ προσφορὰ τοῦ καθηγητοῦ Φιλιππίδου ἐκτείνεται καὶ εἰς ἄλλους θεολογικοὺς τομεῖς. Ἐδίδαξε, κατ' ἀνάθεσιν τῆς Σχολῆς, εἰς τὰς ἑδρας τῆς Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας, τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, τῆς Ἀπολογητικῆς, Κατηχητικῆς, Λειτουργικῆς καὶ Ῥητορικῆς. Κατηύθυνε μὲ δεξιότητα τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν, ὁσάντις ὑπῆρξε Κοσμητὸρ αὐτῆς, τὸ δὲ ἔτος 1965-66 ἐξελέγη Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κατορθώσας, μὲ τὴν πολὺπλευρον διοικητικὴν πεῖραν, τὴν μέχρι αὐτοθυσίας ἐργατικότητά του καὶ τὴν στοργὴν δι' ὀλόκληρον τὸ Προσωπικόν, νὰ μεταφέρῃ

πᾶν ἐν γένει ἀντικείμενον, ἔχον ἰδιάζουσαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σχέσιν...».

20. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος διέθεσε τὸν πρῶτον ὄροφον τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Οἴκου πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου, ἡ δὲ Ἱερά Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν ἐκ τοῦ ΟΔΔΕΠ χορήγησιν πιστώσεως ἐκ δρχ. 200.000 πρὸς κάλυψιν τῶν ἐξόδων ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ, ἧτοι κατασκευῆς προθηκῶν, εἰδῶν ἀρχείου κ.τ.λ. Εἰδικὴ ἀρχαιολόγος, ἡ Κα Μαρία Μαυροειδῆ, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Δ/ντοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου προσληφθεῖσα, ἐργάζεται βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ Διευθύνοντος Ἰω. Γκερέκου, πρὸς καταγραφὴν, περιγραφὴν, ταξινομήσιν καὶ καταχωρισμὸν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ καὶ ἱστορικοῦ ὕλικου τοῦ Μουσείου.

21. Θέμα προκύπτει περὶ τῆς ὀργανικῆς ἐντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰδρύεται μὲν τὸ Μοσεῖον κατὰ τὰς ὡς ἀνωτέρω μνημονευθείσας διατάξεις, καθ' ἃς εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας κ.τ.λ. Μ.Σ.Ε. ἀνήκει... ἡ φροντίς καὶ ἡ μέριμνα πρὸς διατήρησιν, διαφύλαξιν, προβολὴν καὶ γενικώτερον ἀξιο-

ποίησιν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Λαοῦ τῶν χριστιανικῶν μνημείων καὶ τῶν ἱερῶν κειμηλίων», ἐντάσσεται δὲ τὸ Συμβούλιον τοῦ Μουσείου εἰς τὰς Ὑποεπιτροπὰς τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, ἀλλ' ἐν τῷ Κανονισμῷ 15 «Περὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου» καὶ ἐν τῷ 1ῳ ἄρθρῳ, περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Μουσείου, διαλαμβάνεται ἐπὶ λέξει, ὅτι «ἰδρύεται παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιαστικὸν Μοσεῖον, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἧς ἀποτελεῖ ἰδίαν Ὑπηρεσίαν». Ἐπειδὴ πιθανῶς ἡ θέσις καὶ ἡ ἀρμοδιότης τῶν Μ.Σ.Ε. παραμένει εἰσέτι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀσαφής, γεννᾶται ἐν τῇ ἐμῇ σκέψει ἀμφιβολία περὶ τῆς ὀργανικῆς ἐντάξεως τοῦ Μουσείου, καθὼς καὶ περὶ τοῦ ὡς ἀνωτέρω Γραφείου Ἐκκλησιαστικοῦ Πρωτοκόλλου. Νομίζω ὅτι τὸ τε Γραφεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ Πρωτοκόλλου καὶ τὸ Ἱστορικὸν Μοσεῖον τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀποτελοῦντα ἰδίαις Ὑπηρεσίαις καὶ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀνήκουν ὀργανικῶς μᾶλλον εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μ.Σ. Ἐπιτροπὴν.

(Συνεχίζεται)

πνοήν αϊσιοδοξίας και δημιουργικότητα. Διά τούτο και σήμεραν ή ειλικρινής θλιψίς διά τήν έκδημιάν του δέν περιορίζεται είς τήν Θεολογικήν Σχολήν, τήν όποιαν ύπερ τήν τριακονταετιάν ύπηρετήσε και έτίμησεν, αλλά δεσπόζει είς όλην τήν μεγάλην οίκογένειαν του Πανεπιστημίου 'Αθηνών. Δέν είναι τής παρούσης ώρας νά αξιολογηθῆ τó έντυπωσιακόν συγγραφικόν έργο του Καθηγητοῦ Φιλιππίδου, τó όποϊον ύπερβαίνει τά τριακόσια αυτότελή δημοσιεύματα και έκτείνεται είς ένδεκα όγκώδεις τόμους. Παρομιώδης παραμένει ή πολύπλευρος σοφία του, ή γλωσσομάθεια, ή μεθοδικότης, ή ύψηλῆς στάθμης παραγωγικότης, ή καλλιέπεια ύφους και ή δύναμις έκφράσεως του πολυσεβάστου διδασκάλου. Με τήν έπιβαλλομένην έκ τής παρούσης ώρας λιτότητα, πρέπει νά τονισθῆ, ότι ό Λεωνίδας Φιλιππίδης ως έπιστήμων και έρευνητής ήνοιξε νέους όρίζοντας είς τήν έλληνικήν θεολογικήν γραμματείαν, συσχετίσας τούς προβληματισμούς της, με τās παγκοσμίους θρησκευολογικάς άναζητήσεις και έξάρας τήν ιδιάζουσαν και μοναδικήν θέσιν της.

β) Τήν προσωπικότητά του ως έπιστήμονος ώλοκλήρωνεν ή πλήρης έξάρσεως διδακτική ικανότης του. Με συγκίνηση ένθυμούνται αί χιλιάδες τών μαθητῶν του, οί όποϊοί τόν ήκουσαν είτε είς τά σχολεία Μέσης 'Εκπαιδύσεως, όπου έδίδαξεν, είτε είς τήν Ριζάριον, τās παιδαγωγικάς 'Ακαδημίας και ιδιαιτέρως είς τήν Θεολογικήν Σχολήν του Πανεπιστημίου 'Αθηνών, τόν ένθουσιώδη διδάσκαλον, ό όποϊος, μεταρσιούμενος, μετήγγιζε παλμόν ζωής και είς τά ψυχρότερα άκόμη τών θεμάτων, όστις συνήρπαζε με τó ευχάριστον ύφος του, μεταφέρων έλπίδα, πίστιν, ιερόν πάθος διά τήν άλήθειαν και τήν άγάπην. 'Αλησμόνητος παραμένει ή λεπτότης και εύγένειά του πρós «τους κυρίους συναδέλφους», είς τούς όποϊους κατέτασε πάντοτε τούς φοιτητάς του, άντιμετωπίζων αύτους με έκπληκτικόν σεβασμόν και διακριτικήν στοργήν.

γ) 'Η πνευματική παρουσία του Λεωνίδου Φιλιππίδου έγινε αϊσθητή και έκτός του έπιστημονικού και πανεπιστημιακού χώρου, είς πολλούς άκόμη τομείς τής εκκλησιαστικής και κοινωνικής ζωής, τόσον έν 'Ελλάδι, όσον και είς τās περιοχάς τών πρεσβυγενών Πατριαρχείων. 'Όπου και άν ειργάσθη, ως Γραμματέυς του έννομάρτυρος μητροπολίτου Χρυσοστόμου Σμύρνης, ως Διευθυντής του ιδιαιτέρου Γραφείου του Πατριαρχείου 'Αλεξανδρείας, ιδρυτής και διευθυντής τής πατριαρχικής Βιβλιοθήκης, ως άρχισυντάκτης τών περιοδικών «'Εκκλησιαστικός Φάρος» και «Πάνταινος», ως Διευθυντής Θρησκευμάτων του 'Υπουργείου επί έννάα συνεχῆ έτη υπό δέκα τέσσαρας 'Υπουργούς, επίτροπος παρά τῆ 'Ιερῶ Συνόδω, τῆ Ριζαρίω Σχολῆ, ως σύμβουλος τής 'Αποστολικής Διακονίας, του ΟΔΔΕΠ και του TAKE, διεκρίθη διά τήν πολύπλευρον ικανότητά του, τήν συνέπειαν, τήν αποτελεσματικότητα τής δράσεώς του, τήν άκεραιότητα και ιδανικήν πιστότητα είς τó χρέος του μέχρι κεραίας.

Σύμβολα τής αναγνωρίσεως τών ύπερ τήν πεντηκονταετιάν ύπηρεσιών του είς τó "Έθνος και τήν 'Εκ-

κλησίαν άποτελοῦν αί πολλοί τιμητικά διακρίσεις, αί όποϊαι από διάφορους κατευθύνσεις του άπενεμήθησαν.

δ) 'Ο Καθηγητής Φιλιππίδης ύπῆρξε κατ' έξοχήν ό εύαίσθητος και λεπτός άνθρωπος. 'Όπου ένεινείτο, μετέφερε τόνον αϊσιοδοξίας, εύγενείας και ύπῆρξε πάντοτε ειλικρινής φίλος μεγάλων και μικρών, άγωνιζόμενος διά τó δικαϊον και του τελευταίου υπαλλήλου, ό όποϊός εύρίσκετο είς τήν ύπηρεσίαν του. 'Ωρισμένοι οίκογενειακοί άτυχίοι κατέκαιον τά βάθη τής καρδιάς του κατ' όλην τήν διαδρομήν του βίου του, παρά τās μεγάλας έπιτυχίας είς τήν έπιστημονικήν του σταδιοδρομίαν και είς τās ύψηλάς διοικητικάς του εκκλησιαστικάς θέσεις. Τās βαρυτάτας περι τó προσωπικόν οίκογενειακόν θέμα άτυχίας και θλιψίς έφερε μετά χριστιανικής ύπομονῆς και αξιοπρεπειας.

Χάρις είς τήν μοναδικήν συμπαράστασιν τών εκλεκτῶν άδελφῶν του, τās όποίας ύπερηγάπα, με τήν βαθεϊαν πίστιν του είς τόν 'Αναστάνα, με τήν πηγαϊαν εύλάβειάν του, τήν διαγωγή ως ό ούρανός τής τροφοῦ νήσου Τήνου και βαθεϊαν ως ή θάλασσά της, κατώρθωσε τελικῶς νά ύπερβῆ τά άκρότατα όρια του προσωπικού πόνου, παραδιδόμενος έν εμπιστοσύνη και καρτερία είς τήν άγάπην του Κυρίου του.

*

"Όσον αναλογίζομαι τās έπιμόνους συζητήσεις του σεπτοῦ διδασκάλου περι αϊωνιότητος και τó αναστάσιμον ήθος τής διαθήκης του, διερωτώμαι, εάν είναι όρθόν νά δεσπόζη είς τήν παρούσαν συνάθροισιν θλιψίς. "Όταν ή στρατευομένη 'Εκκλησία προπέμπη έν εκλεκτόν μέλος της, τó όποϊον μέχρι τελευταίας στιγμῆς εύρίσκετο έν έργηγόρσει πνευματική, ή όδύνη μεταμορφώνεται είς πένθος χαροποιόν και ή θλιψίς του άπορφανισμού είς χαρμολύπην, πλήρη ειρήνης.

*

Αυτό τó αϊσθημα πόνου, αλλά και άναστασίμου έλπίδος, σεβαστέ μας Διδάσκαλε, κατέχει τās ψυχάς χιλιάδων ανθρώπων, οί όποϊοί σε ένώρισαν, είτε ως έρευνητήν έπιστήμονα, είτε ως καθηγητήν, ως διοικητικόν ήγέτην, κυρίως όμως ως άνθρωπον. Θά αισθανώμεθα τήν εύγενῆ παρουσίαν σου νά μάς εμπνέη και στηρίξη είς τήν έπιστημονικήν και κοινωνικήν μας διακονίαν. Δέξου άκόμη μίαν φορά τήν έκφρασιν τής εύγνωμοσύνης μας, δι' ό,τι πολύτιμον μάς προσέφερες.

'Ο λόγος του Κυρίου, είς τόν όποϊον έστήριξας τήν ύπαρξίν σου, δίδει έντελῶς διαφορετικάς διαστάσεις είς τó σημερινόν γεγονός. «Πᾶς ό ζῶν και πιστεύων είς έμέ, κᾶν άποθάνη ζήσεται και πᾶς ό ζῶν και πιστεύων είς έμέ οὔ μη άποθάνει είς τόν αϊώνα».

† 'Ο 'Ανδρούσης ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΣ

Καθηγητής τής 'Ιστορίας τών Θρησκευμάτων
έν τῷ Πανεπιστημίω 'Αθηνών.

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ*

«Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλειδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε» (Λουκ. ια', 52).

1. Συμπτώματα ἠθικῆς κρίσεως καὶ πνευματικῆς παρακμῆς.

Ἐσχάτως παριστάμεθα μάρτυρες ἑνὸς γενικοῦ κλονισμοῦ τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ τῶν παραδεδομένων ἀρχῶν τῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς. Τὸ φαινόμενο βεβαίως δὲν εἶναι γηγενές, δὲν εἶναι Ἑλληνικόν. Ἐξωτερικὴν ἔχει τὴν προέλευσιν καὶ εἶναι καθολικὸν, οἰκουμενικὸν, θὰ ἐλέγομεν, χαρακτῆρος. Ἐχει ἐξαπλωθῆ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη ὡς λοιμώδης νόσος. Ἡ ἀνατροπὴ αὐτῆ τῶν πάντων, ἡ περιφρόνησις πρὸς ὅ,τι ἡ σοφία τῶν αἰώνων καὶ ἡ παράδοσις, ὑπὸ τὴν φωτεινὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος, ἐκληροδότησεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἀφήνει κατάπληκτον πάντα ὀρθοφρονοῦντα παρατηρητὴν τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν ἐξελίξεων. Εἶναι προφανές, ὅτι διερχόμεθα μίαν περιόδον ἐντόνων καὶ ἐπαναστατικῶν ἀνακατατάξεων εἰς τὸν χῶρον τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιών καὶ εἶναι ἐξ Ἰσοῦ προφανές, ὅτι οἱ σκοποὶ, οἱ προσανατολισμοὶ τῆς νέας γενεᾶς εἶναι δυσδιάκριτοι καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀδιανόητοι. Ἡ νεολογία παρέχει ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀναζητεῖ νέα ἰδεώδη μέσα εἰς τὰ ἐρείπια τῆς κοινωνίας αὐτῆς, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς σκαπάνης τῆς, διὰ τῶν ἰδίων τῆς χειρῶν ἐπιχειρεῖ νὰ κατακρημνίσῃ ἐκ θεμελίων.

Ὅ,τι ἀπέμεινεν ὀρθιον ἀπὸ τὸ παρελθόν, ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν πλοσίαν παρακαταθήκην καὶ κληρονομίαν τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅ,τι ἐξακολουθεῖ ν' ἀνθίσταται εἰς τὴν ἐπίθεσιν καὶ νὰ ἐπιζῆ, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποθάνῃ, περιφρονεῖται πολλάκις ὑπὸ τινων καὶ διασύρεται. Ὑπάρχει πρᾶγματι μία στάσις ποῦ διστάζομεν νὰ χαρακτηρίσωμεν εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἐξέγερσιν τῶν νέων. Ἐὰν ἡ ἀντίδρασις καὶ ἡ διαμαρτυρία τῶν νέων κατὰ τῶν κρατούντων θεσμῶν τοῦ κοινωνικοῦ μας βίου ἐνεπνέετο ἀπὸ ὑψηλότερα καὶ ἀγνότερα ἰδανικά, ἐὰν ἐξεπήγαζεν ἀπὸ τὴν ζωηρὰν ἔφεσιν μιᾶς ἠθικῆς ἀναγεννήσεως, θὰ ἔδει νὰ τύχῃ τῆς προσοχῆς, τῆς ἐπιδοκίμασις καὶ τῆς συμπαραστάσεώς μας. Διότι τότε θὰ ἐξέφραζε μίαν ὑγιεστέρην πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κίνησιν. Θὰ προέβαλεν ὡς φῶς ἐν τῷ σκοτεινῷ, ὡς δύναμις διαλυτικῆς τῆς καταπτώσεως καὶ ἐν ταύτῳ ὡς ἐγερτήριον διὰ μίαν νέαν κοινωνικὴν καὶ πνευματι-

κὴν πορείαν, ἀνταξίαν τῶν παραδόσεων καὶ τῆς προσδοκίας τοῦ Ἔθνους μας.

Ἀφ' ὅτου ὅμως αὐτὸ τοῦτο τὸ κίνημα τῆς νεότητος ὁμιλεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ διαγράφει ἐν τῇ πράξει τοὺς σκοποὺς του, οἵτινες εἶναι πολλάκις ἀνατρεπτικοὶ τῶν ὄσων καὶ οἱ ἀπολίτιστοι ἐσεβάσθησαν πνευματικῶν θησαυρῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιών, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης γεννᾶται τὸ χρέος καὶ ἡ εὐθύνη τῆς ἀνασχέσεως τοῦ κακοῦ. Καὶ ἡ εὐθύνη αὕτη βαρύνει πρωτίστως καὶ κυρίως τὴν ἡγήτιδα πνευματικὴν τάξιν, τοὺς διανοουμένους, οἵτινες ὀφείλουν νὰ ἀναλάβουν τὴν καλὴν στρατείαν, τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν νέων καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἐπιβιώσεως τοῦ Ἔθνους μας. Δὲν χρειάζονται εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν οὔτε ῥομφαίαι, οὔτε μάχαιραι. Χρειάζεται διαφώτισις. Καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἑλλάς διαθέτει τὸ ἰσχυρότερον ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν ὀπλοστάσιον, ἀνεξάντλητον εἰς ἀποθέματα, ἀνυπέβλητον εἰς περιεχόμενον.

Ὅθεν καθήκον ἐπιτακτικὸν ἔχει ἡ πνευματικὴ ἡγεσία νὰ διαφωτίσῃ τοὺς ἐν πλάνῃ καὶ ἀπειρίᾳ καὶ ἐν τῇ ῥοπῇ τῆς ἡλικίας κλυδωνιζομένους νέους. Νὰ διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς των, ὥστε ν' ἀντιληφθοῦν ὅτι ὀδεύουν ἐπὶ σφαλερᾶς καὶ ἐπικινδύνου κατωφερείας. Νὰ ἐπισημάνῃ τὰς ἐπωδύνους καὶ καταστρεπτικὰς συνεπειὰς τῆς ἐκτροπῆς. Πρὸ πάντων δέ, διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος καὶ διὰ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς του ἕκαστος τῶν διανοητῶν, νὰ δύναται νὰ προβάλλουν ἑαυτοὺς ὡς ὑποδείγματα πρὸς μίμησιν. Διότι οὐδεμία ἠθικοπλαστικὴ διδασκαλία δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα καὶ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀνατάξεις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, ὅταν οἱ φορεῖς τῆς διδασχῆς εἶναι ἀδόκιμοι περὶ τὸν βίον. Οἱ νέοι παρακολουθοῦν τὴν ζωὴν καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν μεγάλων καὶ ἔχουν ἀνάγκην ζωντανῶν προτύπων, τὰ ὁποῖα νὰ ἐμπνέουν, νὰ κινοῦν τὴν εὐπλαστον φαντασίαν, νὰ προκαλοῦν ἰσχυρὰν ἐπὶ τῆς διανοίας των ἐπίδρασιν καὶ νὰ ἐνθουσιάζουν, νὰ αἴρουν τὴν ψυχὴν των πρὸς τὰ ἄνω, νὰ τοὺς ὀδηγοῦν εἰς τὴν πίστιν πρὸς ἕνα ἰδανικόν.

Ἡ Ἐκκλησία παρακολουθεῖ μὲ πολλὴν θλίψιν καὶ συνοχὴν καρδίας τὰς σημειουμένας ἐν τῇ Χριστιανικῇ κοινωνίᾳ ἐξελίξεις καὶ ὀδυνᾶται καὶ πάσχει, διότι βλέπει τὰ ἑαυτῆς τέκνα, τὴν ἐλπίδα τοῦ χριστεπανύμου Ἔθνους μας, νὰ κινοῦνται ἐντὸς τῆς πνιγερᾶς ἀτμοσφαιρας μιᾶς ἄνευ προηγουμένου ἠθικῆς ἀποχαλνώσεως. Καὶ θὰ ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τοὺς νέους καὶ τοὺς καλεῖ νὰ προσφύγουν κάτωθεν τῶν πτερύγων τῆς, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐθερμάνθησαν καὶ ἐξεκολαύθησαν καὶ ἐγαλουχήθησαν φωτεινοὶ τῆς οἰκουμένης Διδάσκαλοι.

* Διάλεξις γενομένη ἐν Δράμα εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὴν 4ην Νοεμβρίου 1973.

Α' ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ*

Τῆ 14 'Ιουλίου ἔλαβε χώραν ἡ τελευταία συνεδρία τῆς μικτῆς 'Ορθοδοξοπαλαιοκαθολικῆς 'Επιτροπῆς, ἐν ἀρχῇ τῆς ὁποίας ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐνεκρίθησαν ὁμοφώνως τὰ κείμενα τῆς ἐκθέσεως τῆς 'Επιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀπὸ 9-14 'Ιουλίου 1973, ὑποβληθισομένης εἰς τὰς 'Ορθοδόξους καὶ τὰς Παλαιοκαθολι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 610 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

κὰς 'Εκκλησίας, ὡς καὶ τὸ ἀνακοινωθὲν αὐτῆς διὰ τὸν τύπον. Ἀμφότερα τὰ κείμενα ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἔπετα.

Ἐκθεσις τῆς συνελευθούσης ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ 'Αθηνῶν, ἀπὸ τῆς 9' μέχρι τῆς 14' 'Ιουλίου 1973, Μικτῆς Θεολογικῆς 'Επιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου 'Ορθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν.

τοῦ ἀναστήματος τῶν Τριῶν 'Ιεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, διὰ νὰ μνημονεύσωμεν μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν. Ἐπιπόθησις τῆς 'Εκκλησίας ἡμῶν εἶναι, ὅπως ἴδῃ ἄνδρας τελείους καὶ γυναῖκας κατ' ἀρετὴν βιούσας καὶ ἐν σωφροσύνῃ καὶ ἐγκρατεῖα καὶ ἀπλότῃ καὶ ἀγάπῃ τοὺς πάντας πολιτευομένους.

'Ἄλλ' ἐὰν ἡ φωνὴ τῆς 'Εκκλησίας παραθεωρῆται καὶ τὰ ῥήματα αὐτῆς δὲν εὐρίσκουν τὴν δέουσαν ὑποδοχὴν, διότι αἱ ἀρχαί, αἱ αἰώνια ἀλήθειαι τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ θεωροῦνται ἀναχρονιστικαὶ ὑπὸ τῶν νέων, — ἐνωῶ πάντοτε τῶν πολλῶν νέων — οἱ ὁποῖοι ἄλλα φρονοῦν περὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, διατὶ τάχα καὶ αὐτὴ ἡ κλασσικὴ παιδεία, τὸ φῶς τῆς αἰωνίας 'Ελλάδος ἀπορρίπτεται; Διότι, οὔτε καὶ ἐκείνην ἀκολουθοῦν οἱ νέοι μας. Καὶ ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς ἑλληνικῆς σοφίας, ἐνοοῦμεν τὴν ὑγιᾶ ἐκείνην φιλοσοφικὴν σκέψιν, ἣτις μᾶς διδάσκει κατὰ Πλούταρχον ὅτι: «Δεῖ Θεοὺς μὲν σέβασθαι, γονέας δὲ τιμᾶν, πρεσβυτέρους δὲ αἰδεῖσθαι, νόμοις πειθαρχεῖν, ἀρχουσιν ὑπεῖκειν, φίλοις ἀγαπᾶν, πρὸς γυναῖκας σωφρονεῖν... τὸ δὲ μέγιστον, μὴ ἐν ταῖς εὐπραγίαις περιχαρεῖς, μὴ τε ἐν ταῖς δυσπραγίαις περιλύπους ὑπάρχειν, μὴ τε ἐν ταῖς ἡδοναῖς ἐκλύτους εἶναι, μὴ τε ἐν ταῖς ὀργαῖς ἐμπαθεῖς καὶ θηριώδεις» (Πλούταρχου, περὶ παιδῶν ἀγωγῆς).

Διότι καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ σχεδὸν ἐξέλιπε καὶ ἡ πρὸς τοὺς γεννητόρας ὀφειλομένη τιμὴ δὲν ἀπαντᾷ εἰς

οἷαν ἔκτασιν ἐπιβάλλεται καὶ ὁ πρὸς τοὺς πρεσβύτας σεβασμὸς ἔπαυσε, τάσις δὲ ἀλόγιστος καὶ πνεῦμα ἀπειθαρχίας καὶ ἀνυπακοῆς ἐπικρατεῖ. Ἐνώπιον τῶν συμπτωμάτων τούτων τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, διερωτώμεθα ἐναγωνίως, ποῦ φερόμεθα καὶ τίνι τρόπῳ θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀναχαιτίσωμεν τὴν ἀκάθεκτον πορείαν τῶν νέων μας πρὸς τὸ βάραθρον τῆς αὐτοκαταστροφῆς. Καὶ ὅσον αἱ ἐκδηλώσεις τῶν νέων ἐν τῇ κοινωνικῇ ζωῇ προσλαμβάνουν χαρακτῆρα καὶ διαστάσεις ἐπερχομένης θύλλης, τόσον ἡ ἀγωνία ἡμῶν κορυφῶται. Ἐν τοσοῦτῳ οἱ πάντες γνωρίζομεν ὅτι μόνον μία εὐρύτερα κίνησις πρὸς ἀποκατάστασιν καὶ ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ δύναται νὰ προσφέρῃ καὶ εἰς τοὺς νέους καὶ γενικώτερον εἰς ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα τὸ μοναδικὸν ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν ὑπόβαθρον διὰ τὴν θεμελιώσιν ἢ ὀρθότερον διὰ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ 'Ελληνοχριστιανικοῦ ἰδεώδους, τοῦ 'Ελληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἄς μὴ πλανώμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ νέοι. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ στηρίξῃ ἐπὶ ἰσχυρᾶς καὶ ἀκλονήτου βάσεως μίαν ἀληθῶς ὑγιᾶ κοινωνίαν, εἶναι μόνον ἡ διδασκαλία τοῦ Θεανθρώπου μὲ τὸ ἀπόλυτον κῦρὸς τῆς, μὲ τὴν ἀθνητιαν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς τῆς ἀποκεκαλυμμένης σοφίας τοῦ Θεοῦ. Διότι, κατὰ καιροὺς, ἡ ἀνθρωπότης ἐγνώρισε πολιτισμοὺς καὶ κοσμοθεωρίας καὶ κοινωνικὰ συστήματα καὶ φιλοσοφικὰς θεωρίας περὶ πολιτείας καὶ ἠθικῆς κορυφαίων πνευμάτων, ὡς τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἄλλων ἡμετέρων καὶ ξένων, πλὴν οὐδὲν σύστημα ἐπέτυχε νὰ μᾶς δώσῃ τὸ πρότυπον τοῦ χριστιανοῦ ἀνθρώπου. Τὸ τέλειον ἦλθε διὰ τοῦ Χριστοῦ.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Υποδείξει τῆς Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν, ἀποφάσει δὲ τῆς Α.Θ. Παναγιότῃτος τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου τοῦ Α', ἐν συνεννόησει καὶ μετὰ τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, συνηντήθησαν ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ Ἀθηνῶν, τῷ στεγαζομένῳ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης, φιλοξενούντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, μέλη τῶν δύο Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν ἐν κοιναῖς συνεδριάσι Μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀντεπροσωπεύθησαν ἀπὸ μὲν τῆς ὀρθοδόξου πλευρᾶς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὰ Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ῥωσίας, Σερβίας, Ῥουμανίας καὶ Βουλγαρίας, αἱ Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι Κύπρου, Ἑλλάδος καὶ Πολωνίας καὶ ἡ αὐτόνομος Ἐκκλησία Φινλανδίας, ἀπὸ δὲ τῆς παλαιοκαθολικῆς πλευρᾶς αἱ Ἐκκλησίαι Ὀλλανδίας, Γερμανίας, Ἑλβετίας, Αὐστρίας καὶ Κροατίας, τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ἐκκλησιῶν Πολωνίας, Ἀμερικῆς καὶ Τσεχοσλοβακίας μὴ δυνηθεισῶν ἵνα ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους. Αἱ ἐργασίαι διεξήχθησαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γερμανίας καὶ Ἐξάρχου Κεντρῶς Εὐρώπης κ. Εἰρηναίου, Προέδρου τῆς Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβετίας κ. Leo Gauthier, Προέδρου τῆς Παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, Γραμματευσάντων τῶν καθηγητῶν Ἰ. Καρμίρη καὶ W. Küppers.

Ἡ Μικτὴ αὕτη Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, συνεδριάζουσα ἀπὸ τῆς θ' μέχρι καὶ τῆς ιδ' Ἰουλίου ἐ. ἐ. συμφώνως πρὸς τὴν δοθείσαν σεπτῆν ἐντολήν:

α) Συνέχισε προφορικῶς καὶ ἀπὸ κοινοῦ τὴν μέχρι τοῦδε, βάσει τῶν προγενεστέρων συναντήσεων Ὁρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν, ὡς καὶ τῶν συμβολικῶν, λειτουργικῶν, κατηχητικῶν καὶ ἄλλων βιβλίων, ἄρθρων καὶ δημοσιευμάτων, μονομερῶς ἐκατέρωθεν συντελεσθεῖσαν προπαρασκευὴν τοῦ ἐπίσημου Θεολογικοῦ Διαλόγου, διὰ παροχῆς ἀμοιβαίως πληροφοριακῶν διευκρινήσεων ἐπὶ ὄρισμένων σημείων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, περὶ ὧν ἀπάντων διαλαμβάνουσι τὰ Πρακτικὰ τῶν γενομένων κατὰ τὸ ὡς ἄνω χρονικὸν διάστημα συνεδριῶν, καὶ

β) Ἐχάραξε τὰ πλαίσια καὶ καθώρισε τὴν μέλουσαν ἵνα ἐφαρμοσθῇ κατὰ τὸν ἐπίσημον Θεολογικὸν Διάλογον μέθοδον, σχετικῶς ἀποφασίσασα ὅπως:

1. Ὁ ἐπίσημος Θεολογικὸς Διάλογος μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν, ἡ ἐναρξίς τοῦ ὁποῦ μελλεῖ, ἵνα γένηται κατόπιν κοινῆς συμφωνίας τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, διεξαχθῆ βᾶσει ἐξαμεροῦς διαγράμματος, διαλαμβάνοντος θέματα ἀναγόμενα εἰς τὴν Θεολογίαν, τὴν Χριστολογία, τὴν Ἐκκλησιολογίαν, τὴν Σωτηριολογίαν, τὴν Μυστηριολογίαν καὶ τὴν Ἐσχατολογία, κατὰ τὰς ἐν τῷ προπαρασκευαστικῷ σταδίῳ διαπιστωθείσας ἀνάγκας.

2. Ἀντικείμενον συζητήσεως κατὰ τὴν πρώτην ἐν ἐπισημῷ Διαλόγῳ συνάντησιν τῶν δύο Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, Διορθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς, τὴν προβλεπομένην ἵνα γένηται κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1975 ἀποτελέσωσι τὰ θέματα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν Θεολογίαν, τὴν Χριστολογία καὶ τὴν Ἐκκλησιολογίαν, κατὰ τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα:

I. Θεολογία.

1. Ἀποκάλυψις: Ἀγία Γραφή, Ἱερὰ Παράδοσις.
2. Κανὼν τῆς Ἀγίας Γραφῆς.
3. Ἡ περὶ Τριαδικοῦ Θεοῦ διδασκαλία.

II. Χριστολογία.

1. Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ αἰωνίου Λόγου τοῦ Θεοῦ.
2. Ἡ ὑποστατικὴ ἕνωσις.
3. Ἡ περὶ τῆς Θεοτόκου διδασκαλία καὶ αἱ πρὸς αὐτὴν ἀσύμφωνοι διδασκαλίας.

III. Ἐκκλησιολογία.

1. Ἡ οὐσία καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς Ἐκκλησίας.
2. Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ Τοπικαὶ Ἐκκλησίαι.
3. Τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας.
4. Ἡ ἀβθεντία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.
5. Τὸ ἀλάθητον τῆς Ἐκκλησίας.
6. Αἱ ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ αἱ ὑπὸ τούτων κυρωθεῖσαι Τοπικαὶ Σύνοδοι.
7. Ἡ ἀναγκαιότης τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς καὶ ἡ κανονικότης τῆς Ἱεραρχίας τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

8. Ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας.

9. Τὸ πρόβλημα τῆς «Intercommunion».

3. Ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐξ μερῶν καταρτισθῶσιν ὑπὸ ἐκατέρας Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, κειρωσμένως, Προσχέδια τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς.

4. Ὁ καταρτισμὸς τῶν Προσχεδίων τούτων ὑπὸ ἐκατέρας Ἐπιτροπῆς ἀνατεθῆ εἰδικοῖς θεολόγοις, οἵτινες, διαρκούσης τῆς συντάξεως, ἤθελον εἶσθαι καλόν, ὅπως τελῶσιν ἐν ἐπικοινωνίᾳ πρὸς τοὺς ἀντιστοίχους θεολόγους τῆς ἐτέρας Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

5. Τὰ Προσχέδια ἀποτελεῶσιν οὐχὶ διαπραγματεύσιν τῶν θεμάτων ὑπὸ μορφήν ἐκτενοῦς πραγματείας, ὡσεὶ ἐσκοπεῖτο ὁ ἀπαρτισμὸς ἐν τέλει Ὁρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς Δογματικῆς, ἀλλὰ σύντομον ἐκθεσιν, διδοῦσαν περιεκτικῶς τὰ καίρια τῆς διδασκαλίας ἐκατέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐκτιθεμένων θεμάτων ὑπὸ μορφήν ὑπομνηματιστικῆς ἐκθέσεως.

6. Τὰ ὑπὸ τῶν ἀναλαβόντων τὴν σύνταξιν εἰδικῶν θεολόγων καταρτιζόμενα Προσχέδια ἀποστέλ-

Η ΕΚΑΤΟΝΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ*

Διχογνωμίας και άμφιταλαντεύσεις ως προς τόν χαρακτήρα του 'Ιερού 'Ιδρύματος⁶³ ήρχισαν να διατυ-

* Συνέχεια έκ τής σελ. 612 του ύπ' αριθ. 23-24 τευχους.

63. Σχετικά κείμενα όρα παρά Ν. Γ. Σακελλίανος-Στ. Ν. Φιλιππίδου, μν. έργ. 220-225. 'Ενταύθα φαίνονται και αι επίμονοι διεκδικήσεις του Δήμου Τήνου. Αύται είχαν ως συνέπειαν α) τήν έκδοσιν του Β.Δ. 3/15 Μαρτίου 1834 (άρθρον 3), διά του όποιου τό 'Ιδρυμα χαρακτηρίζεται ως ένοριακός ναός υπό τήν δικαιοδοσίαν του 'Υπουργείου· β) τήν έκδοσιν τών διαταγών αυτού τής 15.3.1834 και τής 13.4.1834 περί τής άμύσου άσκήσεως τής έπιτηρήσεως ταύτης· γ) τήν υπό του 'Υπουργείου άντικατάστασιν τής Διοικούσης 'Επιτροπής διά του από 30.4.1834 έγγραφου του, δι' ου παρείχε και τήν πληροφορίαν τής έφαρμογής από τής 4.5.1834 νέου 'Οργανισμού (όρα Σακελλίανος-Φιλιππίδου, μν. έργ. 203)· δ) τήν διοίκησιν του 'Ιδρύματος έν συνεχεία υπό του Δήμου ως «δημοτικού καταστήματος» μέχρι τής 28.6.1836· ε) τήν έκδοσιν του Β.Δ. 1126/29.6.1836, διά του όποιου τό 'Ιδρυμα άνεκηρύσσετο «Δημόσιον Κατάστημα» τελούν υπό τήν έπιτήρησιν του Κράτους, τό όποιον και διώριζε τά μέλη τής έκάστοτε Διοικούσης 'Επιτροπής· στ) τήν από 8.8.1847 πράξιν του 'Επαρχιακού Συμβουλίου Τήνου και τās παραλλήλους ένεργείας τών 'Εκκλησιαστικών 'Αρχών προς τήν Κυβέρνησιν και τόν Βασιλέα, περί άυτοτελείας του 'Ιερού 'Ιδρύματος και συντάξεως του σχετικού όριστικού όργανισμού· ζ) τήν από 5.3.1848-3.5.1851 διοί-

τούνται από τής δημοσιεύσεως του Β.Δ. τής 25ης Σεπτεμβρίου-7ης 'Οκτωβρίου 1833, διά του όποιου διε-

κhsιν αυτού διά προσωρινού 'Οργανισμού συσταθέντος υπό του 'Επαρχιακού Συμβουλίου Τήνου (όρα Σακελλίανος-Φιλιππίδου μν. έργ. 229-234)· η) τήν διά του Β.Δ. 16774/7.4.1851 έκδοσιν γενικού όργανισμού (όρα Ν. Γ. Σακελλίανος-Στ. Ν. Φιλιππίδου, μν. έργ. 235-241), έφαρμοσθέντος από τής 4.5.1851 μέχρι τής 18.12.1888. Διά του 'Οργανισμού τούτου τό 'Ιερόν 'Ιδρυμα πάλιν έχαρακτηρίζετο ως «Δημόσιον Κατάστημα», έτίθετο δε έκ νέου υπό τήν έπιτήρησιν τής Κυβερνήσεως. 'Ο όργανισμός ούτος έτροποποιήθη διά του έκ 13 χειρωνακίων Β.Δ. τής 19.12.1888, έπεκυρώθη δε και διά του περί «'Ενοριών» νόμου. Τō 1887 είχε συσταθή μεγάλη 'Επιτροπή διά τήν σύνταξιν νέου όργανισμού, ό όποιος τελικώς δέν καταρτώθη να ψηφισθή υπό τής Βουλής. Πάσαι αι γενόμεναι μετά ταύτα τροποποιήσεις εις τόν ισχύοντα διά του Β.Δ. τής 19.12.1888 όργανισμόν, ως και αι ισχύσασαι σχετικαι νομολογίαι ύπηγόρευσαν τό κείμενον του Νόμου 3775/14.1.1929, ως και τό κείμενον του εις τήν 'Εφημερίδα τής Κυβερνήσεως στοιχειοθετηθέντος και μηδέποτε ψηφισθέντος σχεδίου «'Αναγκαστικού Νόμου ύπ' αριθ... 1937 Περί του Πανελληνίου 'Ιερού 'Ιδρύματος 'Εθαγγελιστρίας Τήνου». Και αι μετά ταύτα γενόμεναι σοβαραι προσπάθειαι συντάξεως νέου όργανισμού δέν έτελεσφόρησαν. 'Ο επί τή βάσει του νέου Καταστατικού Χάρτου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος κυρωθείς υπό τής 'Ιεράς

λωνται προς θεώρησιν, μελέτην, ένδεχομένως δε και συμπλήρωσιν, ένι έκάστω τών μελών τής οικείας Θεολογικής 'Επιτροπής, έν τέλει δε κρίνονται έν συνδροία τής 'Ολομελείας τής Θεολογικής 'Επιτροπής έκάτερας πλευράς, γινομένη όλιγον τι πρό τής πρώτης συνεδρίας τής συνεργουμένης Μικτής Θεολογικής 'Επιτροπής, διαμορφουμένων ούτω τών όριστικών σχεδίων έκάτερας Θεολογικής 'Επιτροπής, επί τών προς έξέτασιν θεμάτων.

7. Συσταθή Μόνιμος Συντονιστική 'Υποεπιτροπή, άποτελουμένη έκ τών Προέδρων και τών Γραμματέων τών δύο Θεολογικών 'Επιτροπών, 'Ορθόδοξου και Παλαιοκαθολικής.

8. 'Εν τō πέρατι έκάστης συναντήσεως υπό τής Μικτής Θεολογικής 'Επιτροπής όρίζονται τά διά τήν προσεχή συνάντησιν θέματα έκ τών ύπολειπομένων τριών τμημάτων του ως άνω διαγράμματος του Διαλόγου, ήτοι τής Σωτηριολογίας, τής Μυστηριολογίας και τής 'Εσχατολογίας, έν τοίς διαγράμμασι τών όποιων άπαραιτήτως δέον ίνα καταχωρίζονται και τά θέματα τά αναγεγραμμένα έν τοίς αναλόγοις τμήμασι του υπό τής 'Υποεπιτροπής ήμών τή Μικτή ταύτη Θεολογική 'Επιτροπή προϋποβληθέντος και έν τοίς Πρακτικοίς τής 12ης 'Ιουλίου 1973 περιληφθέντος έξαμεροϋς Προγράμματος.

9. Τά Σχέδια αναγινώσκονται έν ταίς συνεδριάσι τής Μικτής Θεολογικής 'Επιτροπής, αι δε έμφανιζόμεναι τυχόν διαφοραι περί τήν διδασκαλίαν άπο-

τελῶσιν έν συνεχεία άντικείμενον διαλογικής συζητήσεως.

10. 'Εν περιπτώσει έπιτεύξεως συμφωνίας επί πάντων τών σημείων, καταρτίζεται έν συνεχεία, και έν τō τέλει τής Συναντήσεως υπό τών συνταξάντων τά αρχικά Προσχέδια ειδικών θεολόγων κοινόν κείμενον και ύπογράφεται τούτο υπό πάντων τών μελών τής Μικτής Θεολογικής 'Επιτροπής, 'Ορθόδοξου και Παλαιοκαθολικών.

11. Διαρκοϋντος του Διαλόγου ή Μικτή Θεολογική 'Επιτροπή εργάζεται υπό τήν χειραγωγήϊαν τών Προέδρων τών δύο Θεολογικών 'Επιτροπών. Και

12. «'Οπως, συντελεσθείσης τής εξέτασεως άπάντων τών θεμάτων του καθόλου Διαλόγου, τά ύπογεγραμμένα κοινά κείμενα ύποβληθῶσιν άφ' ένός μεν τō Παναγιωτάτω Οικουμενικῶ Πατριάρχη και τοίς Μακαριωτάτοις Πατριάρχαις και Προέδροις τών 'Ορθόδοξων Αύτοκεφάλων 'Εκκλησιών, άφ' έτέρου δε τō Σεβασμιωτάτω 'Αρχιεπισκόπῳ Ουτρέχτης, Προέδρω τής Διεθνούς Παλαιοκαθολικής 'Επισκοπικής Συνόδου, και δι' αυτού τοίς άλλοις Σεβασμιωτάτοις 'Επισκόποις τής Παλαιοκαθολικής 'Εκκλησίας, προς κρίσιν, ανακήρυξιν ένδεχομένως τής λήξεως του Διαλόγου, και άπόφασιν επί τών περαιτέρω».

('Επονται αι ύπογραφοι τής μικτής 'Επιτροπής).

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου

λύθησαν αἱ περισσότεραι τῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ δλα σχεδὸν τὰ Ἑσυχαστήρια τῆς ἐπικρατείας⁶⁴. Τὸ Ἴερόν Ἰδρυμα τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου ῥητῶς ἐξηρέθη, χαρακτηρισθὲν ὡς αἰερόν προσκύνημα τῶν ἀπανταχοῦ Ὁρθοδόξων⁶⁵.

Ἀξία ἰδιαίτερας ὑπογραμμίσεως τυγχάνει ἡ μεγάλη συμβολὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος εἰς τὴν καθόλου ἀνάπτυξιν τῆς παιδείας, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν. Ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἱερᾶς εἰκόνας τὴν 30ῆν Ἰανουαρίου, καθ' ἣν ἐορτάζεται ἡ μνήμη τῶν Τριῶν Μεγάλων Ἱεραρχῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Διδασκάλων, τὴν κατὰ παλαιὸν ἔθος πανηγυριζομένην ὡς ἐορτὴν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παιδείας⁶⁶, ἔτυχε μεγάλης προσοχῆς ὑπὸ τῆς πρώτης Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος. Ὡς προεδηλώθη, ἡ στοιχειώδης μόρφωσις τῶν τέκνων τῆς Τήνου τοῦλάχιστον ὡς προσπάθεια τῶν κατοίκων τῆς, δὲν εἶχε ποτὲ διακοπεῖ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν αὐτῇ ξενικῆς κυριαρχίας⁶⁷. Τὰ εὐαριθμὰ Μοναστήρια τῆς Τήνου, μετὰ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο αἱ πλησίον τῆς πόλεως Τήνου ἀνδρῶναι Μοναὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος τῆς Γύρλας, εἶχον κατὰ κανόνα ἐπωμισθῆ τὸ ἔργον τοῦτο. Δύο κυρίως λόγοι ὑπηγόρευον τοῦτο· α) ἡ δυσκολία ἐξερεύσεως τῶν καταλλήλων διδασκάλων καὶ τῶν χρημάτων συντηρήσεως αὐτῶν· καὶ β) ἡ ἀνάγκη διασφαλίσσεως τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος τῶν νέων ἀπὸ πάσης ἐπιδράσεως τῆς θρησκευτικῆς προπαγάνδας τῶν λυμαινομένων τὰς διαφόρους τάξεις τοῦ λαοῦ ἑτεροδόξων. Ἡ συμβολὴ αὕτη τῶν Μοναστηρίων τῆς Τήνου εἰς τὴν ἑλληνοχριστιανικὴν ἀγωγὴν τῶν κατοίκων τῆς ὑπῆρξεν ἀξιολογώτατη, χάρις εἰς τὴν ἀκμάζουσαν πνευματικὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν ὑπηγόρευεν ἡ διαρκὴς ἐπαφὴ τῶν Μοναστηρίων τούτων μετὰ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μεγάλων πνευματικῶν καὶ θρησκευτικῶν κέντρων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξιας, προσέτι δὲ καὶ χάρις εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ξένῃ εὐδοκίμουμένων οἰκονομικῶς εὐαριθμῶν Τηνίων.

Συνόδου νέος ὄργανισμός τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος ἔθεσε τοῦτο ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὅρα «Οἱ Κανόνες Διοικήσεως - Διαχειρίσεως καὶ Λειτουργίας τοῦ Πανελληνίου Ἱεροῦ Ἰδρύματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου...». Ἐπιμέλεια Εὐαγγέλου Α. Φώσκολου, Τήνος 1973.

64. Ὅρα Β.Δ. 25.9.1833. Πρβλ. Ἀνδρέου Ζ. Μάμουκα, μν. ἔργ. 77, 148 ἐξ. καὶ 159. Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, μν. ἔργ. Γ' 22. Ἡ ἀντιβασιλεία τοῦ Μάουρερ προέβη τότε εἰς τὴν κατάργησιν 412 Μοναστηρίων ἐκ τῶν 500 περίπου ὑπαρχόντων. Πρβλ. Σ. Μαρκεζίνη, μν. ἔργ. Ι. 120. Τὴν αὐτὴν τύχην θὰ εἶχε καὶ ἡ ἱερὰ Μονὴ Κεχροβουνίου Τήνου, ἀν δὲν ἦτο τότε ἡγουμένη ἡ Φιλοξενία Νάξου, ἀδελφὴ τοῦ πολιτευτοῦ Ἀντωνίου Νάξου, κατόπιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ὁποίου εἰς τὴν κυβέρνησιν ἡ Μονὴ αὕτη ἐξηρέθη τῆς διαλύσεως, διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/28.3.1834. Πρβλ. Α. Ζ. Μάμουκα, μν. ἔργ. 122-124. Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, μν. ἔργ. Γ' 256, 261, 324-327, 674. Ν. Γ. Σακελλίωνος - Στ. Ν. Φιλίππιδου, μν. ἔργ. 36. Σπ. Μαρκεζίνη, μν. ἔργ. Ι. 120.

65. Ὅρα Α. Ζ. Μάμουκα, ἐνθ' ἀν. 148.

66. Ὅρα Δ. Σ. Μπαλάνου, Διατὶ ἡ ἐορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐθεσπίσθη ὡς ἐορτὴ τῆς Παιδείας, Ἀθήναι 1948, 3 ἐξ.

67. Μ. Σαλῶνη - Δ. Μ. Μαυρομαρᾶ, μν. ἔργ. 68-72.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Τήνου ἠῤῥήθη ἔτι περισσότερον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐθνεγεροσίας, ὥστε ἡ νῆσος νὰ καταστῇ οὕτω διὰ Β.Δ. τοῦ 1836 αὐτοτελὴς διοικήσεως⁶⁸. Ἡ διὰ τῶν πολυπληθῶν προσφύγων ραγδαία αὕτη ἀύξισις τοῦ πληθυσμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐφθασεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν 36 χιλιάδων κατοίκων, ἐπέβαλε καὶ τὴν ἀντίστοιχον αὕξισιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων. Τὴν προσπάθειαν ταύτην ἀνέλαβεν αὐτοβούλως ἡ πρώτη Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἀσκήσεως τῶν καθόντων τῆς ἐμερίμνησεν ἀφ' ἐνὸς διὰ τὴν συντήρησιν καὶ καλὴν λειτουργίαν τῶν ὑπαρχόντων σχολείων, καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν ἴδρυσιν νέων, πρὸς κάλυψιν πασῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν. Δύο ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, οἱ Ἀντώνιος Καλλέριος καὶ Γεώργιος Σιώτης, ἐπωμισθῆσαν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπόπτου τῶν σχολείων, τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τρόπου τινά. Τῇ πρωτοβουλίᾳ αὐτῶν συνεστήθη τῷ 1824 καὶ ἡ «Φιλικπαίδευτικὴ Ἐταιρεία Τήνου». Ὡς δὲ ἀναγράφεται εἰς μαρμαρίνην πλάκα ἐντετοιχισμένην εἰς τὴν πρόσοψιν μιᾶς τῶν αἰθουσῶν διδασκαλίας τοῦ ναοῦ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν⁶⁹, ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος ἐγκατέστησε τῷ 1822 εἰς αὐτὴν τὸ «Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον Τήνου». Αὕτη μετεκάλεσε τῷ 1825 τὸν Γεώργιον Κλεόβουλον⁷⁰ ἀπὸ τὴν Ὀδυσσόν, ἕνα διδάξῃ εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο τὴν «ἀλληλοδιδασκτικὴν» μέθοδον διδασκαλίας. Εἰς τὸ σχολεῖον δηλαδὴ τοῦτο ἐγένοντο τὸν τρόπον τινά καὶ μαθήματα διδασκαλείου στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Κατὰ τῷ 1834, ὡς ἀναγράφεται εἰς τὴν Ἐκθεσιν τῆς Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος πρὸς τὸ Ἐπαρχεῖον Τήνου⁷¹, ἐλειτούργουν εἰς Τήνον τρία Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, ἐν Γαλλικὸν καὶ δέκα ἀλληλοδιδασκτικά. Σχολεῖα δηλαδὴ ὑπῆρχον εἰς τὰ πολυαριθμότερα χωρὰ τῆς νήσου, ἦτοι εἰς τὸν Πύργον, τὰ Ὑστέρνια, τὸν Κτικιάδον, τὸν Τριπόταμον⁷², τὴν Μέ-

68. Πρβλ. Α. Φιλίππιδου, μν. ἔργ. 125.

69. Ὅρα Ν. Γ. Σακελλίωνος, Στ. Ν. Φιλίππιδου μν. ἔργ. 310.

70. Ὅρα Δ. Ζ. Σοφιανῶ, μν. ἔργ. 135.

71. Ὅρα Ν. Γ. Σακελλίωνος - Στ. Ν. Φιλίππιδου μν. ἔργ. 305-306.

72. Τὸ χωρίον Τριπόταμος ἤμαζε κατὰ τὰ πρὸ καὶ τὰ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἔτη. Τὸ χωρίον τοῦτο ἤρθημε τῷ 1832 διακοσίας τριάκοντα τέσσαρας οἰκογενείας, διὸ καὶ συνίστα τὸν δεύτερον δῆμον τῆς Τήνου. Ὁ Ἀντώνιος Μοσχᾶτος σημειώνει εἰς τὴν ἐκδοθεῖσαν τῷ 1855 περὶ τῆς Τήνου ἱστορικὴν διατριβὴν του, ὅτι ἀπὸ τοῦ 1840 ἐπεθύμει νὰ γράψῃ μόνον διὰ τὸν Τριπόταμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἐκ μητρὸς θεῖος του Γεώργιος Μινάρδος ἀπέδιδεν ὑψίστην ἀξίαν» («...Tripotamum quae ab anno inde 1840 singularem demum efficeret desiit, et Teno demo adscripta est. Hujus autem Demi extremo tempore sumam dignitatem Georgius Minardus avunculus obtinuit» (Πρβλ. Ν. Γ. Σακελλίωνος - Στ. Ν. Φιλίππιδου 200 καὶ Ἐπι. Γεωργαντοπούλου μν. ἔργ. 164). Τὸ Σχολεῖον αὐτοῦ ἰδρῦθη κατόπιν τῆς ἀπὸ 2.5.1832 ἀποφάσεως τῆς Τοπικῆς Συνελεύσεως τῶν κατοίκων τῆς Τήνου. Ἡ συνέλευσις αὕτη εἶχεν ἀποφασίσει νὰ κατασκευασθοῦν δύο οἰκοδομαὶ νέων σχολείων, δι' ἐξόδων τῶν ἐγγυῶρων καὶ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν ἦτο ἡ τοῦ σχολείου τοῦ Τριποτάμου (ἔρα ὑπ' ἀριθ. 6/13.2.1834 ἐγγραφον Διοικουσίας Ἐπιτρο-

σην και τον Άρνάδον⁷³. Ός προεδηλώθη⁷⁴, εις τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον ἐλειτούργησε μέχρι τῆς καταργήσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν «Ἑλληνικῶν Σχολείων» εἰς τὰς αἰθούσας τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ὑπερέτησεν ὡς σχολάρχης, κατὰ τὰ ἔτη 1824-1841, ὁ μέχρι τότε διευθυντῆς τῆς Ἀκαδημίας Κυδωνιῶν Εὐστράτιος Πετρίδης. Οὗτος προσέλαβεν ὡς συνεργάτας του εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον Τῆνου τοὺς Παῖσιον, πάτριον ἱερομόναχον, Χατζῆ Ἰωάννη Σιώτου, τὸν μετέπειτα διευθυντὴν τοῦ δευτέρου Ἑλληνικοῦ Σχολείου Τῆνου, Δαυτὸ Μολοχάδην καὶ Ἰγνάτιον Σκαλιέρην. Οἱ Εὐστρατίου καὶ Μολοχάδης ἠναγκάσθησαν τῷ 1841 εἰς παραίτησιν ὡς ἀντικυβερνητικοί, πλην ὅμως τὸ Ἱερόν Ἰδρυμα παρέχεν εἰς αὐτοὺς ἀξιόλογον μνημιαίαν ἐπιχορήγησιν, διὰ τὴν κάλυψιν τῶν δαπανῶν τῆς διαβιώσεώς των⁷⁵.

Ός προεδηλώθη, πρῶτος διευθυντῆς τοῦ δευτέρου Ἑλληνικοῦ Σχολείου Τῆνου ὑπῆρξεν ὁ Ἰωάννης Σιώτος. Τὸ σχολεῖον τοῦτο ἐλειτούργησεν ἀπὸ τῆς συστάσεώς του εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ περιβάλλοντος τὸν ἱερόν ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας οἰκοδομικοῦ συγκροτήματος. Εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ σχολείου τούτου παρέστη ὁ μέγας διδάσκαλος τοῦ γένους Ἀνθιμος Γαζῆς, ὁ ὁποῖος⁷⁶ καὶ ἀπήγγειλε τὸν διασωθέντα πανηγυρικὸν λόγον τῶν ἐγκαίνιων⁷⁷.

Πράγματι ἀπολύ ὀλίγα ἑλληνικὰ μέρη περιποιήθησαν τὰς μούσας εἰς τὰς δεινὰς ἐκείνας τοῦ πολέμου καὶ τῶν καταστροφῶν περιστάσεις, ὅσον ἡ Τῆνος⁷⁸. Ἡ μέριμνα τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος ὑπὲρ τῆς

ἑλληνοχριστιανικῆς παιδείας, ἡ ὁποία συνεχίσθη ἀπὸ τοῦ 1822-1885⁷⁹, προσλαμβάνει οὕτω μεγαλύτεραν ἀξίαν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι καθ' ὅλο τοῦτο τὸ χρονικὸν διάστημα δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀναπτυσθῆ πλῆρωσ ἡ ὀργάνωσις, ὅλων τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν ἀρμοδιῶν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ός γνωστόν, κατὰ τὰ ἔτη τοῦ ἀγῶνος (1821-1827) οὐδὲν σχολεῖον ἐλειτούργησεν εἰς τὰς ἄλλας περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος. Τὰ πρῶτα κρατικὰ σχολεῖα ἐλειτούργησαν ἐπὶ Καποδίστρια, κατὰ τὰ ἔτη 1828-1832. Ταῦτα ἀνῆρχοντο εἰς 79 Δημοτικὰ καὶ εἰς 39 Ἑλληνικά⁸⁰. Μετὰ τὴν δολοφονίαν δὲ τοῦ Καποδίστρια, ταῦτα ἐμειώθησαν λόγῳ τῆς κρατησάσης ἀναρχίας. Τὰ θέματα τῆς Παιδείας ὑπέχθησαν εἰς τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν, ἀπὸ τῆς συστάσεώς του, ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας τοῦ Ὅθωνος, διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 15.4.1833. Τὰ πρῶτα κρατικὰ σχολεῖα ἰδρύθησαν διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 21.11.1833 κατὰ δήμους, διὸ καὶ ἐκτοτε ὠνομάσθησαν «Δημοτικὰ»⁸¹. Εἰς Τῆνον ἐλειτούργησε καὶ ἡ πρώτη δημοσία Βιβλιοθήκη τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἡ πρώτη Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος συνέστησε ταύτην τῷ 1824. Ἐκτοτε δὲ αὕτη ἐλειτούργησε τακτικῶς εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος. Ἡ Βιβλιοθήκη αὕτη ἐπλουτίσθη διὰ τῆς ἀγορᾶς πολλῶν καὶ ἀξιολογωτάτων βιβλίων, ἐνεργηθείσης διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τῶν ἐν Τεργέστη Τηνίων Δημητρίου Καγκάδη καὶ Ἰωάννου Ρώτα. Ὁ ἐκδότης δὲ Ἀθηνῶν Ἀνδρέας Κορομηλᾶς ἐδῶρσεν εἰς αὐτὴν τῷ 1846 τρακοσίους καὶ πλέον τόμους⁸².

πῆς πρὸς τὸ Ἐπαρχεῖον Τῆνου παρὰ Ν. Γ. Σακελλίωνος-Στ. Ν. Φιλιππίδου μν. ἔργ. 308 πρὸβλ. καὶ σελ. 200). Εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ σχολείου τούτου ἀγορασθεῖσαν τὸ 1902 ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Κ. Σιώτου, καὶ διαρρυθμισθεῖσαν εἰς κατοικίαν, ἐγεννήθη ὁ γράφων.

73. Ὅρα Ν. Γ. Σακελλίωνος-Στ. Γ. Φιλιππίδου μν. ἔργ. 306, 308, 504.

74. Ὅρα ἐνταῦθα σελ. 18.

75. Ὅρα Ν. Γ. Σακελλίωνος-Στ. Γ. Φιλιππίδου μν. ἔργ. 506.

76. Ὁ Ἀρχιμανδριτῆς Ἀνθιμος Γαζῆς (1764-1828), ὁ ἐν Βιέννῃ ἐκδότης τῆς Ἐφημερίδος «Ἁόγιος Ἑρμῆς», διὰ τῶν ἄρθρων τοῦ ὁποῖου ἤναψεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων ἡ φλόξ τῆς ἐθνεγεσίας, «πρὶν... ἀποκατασταθῆ τάξις τις καὶ ἀσφάλεια ἐν Ἑλλάδι, καὶ πρὶν εἶτι ἐξασφαλισθῆ ἡ πολιτικὴ αὐτῆς ὑπαρξίς, καὶ καθ' ἣν μάλιστα ἐποχὴν αἱ νῆσοι καὶ τὰ παράλια ἐπαπειλοῦντο ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου... ἰδὼν, ὅτι ἡ παρουσία του δὲν ἦτο ἀπολύτως ἀναγκαία οὔτε εἰς τὰς συνελεύσεις οὔτε εἰς τὰς μάχας, ἀπεσύρθη εἰς Τῆνον, ἐκεῖ δὲ ἀμέσως ἐνεθυμήθη τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀξίωμα, ὅτι δηλαδὴ ἵνα καταστῆ τὸ ἔθνος ἄξιον ἐλευθερίας πρέπει νὰ ἐκπαιδευθῆ. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ Γαζῆς ὀργάνιζει καὶ σύστασιν σχολείου, ὁ δὲ πρακτικὸς νοῦς αὐτοῦ ἐπήρκεσεν εἰς πάντα πρὸς τοῦτο· ἐπὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς σχολῆς ταύτης, ὁ ἀείμνηστος Γαζῆς ἀπήγγειλε τὸν ἐξῆς, πρῶτον ἤδη δημοσιευόμενον λόγον». (Ὅρα Ἀναστασίου Γούδα, Βίοι Παράλληλοι, τόμος Α' (Κλήρος) σελ. 365.

77. Ὅρα αὐτόθι, σελ. 366-372. Ὅρα καὶ ἐνταῦθα σελ. 69-78, ἔνθα ἐν παραρτήματι ἀναδημοσιεύεται ἡ παρούσα ὁμιλία ἔνεκα τῆς ἱστορικῆς ἀξίας τῆς διὰ τὴν Τῆνον.

78. Ὅρα Ν. Γ. Σακελλίωνος-Στ. Ν. Φιλιππίδου μν. ἔργ. 305. Πρὸβλ. Μ. Κ. Παράνικα, Σχεδιάσμα, περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως... Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1867.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΚΟΣ ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

79. Ὅρα αὐτόθι.

80. Πρὸβλ. Σπύρου Μαρκεζίνη μν. ἔργ. II, 122.

81. Τὸ πρῶτον Γυμνάσιον τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἰδρύθη εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 25.3.1835. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ἰδρύθησαν καὶ δέκα κρατικὰ Ἑλληνικά Σχολεῖα εἰς τὰς πόλεις Ἀμφισσαν, Καλαμάταν, Λαμίαν, Μεσολόγγιον, Πάτρας, Σίφνον, Σπάρτην, Τῆνον, Ὑδραν καὶ Χαλκίδα. Τῷ 1836 ἰδρύθησαν πέντε εἰσέτι κρατικὰ Γυμνάσια, πλην ὅμως ἠγνοήθη δι' αὐτῶν ἡ Τῆνος, ἡ ὁποία εἶχεν ὅλας τὰς προϋποθέσεις. Τὸ κράτος περιορίσθη διὰ τὴν Τῆνον εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Β.Δ. τῆς 25ης Μαρτίου-6ης Ἀπριλίου 1836, διὰ τοῦ ὁποῖου (ἄρθρον 4) καθίστα τὴν ἄχρι τότε προαιρετικὴν συντήρησιν τῶν σχολείων Τῆνου ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος ὑποχρεωτικὴν. Αὕτη συνεχίσθη μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Τὸ Γυμνάσιον Τῆνου, συσταθὲν διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 9.2.1925, κατόπιν μακροχρονίων προσπαθειῶν τῶν πολιτικῶν κλπ. ἐκπολιτιστικῶν παραγόντων τῆς νήσου, ἐκφράζει τὸ ὄψιμον ἐνδιαφέρον τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας διὰ τὴν ἀνωτέραν μόρφωσιν τῶν Τηνίων.

82. Ὅρα Ε. Γεωργαντοπούλου μν. ἔργ. 201 καὶ Ν. Γ. Σακελλίωνος-Στ. Ν. Φιλιππίδου μν. ἔργ. 325.

ΕΕ ΑΦΟΡΜΗΣ ΕΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Συνεχίζων τήν ἐξαίρετον συμβολήν του εἰς τήν προαγωγήν τῆς παρ' ἡμῖν ἐπιστήμης τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καί δὴ καί εἰς τὸν τομέα τῶν βασικῶν θεσμῶν διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας (Τζωρτζᾶτος), ἐξέδωκεν ἐσχάτως καί νέαν μελέτην, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ δικονομία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, μετὰ ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως», ἐν Ἀθήναις 1973.

Διὰ τῆς νέας ταύτης μελέτης τοῦ διακεκριμένου Ἱεράρχου οὐ μόνον καλύπτεται σπουδαῖον κενὸν ἐν τῇ βιβλιογραφίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ἀλλὰ καί, ὡς τονίζεται ὑπὸ τοῦ Σεβ. σ., ἐπιτυγχάνεται καί ἡ πληρεστέρα ἀλληλογνωριμία μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ Προλόγου (σελ. 9-10) ὁ Σεβ. σ. λαμβάνει θέσιν ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς σκοπιμότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν διὰ τῆς εὐστόχου παρατηρήσεως, ὅτι αὐταὶ ἐπιβάλλονται πρὸς πρόληψιν καί καταστολὴν ὀρισμένων σκιερῶν σημείων τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτῆς ὑπόστασιν καί πρὸς συνεισδόν καί τιμωρίαν τῶν ἐνόχων καί ἀποκατάστασιν τῆς διασαλευθείσης τάξεως. Ὅθεν, μεγίστη εἶναι ἡ σημασία τῶν εἰς τοῦτο ἀποσκοπούντων κανόνων τῆς ποινικῆς δικονομίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅτινες ἐν τούτοις, παρὰ τὸ κατὰ βᾶσιν ἐνιαῖον αὐτῶν δι' ὅλας τὰς ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, παρουσιάζουν, ἰδίᾳ ἐν ταῖς λεπτομερείαις, καί «τύπους διαφόρους», ἡ γνῶσις τῶν ὁποίων, ὡς παρατηρεῖ ὁ Σεβ. σ., εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐγγυτέραν γνωριμίαν καί ἀμοιβαίαν γνῶσιν αὐτῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐντεῦθεν καί καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Σεβ. κ. Βαρνάβα διὰ τῆς ὑπ' ὄψιν ἐργασίας του πᾶσα προσπάθεια, ὅπως δοθῇ πλήρης εἰκὼν τῶν δικονομικῶν διατάξεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, ὅπερ καί ἐπιτυγχάνεται ἀρίτως, κατὰ τρόπον σαφῆ καί εὐσύνοπτον, βοηθοῦσης καί τῆς ἐξ ἐπιτοπίου ἐπισκέψεως αὐτοῦ ἀμεσώτερας τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεως.

Ἰδιαιτέρως δέον νὰ ὑπογραμμισθῇ καί ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβ. σ. γενομένη ἐπιτυχὴς εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ ρουμανικοῦ πρωτοτύπου εἰδικὴ ἐπεξεργασία («κατὰ τε τοὺς κανονικοὺς καί νομικοὺς ὄρους καί τὴν ἐν γένει νομοτεχνικὴν διατύπωσιν»).

Τὸ ἔργον διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ Σεβ. σ. εἰς δύο κυρίως μέρη. Μετὰ τὸν Πρόλογον (9-10), ἔνθα καταφαίνεται ἡ πρόθεσις τοῦ Σεβ. νὰ συμβάλῃ διὰ τῆς μελέτης του εἰς τὴν ἀλληλογνωριμίαν τῶν Ὁρθοδόξων

Ἐκκλησιῶν, ἀκολουθεῖ τὸ Α' μέρος (σελ. 13-17) καί εὐθὺς ἀμέσως τὸ Β' μέρος (σελ. 19-66). Ἐν τέλει ἐπισυνάπτονται χρησιμώτατοι πίνακες τῶν μνημονευμένων δικονομικῶν κανονισμῶν (σελ. 69), ἀλφαβητικοῦ λεξικογραφικοῦ εὑρετηρίου (σελ. 73-76) καί περιεχομένων (σελ. 77-78).

*

Εἰς τὸ Α' μέρος ὁ Σεβ. κ. Βαρνάβας προβαίνει εἰς εὐσύνοπτον πλὴν χρησιμωτάτην ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τῶν δικονομικῶν διατάξεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, παραθέτων ἅμα ἐν ὑποσημείωσει καί τὴν σπουδαιότεραν ἐπὶ τοῦ θέματος βιβλιογραφίαν. Ἰδιαιτέρως ὑπογραμμίζει, ὅτι μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας ἔσχευεν ὅ,τι καί εἰς τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας καί ἐξηρτάτο αὐτή.

Ἐπὶ ἡγεμονίας τοῦ Κούζα (ἀρχὰς β' ἡμίσεως ΙΘ' αἰῶνος) ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας κατέστη ἀνεξάρτητος καί τὰ δικονομικὰ θέματα αὐτῆς ἐρρυθμίζοντο ὑπὸ τῶν λίαν ἀντικανονικῶν νόμων τοῦ Κούζα. Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι ἀκόμη καί αἱ ἀποφάσεις τῆς «Γενικῆς Συνόδου» ἐξετελοῦντο κατὰ κανόνα μόνον μετὰ τὴν ἐγκρισιν τοῦ ἡγεμόνος.

Ἐν σελ. 15 ἐξ. ἐκτίθενται τὰ μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ πρώτου Συντάγματος τοῦ Ρουμανικοῦ Βασιλείου ἐπὶ τὸ κανονικώτερον κρατοῦντα, ὡς καί τοὺς μετὰ τὴν παραχώρησιν τοῦ αὐτοκεφάλου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1885) πλέον συμφώνους πρὸς τοὺς ἰ. κανόνας νόμους τῶν ἐτῶν 1891, 1909, 1911 καί 1912. Τοῦ αὐτοῦ πνεύματος ἦσαν καί οἱ μετὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας εἰς Πατριαρχεῖον (1925) καί μέχρι τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου νόμοι καί κανονισμοὶ αὐτῆς.

Αἱ ἰσχύουσαι σήμερον διατάξεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικονομίας εὐρίσκονται θεμελιωδῶς εἰς τὸ μετὰ τὴν καθεστωτικὴν μεταβολὴν ψηφισθὲν ἐν ἔτει 1948 καί ἐπικυρωθὲν τῷ 1949 Καταστατικὸν τῆς ὀργανώσεως καί λειτουργίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, καί εἰς τοὺς παρ' αὐτοῦ προβλεπομένους Κανονισμοὺς τῶν ἐτῶν 1949 καί 1950.

*

Εἰς τὸ Β' μέρος περιλαμβάνονται ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ ρουμανικοῦ πρωτοτύπου, μετὰ τιῶν

παρατηρήσεων ἐν ὑποσημειώσει, αἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας ἰσχύουσαι δικονομικαὶ διατάξεις, ἃς καὶ παραθέτει ὁ Σεβ. σ. εἰς τρία τμήματα.

Εἰς τὸ I τμήμα (σελ. 19-21), ἀναφερόμενον εἰς τὴν πειθαρχίαν τῶν κληρικῶν, περιέχονται βασικαὶ καταστατικαὶ δικονομικαὶ διατάξεις, εἰλημμένοι ἐκ τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας - Κεφ. Δ', ἄρθρ. 145-148. Ἐν αὐτῷ ἐκτίθενται γενικῶς τὰ περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, ἅτινα εἶναι α) τὸ Πειθαρχικὸν Πρωθιερατικὸν Δικαστήριον· β) τὸ Ἐπαρχιακὸν Δικαστήριον· καὶ γ) τὸ Κεντρικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον (ἄρθρ. 145-151), εἰς τὰ ὁποῖα προστίθεται καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος (ἄρθρ. 152, 155), ἥτις ὡς ὄργανον προσφυγῆς δικάζει πάσας τὰς ὑποθέσεις, δι' ἃς ἐπεβλήθη καθαίρεσις ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Δικαστηρίου.

Τὸ II τμήμα (σελ. 22) περιέχει διατάξεις ἀφορώσας εἰς ἀρχιερεῖς, οἵτινες ἀναλόγως τοῦ παραπτώματός των ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ τοῦ Πατριάρχου, ὅστις δέχεται ἐγκλήσεις κατὰ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων, καὶ «τὴν δίκασιν τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὰ πάσης φύσεως ἐκκλησιαστικὰ παραπτώματα».

Τέλος τὸ III καὶ ἐκτενέστερον τμήμα (σελ. 23-66) περιλαμβάνει τὸν Κανονισμὸν διαδικασίας τῶν πειθαρχικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ 251 ἄρθρων καὶ ἐνδὸς μεταβατικοῦ. Τὸ τμήμα τοῦτο ὑποδιαιρεῖται εἰς τρία κεφάλαια. Τὸ Α' κεφάλαιον, ἐξ ἐδὸς μόνον ἄρθρου, ρυθμίζει τὴν ἔκτασιν τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Κανονισμοῦ. Τὸ Β' κεφάλαιον (ἄρθρ. 2-52) ἔχει τὸν τίτλον: Πειθαρχικαὶ παραβάσεις καὶ ἀνομήματα (ἄρθρ. 2-3) καὶ αἱ κατ' αὐτῶν ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ (ἄρθρ. 5). Ὁμοίως, γενικώτερον τὰ περὶ παραβάσεων, ἀνομημάτων καὶ τῆς τιμωρίας αὐτῶν (ἄρθρ. 5-48).

Ἀξιοσημειώτα ἐν προκειμένῳ τυγχάνουν τὰ ἄρθρα: 8, ὅπερ ἀνάγει τὴν ἀθεΐαν εἰς ἰδιώνυμον ἐκκλησιαστικὸν ἔγκλημα καὶ ἐξομοιοῖ ταύτην πρὸς τὸ τῆς ἀποστασίας· 34, τὸ ὁποῖον τιμωρεῖ τὴν ἐσχάτην προδοσίαν καὶ τὴν συνωμοσίαν ἐναντίον τῶν κανονικῶν (πολιτικῶν;) ἀρχῶν «ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἐπιβληθεῖσαν ποινήν» (ἐξάρτησις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκ τῆς πολιτικῆς δίκης)· 41, ὅπερ καθαιρεῖ τὸν τελέσαντα τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν «ἀφοῦ ἔφαγεν ἢ ἐπιέ τι ἢ ἐκάπνισεν» ἢ «καταλείπει ἐν γνώσει ἢ ἐξ ἀμελείας τὰ ἱερά Μυστήρια ἀναρμόστως»· καὶ τὸ 47, ὁρίζον, ὅτι κατὰ τὴν τέλεισιν τοῦ γάμου οὐ μόνον οἱ νυμφευόμενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ παριστάμενοι παράνυμφοι ὀφείλουν νὰ εἶναι ὀρθόδοξοι. Τὸ αὐτὸ κεφάλαιον ἔχει ἐν τέλει 4 ἄρθρα (49-52), ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐξουσιοδοτημένα πρὸς ἐπιβολὴν ποινῶν ὄργανα.

Τὸ Γ' καὶ τελευταῖον κεφάλαιον (ἄρθρ. 53-τέλος) ρυθμίζει τὰ τῶν πειθαρχικῶν καὶ δικαστικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν. Τὸ ἄρθρον 53 ἀποτελεῖ γενικὴν διατάξιν. Τὰ ἄρθρα 54-59 ἀναφέρονται εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Πρωθιερατικὸν Δικαστήριον· τὰ ἄρθρα 60-204 κανονίζουν τὰ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Δικαστηρίου καὶ εἰδικώτερον τὰ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ (ἄρθρ. 60-66), τὰ τῆς διαδικασίας ἐνώπιον αὐτοῦ (ἄρθρ. 67-117), τὰ τῆς διαδικασίας τῆς κλήσεως εἰς δίκην (ἄρθρ. 118-122), τὰ τῆς διεξαγωγῆς τῶν δικῶν (ἄρθρ. 123-185) τ.ἔ. τὰ τῶν συνεδριῶν (ἄρθρ. 123-130) τὰ τῆς προανακρίσεως καὶ διεξαγωγῆς δικῶν (ἄρθρ. 131-145), τὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν μαρτύρων (ἄρθρ. 146-169) καὶ τὰ περὶ τῶν ἀποφάσεων (ἄρθρ. 170-185).

Τὰ ἄρθρα 186-199 ρυθμίζουν τὰ περὶ κατηγορίας καὶ ὑπερασπίσεως καὶ τὰ 200-204 τὰ περὶ ἐξαιρέσεως δικαστῶν. Ἀπὸ τοῦ ἄρθρου 205-244 αἱ διατάξεις ρυθμίζουν τὰ τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου γενικῶς (205-225), τὰ τῆς Ἀρχιγραμματείας αὐτοῦ (ἄρθρ. 226), τὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον (ἄρθρ. 227-238), τὰ περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκδοθεῖσων ἀποφάσεων (ἄρθρ. 239-242) καὶ τὰ τῆς παραγραφῆς (ἄρθρ. 243-244). Τὰ ἄρθρα 245-248 ρυθμίζουν τὰ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν διὰ μοναχοῦς καὶ τὰ ἄρθρα 249-252 ἀποτελοῦν τὰς τελικὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ, ὅστις κατακλείεται διὰ τοῦ μεταβατικοῦ ἄρθρου περὶ διαχρονικοῦ δικονομικοῦ δικαίου.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω συνοπτικῆς κριτικῆς θεωρήσεως τῆς δικονομίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καταφαίνεται ἡ ἐν πολλοῖς συμφωνία αὐτῆς πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν θεμελιωδῶν κανόνων τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διαπίστωσις αὕτη ἐνέχει ἰδιάζουσαν σημασίαν, ὅταν μάλιστα ληφθοῦν ὑπ' ὄψει αἱ ἰδιάζουσαι συνθήκαι, ὑφ' ἃς διαβιοῖ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας, δι' ἃ καὶ εἶναι αὕτη ἀξία πολλῶν ἐπαίνων διὰ τὴν καταβαλλομένην ὑπ' αὐτῆς προσπάθειαν πρὸς ἐναρμόνισιν τῆς ἐν γένει πορείας τῆς πρὸς τοὺς αἰωνοβίους θεσμούς καὶ παραδόσεις τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

«Ὅθεν, καὶ πλεῖσται χάριτες ὀφείλονται πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν, διότι συνέβαλε καὶ διὰ τῆς νέας αὐτοῦ πολυτίμου ἐργασίας εἰς τὴν ἐτι περαιτέρω κατανόησιν καὶ συμπύρεσιν μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τοῦθ' ὅπερ καὶ προσλαμβάνει ὅλως ἰδιαίτερον σπουδαιότητα εἰς μίαν ἐποχὴν βαθείας συγχύσεως εἰς τὰς ἐν γένει διαχριστιανικὰς σχέσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΩΡ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΩΣ ΠΟΙΜΗΝ*

1. Διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ σωτηρία τῶν προβάτων.

Πρώτη βασιική ποιμαντική ἀρχή, κυριαρχοῦσα εἰς τὴν σκέψιν καὶ διέπουσα τὴν δρᾶσιν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, εἶναι ἡ πίστις του ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον διὰ τοῦ Σαρκοθέντος, Σταυρωθέντος καὶ Ἀναστάντος Θεοῦ Λόγου. «Ὁ τοῦ παναγάθου Πατρὸς Θεὸς Λόγος εἰς φθορὰν κατερχόμενον τὸ δι' αὐτοῦ γενόμενον τῶν ἀνθρώπων γένος οὐ παρείδεν· ἀλλὰ τὸν μὲν συμβεβηκότα θάνατον ἀπήλειψε διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ ἰδίου σώματος, τὴν δὲ ἀμέλειαν αὐτὴν διωρθώσατο τῇ ἑαυτοῦ διδασκαλίᾳ, πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως κατορθώσας»⁶. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος πιστεύει ὀρθῶς ὅτι δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου καὶ τρόπου εἶναι δυνατόν νὰ ἐπανέλθῃ ὁ ἐκπεσὼν ἀνθρώπος εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ μόνον διὰ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ: «Οὐκ ἄλλου ἦν τὸ φθαρτὸν εἰς ἀφθαρσίαν μεταβαλεῖν, εἰ μὴ αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος τοῦ καὶ τὴν ἀρχὴν ἐξ οὐκ ὄντων πεποιηκότος τὰ ὅλα· καὶ οὐκ ἄλλου ἦν τὸ κατ' εἰκόνα πάλιν ἀνακτίσαι τοῖς ἀνθρώποις, εἰ μὴ τῆς εἰκόνης τοῦ Πατρὸς· καὶ οὐκ ἄλλου ἦν τὸ θνητὸν ἀθάνατον παραστήσαι, εἰ μὴ τῆς αὐτοζωῆς οὐσης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ οὐκ ἄλλου ἦν περὶ Πατρὸς διδάξαι καὶ τὴν εἰδώλων καθαιρῆσαι θρησκείαν, εἰ μὴ τοῦ τὰ πάντα διακοσμοῦντος Λόγου καὶ μόνου τοῦ Πατρὸς ὄντος Υἱοῦ μονογενοῦς ἀληθινοῦ»⁷.

Αὐτὴ ἡ ἀκράδαντος πίστις τοῦ Μεγάλου Ἱεράρχου ἔχει ὅμως τὰς ποιμαντικὰς τῆς προεκτάσεις. Αὐτὴ ἐρμηνεύει τὸ ἅγιον «πεῖσμά» του εἰς τὸ νὰ διακρατηθῇ ἡ Εὐαγγελικὴ ἀλήθεια, τὸ δόγμα τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Αὐτὴ ἐξηγεῖ τὴν ἄκαμπτον πολεμικότητα τοῦ Ἁγίου κατὰ τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν ὁπαδῶν του. Διότι ἐπίστευεν ὅτι ἡ πεπλανημένη περὶ τοῦ Θεοῦ Λόγου πίστις νοθεύει τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ ἐμποδίζει τὸν ἀνθρώπον νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὴν· ὅτι τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ τὸν ὀδηγεῖ καὶ πάλιν εἰς τὴν πτώσιν. «Οὐ γὰρ τὸ μὴ θῆσαι λίβανον δείκνυσι μάρτυρας· ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ ἀρνήσασθαι τὴν πίστιν ποιεῖ τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως λαμπρόν. Καὶ οὐχ οἱ κλίναντες εἰς εἰδῶλα μόνον κατεκρίθησαν ὡς ἀλλότριοι, ἀλλὰ καὶ οἱ προδεδωκότες τὴν ἀλήθειαν. Ἰούδας γοῦν οὐ θύσας ἀπεβλήθη τῆς ἀποστολικῆς τιμῆς, ἀλλὰ προδότης γενόμενος»⁸. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἀκόμη

διὰτὶ ἀνέθετε τὰ πάντα εἰς τὸν Σωτῆρα Κύριον καὶ δι' Αὐτοῦ προσεπάθει νὰ τὰ ἐπιτυγχάνῃ. Ἀκριβῶς διότι εἶχεν ὑπ' ὄψει του τοὺς λόγους τοῦ Θεοανθρώπου: «Δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται»⁹ καὶ «ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»¹⁰.

Ὅμως αὐτὴ ἡ πίστις καὶ ἡ Χριστολογικὴ καὶ σωτηριολογικὴ θεμελίωσις τῆς ποιμαντικῆς δραστηριότητος τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἔχει καὶ δι' ἡμᾶς, τοὺς σημερινοὺς ποιμένας, τὰς προεκτάσεις τῆς. Μᾶς διδάσκει ὅτι καὶ ἡ ἰδικὴ μας ποιμαντικὴ προσπάθεια εἰς τοῦτο δέον νὰ ἀποβλέπῃ· εἰς τὸ πῶς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ ὀδηγήσωμεν τοὺς ἐνορίτας ἡμῶν εἰς τὴν λύτρωσιν καὶ τὸν ἁγιασμόν. Ὀλόκληρος ἡ ποιμαντικὴ προσπάθεια ἡμῶν καὶ τῶν συνεργατῶν μας πρέπει νὰ εἶναι προσπάθεια καθαρῶς Χριστοκεντρικῆ· δραστηριότητος, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγῇ τοὺς ἀνθρώπους καὶ θὰ διακρατῇ αὐτοὺς ἠνωμένους μετὰ τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του, ὡς τῆς μόνης ἀσφαλοῦς ὁδοῦ σωτηρίας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πρέπει νὰ εἶναι «τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν»¹¹ ἐν ἡμῖν.

Κατὰ ταῦτα πᾶσα ἐνέργεια ἡμῶν, ἡ ὁποία δὲν συνδέεται καὶ δὲν ἐκπηγάζει ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀπὸ τὸν Κύριον, δὲν εἶναι ποιμαντικὴ καὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγεται. Κάθε ἔργον καὶ λόγος ἡμῶν, κάθε σκέψις ἢ συμπεριφορὰ, ἡ ὁποία δὲν ἔχουν ὡς κέντρον των τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ δὲν ἀποσκοποῦν εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ἐνοριτῶν μας, πρέπει νὰ εἶναι ξένα, ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλον δραστηριότητος τοῦ ποιμένου. Ὅπως ἐπίσης κάθε τι, τὸ ὁποῖον νοθεύει τὴν πίστιν καὶ ἀλλοιώνει τὴν Εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν, ὅσον εὔηχον καὶ συναρπαστικὸν καὶ ἂν εἶναι, δὲν πρέπει νὰ γίνεται δεκτόν. Εἰς τὴν πίστιν οὐδεμία ὑποχώρησις συγχωρεῖται καὶ οὐδεὶς συμβιβασμὸς ἐπιτρέπεται. Διὰ τοῦτο ἡ ἀμάθεια τῶν χριστιανῶν μας ἢ πολὺ περισσότερον ἢ διαστρέβλωσις τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως ὑπ' αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς ἀφήνουν ἀσυγκινήτους καὶ ἀδιαφόρους. Ἡ ὑπαρξὶς μετὰ τοῦ ποιμνίου μας παλαιῶν εἰδωλολατρικῶν συνηθειῶν ἢ ἡ διατήρησις μαγικῶν καὶ δεισιδαιμονίων ἀντιλήψεων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς ἀναστατώνουν καὶ νὰ μὴ κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον μας διὰ τὴν ἐξάλειψίν των.

Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ διδάξωμεν τοὺς χριστιανούς μας. Θὰ τοὺς διδάσκωμεν «εὐκαίρως ἀκαιρως»¹², ἐντὸς τοῦ Ναοῦ κατὰ τὴν τέλεισιν τῆς θείας Λειτουργίας ἢ ἄλλων ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ τελετῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ποιμαντικὰς μας ἐπαφὰς καὶ συναντήσεις. Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ γνωρίσῃ τὰς ἀληθείας τῆς πίστεώς μας καὶ νὰ διακρατῆσθαι αὐτὰς ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Πρὸς τοῦτο δὲ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 618 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

6. Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, 10. Β.Ε.Π. (Βιβλιοθήκη Ἑλληνῶν Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, Ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας), τόμος 30, σελ. 82,14-19.

7. Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου 20. Β.Ε.Π. τόμος 30, σελ. 32-38.

8. Πρὸς Ἐπισκόπους τῆς Αἰγύπτου καὶ Λιβύης 21.Β.Ε.Π. τόμος 31, σελ. 237, 30-35.

9. Ἰωάν. ι', 9.

10. Ἰωάν. ιε', 5.

11. Φιλίπ. γ', 13.

12. Β'. Τιμ. δ', 2.

μόνος ἀρμόδιος καὶ ὑπεύθυνος εἶναι ὁ ποιμὴν, ἡμεῖς οἱ ἐφημέριοι Κληρικοί, οἱ ὅποιοι βεβαίως προηγουμένως πρέπει νὰ γνωρίζωμεν αὐτὴν λεπτομερῶς καὶ ἐπακριβῶς.

2. Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ μόνος ἀσφαλῆς ὁδηγός.

Μία δευτέρα ἀρχὴ τῆς ποιμαντικῆς δραστηριότητος τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου εἶναι ὅτι τὸ τί πρέπει νὰ πιστεύῃ ὁ ἴδιος καὶ τί νὰ διδάσκῃ εἰς τὸ ποίμνιόν του, δὲν τὸ ἐξαρτᾷ ἀπὸ τὸν νοῦν του καὶ τὰς γνώσεις του, ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου. Πολὺ περισσότερο δὲν ἐξαρτᾷ αὐτὰ ἀπὸ τὰς ἀμαρτωλὰς του ἐπιθυμίας. Ὁ λόγος καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ μόνος ὁδηγὸς τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεώς του. Διότι, χρησιμοποιοῦν τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, λέγει ὁ ἅγιος πατήρ· «ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας»¹³.

Διὰ τοῦτο ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἐπιδίδεται εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν πλήρη γνώσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς. «Πολὺν ἔχω εἰς αὐτὴν τὴν Βίβλον (τῶν Ψαλμῶν) κάγω πόθον, ὡσπερ καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Γραφήν»¹⁴, ἔλεγεν ὁ ἅγιος. Καὶ ἐξηγοῦσε διατί. Διότι «πᾶσα ἡ θεία Γραφὴ διδάσκαλός ἐστιν ἀρετῆς καὶ πίστεως ἀληθοῦς»¹⁵.

Καὶ ἔχει, ὡς καταλαβαίνετε, καὶ αὐτὴ ἡ πίστις τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου τὰς ποιμαντικὰς τῆς προεκτάσεις. Αὐτὴ ἐξηγεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἅγιος παρὰ τοὺς ἀγῶνάς του διὰ τὴν πίστιν, παρὰ τὸ τρικυμιώδες τῆς ποιμαντορίας του, παρὰ τὰς διώξεις καὶ τὰς ἐξορίας του, ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἕνα τεράστιον καὶ θαυμαστόν ἐρμηνευτικὸν ἔργον εἰς τὴν Π. καὶ τὴν Κ. Διαθήκην¹⁶. Ἀκριβῶς διότι ἤθελε καὶ ὁ ἴδιος νὰ φωτίζεται ἐκ τῶν Γραφῶν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ βοηθῇ εἰς τὴν κατανόησιν τούτων καὶ τῶν διδασκομένων ὑπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ συνίστα· «Σὺ δὲ τὴν πρόφασιν ἐκ τούτων (τῶν λεγομένων του) λαβὼν, εἰ ἐντυγχάνοις τοῖς τῶν Γραφῶν γράμμασι, γνησίως αὐτοῖς ἀφιστάνων τὸν νοῦν, γνώσῃ παρ' αὐτῶν τὰ λεγόμενα, τελειότερον μὲν καὶ τρανώτερον τῶν λεχθέντων τὴν ἀκρίβειαν»¹⁷. Ἐμελέτα καὶ ἠρμήνευε τὴν Ἀγίαν Γραφήν, διότι εἰς αὐτὴν ἤθελε νὰ στηρίζῃ τὴν πίστιν του καὶ τὰς διδασκαλίας του, τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἡ «ἀληθὴς καὶ εὐσεβὴς εἰς τὸν Κύριον πίστις φανερὰ πᾶσι καθέστηκεν, ἐκ τῶν θείων Γραφῶν γνωστικὴ τε καὶ ἀναγνωστικὴ»¹⁸. Καὶ

ἀλλαχοῦ ἔλεγεν· «Αὐτάρκεις μὲν γὰρ εἰσιν αἱ ἅγαι καὶ θεόπνευστοι Γραφαὶ πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἀπαγγελίαν»¹⁹. Ἀλλὰ καὶ ἀγιογραφικὰ παραδείγματα ἤθελε νὰ λαμβάνῃ ὁ ἅγιος ἐκ τῆς μελέτης τῆς Ἀγίας Γραφῆς, διὰ νὰ παραδειγματίζεται καὶ νὰ τὰ μιμῆται εἰς τὴν ζωὴν του²⁰.

Ἔτσι ὁμως ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός, διατί αἱ ἀπόψεις τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου εὐρέθησαν πάντοτε μὲ τὸ μέρος τῆς ὀρθότητος καὶ τῆς ἀληθείας. Διατί ἡ διδασκαλία του ἐπεδοκιμάσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας συμπάσης καὶ ἀπτετέλεσε δόγμα αὐτῆς. Ἀκριβῶς διότι ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τῆς ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' ἔχει καὶ δι' ἡμᾶς τοῦτο ποιμαντικὰς προεκτάσεις. Διότι ἡ σπουδὴ τῆς Ἀγίας Γραφῆς μᾶς φωτίζει καὶ μᾶς κατάρτιζει εἰς τὸ ποιμαντικὸν μᾶς ἔργον, ἀλλὰ καὶ μᾶς βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ δίδωμεν καὶ ἡμεῖς ἐκάστοτε τὰς ὀρθὰς λύσεις καὶ κατευθύνσεις εἰς τὰ παρουσιαζόμενα προβλήματα τοῦ ποίμνιου μας. Σκεφθῆτε τὸν ποιμένα ἐξ ἀγνοίας του νὰ πιστεύῃ ἢ νὰ διδάσκῃ πράγματα ἀντι-Γραφικά. Θὰ ὁμοιάζῃ τοῦ βοσκοῦ, ποῦ δίδει εἰς τὰ πρόβατά του δηλητηριασμένας τροφάς. Ἀναλογισθῆτε τὰς θανατηφόρους διὰ τὸ πνευματικὸν ποίμνιον ἐπιπτώσεις, ἐὰν ζητοῦντες οἱ ἐνορίται τὴν συμβουλήν μας δι' ἕνα πνευματικὸν τῶν θέμα, ἡμεῖς ἢ δὲν γνωρίζομεν τί νὰ ἀπαντήσωμεν ἢ ἀπαντῶμεν ἐσφαλμένως. Τότε θὰ ἀποτύχωμεν ἀσφαλῶς. Φαντασθῆτε ἀκόμη νὰ παρερμηνεύῃ ὁ ἐνορίτης μᾶς ἕνα ἀγιογραφικὸν χωρίον καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τὸν διορθώσωμεν. Ἡ νὰ ἔλθῃ κάποιος αἰρετικὸς εἰς τὴν ἐνορίαν μας, κρατῶν τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ ἀπαγγέλλων χωρία ἐξ αὐτῆς, διὰ νὰ τὰ διαστρεβλώσῃ καὶ τὰ παρερμηνεύῃ ἀσφαλῶς, καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἀνοιξώμεν αὐτὴν διὰ νὰ τὸν ἀντικρούσωμεν καὶ τὸ ἀληθινὸν νόημα αὐτῆς νὰ διδάξωμεν εἰς τοὺς ἐνορίτας ἡμῶν.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἀγία Γραφή, Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη, πρέπει νὰ εἶναι τὰ πρῶτα βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης μας καὶ καθημερινῶς καὶ συστηματικῶς νὰ τὰ μελετῶμεν. Σήμερον, δόξα τῷ Θεῷ, εὐκόλον εἶναι νὰ προμηθευθῶμεν ἀντίτυπα αὐτῆς καὶ εἰς τὸ κείμενον καὶ εἰς τὴν παράφρασιν. Ἀκόμη καὶ ὑπομνήματα ὑπάρχουν, τὰ ὅποια μὲ ἐλαχίστην ὑλικὴν δαπάνην ὁ καθένας μας δύναται εὐχερῶς νὰ τὰ προμηθεύῃ. Εἴμεθα ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀγνοῶμεν τὸν λόγον Του, διὰ τοῦ ὁποίου πρέπει πνευματικῶς νὰ τρέφωμεν αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ δὲν πρέπει ποτέ νὰ παύσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ συνιστῶμεν εἰς τοὺς Χριστιανούς μας τὴν μελέτην του. Διότι, λέγει ὁ Μ. Ἀθανάσιος· «Ὁ μὲν πιστὸς καὶ τοῦ Εὐαγγελίου μαθητῆς, ἔχων χάριν διακρίνει τὰ πνευματικά, καὶ ἐπὶ τὴν πέτραν οικοδομήσας ἑαυτοῦ τὴν

13. Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου 15. Β.Ε.Π. Τόμος 3 0, σελ. 86. Ἰδὲ Α'. Κορινθ. α' 21.

14. Ἐπιστολὴ πρὸς Μαρκελλῖνον εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν Ψαλμῶν α'. Β.Ε.Π. Τόμος 32, σελ. 11, στίχοι 10-12.

15. Ἐνθ' ἀνωτέρω 18'. Β.Ε.Π. Τόμος 32, σελ. 19, 2-3.

16. Περὶ τοῦ ἐρμηνευτικοῦ ἔργου τοῦ Μ. Ἀθανασίου, 18ῆ Β.Ε.Π., Τόμος 30ός, σελ. 23 κ. ἔξ.

17. Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου 56. Β.Ε.Π. Τόμος 30, σελ. 120, 25-28.

18. Πρὸς Ἰωβιανὸν περὶ πίστεως 1. Β.Ε.Π. Τόμος 31, σελ. 130, 29-31.

19. Λόγος κατὰ Ἑλλήνων 1. Β.Ε.Π. Τόμος 30, σελ. 31, 13-15.

20. Ἰδὲ Μ. Ἀθανασίου, πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον Ἀπολογία 32, Ἀπολογία περὶ φυγῆς αὐτοῦ 10, 11, 17 κ. ἔξ. Ἐπιστολὴ πρὸς Δρακόντιον 4. Β.Ε.Π. Τόμος 31, σελ. 30, 36-40, σελ. 39, 10-36, σελ. 43, 13 κ. ἔξ., Τόμος 33, σελ. 173, 1-16 καὶ ἄλλα.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Αριθ. { Πρωτ. 5707
 Διεκπ. 2683 } 'Αθήνησι τῆ 8-12-1973

ΘΕΜΑ: Συγκέντρωσις στοιχείων περὶ τῶν Χι-
 λιαστῶν.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1992

Π ρ ὀ ς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους 'Ιεράρχας
 τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος

'Η τὴν τε 'Εκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν λυ-
 μαινομένη μάλιστα τοῦ Χιλιασμοῦ, σοβαρὰς προσλαμ-
 βάνουσα ὁσημέραι διαστάσεις, ἀνησυχεῖ, ὡς εἰκόσ,
 τὴν 'Ιερὰν Σύνοδον, ἥτις συνεχεῖς καταβάλλει προσπα-
 θείας διὰ τὴν ἐξ ἐπόψεως ποιμαντικῆς ἀντιμετώπισιν
 αὐτῆς, ἔχουσα ἐπιφορτίσει περὶ τούτου εἰδικῶς τὴν
 Μ.Σ.Ε. Διοργανώσεως τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου.

'Αλλ' ἢ ὁργάνωσις τῆς τοιαύτης ποιμαντικῆς
 μερίμνης προσκρούει τό γε νῦν εἰς τὴν ἔλλειψιν συγκε-
 κριμένων πῶς στοιχείων περὶ τε τῆς κατὰ τόπους δρα-
 στηριότητος καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χιλιαστῶν, γεγονόσ
 ὅπερ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀδυναμίαν ἀντιμετωπί-
 σεως τῆς καταστάσεως ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ κυρίως πε-
 δίου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ 'Ιερὰ Σύνοδος παρακα-
 λεῖ ὑμᾶς, ἵνα α) γνωρίσητε Αὐτῇ ἐν βραχεῖ ῥήματι τὴν
 ἐνεστῶσαν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ὑμῶν κατάστασιν τῶν
 χιλιαστῶν, ἥτοι τὸ εἶδος τῆς ἀναπτυσσομένης ὑπ'
 αὐτῶν δραστηριότητος, ὡς καὶ τὰς γενικωτέρας ἐννοί-
 κὰς ἢ δυσμενεῖς συνθήκας, ὅφ' ἂς δρῶσιν οὗτοι καὶ β)

τῆς πίστεως οἰκίαν, ἔστηκεν ἑδραῖος καὶ ἀσφαλῆς ἀπὸ
 τῆς τούτων (τῶν αἰρετικῶν) ἀπάτης διαμένων· ὁ δὲ
 ἀπλοῦς, ὡς προείπον, καὶ μὴ κατηχηθεὶς ἰσχυρῶς, ὁ
 τοιοῦτος τὰ λεγόμενα μόνον σκοπῶν, καὶ μὴ διάνοιαν
 θεωρῶν, εὐθύς ὑποσύρεται ταῖς ἐκείνων μεθοδείαις»²¹.

(Συνεχίζεται) 'Αρχιμ. ΓΕΡΜ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

21. Πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους Αἰγύπτου καὶ Λιβύης 4.
 Β.Ε.Π. Τόμος 31, σελ. 223, 30-35.

προτείνητε Αὐτῇ τὰ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν κατάλληλα
 μέτρα πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ Χιλιασμοῦ.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

† 'Ο Δέσβης ΚΟΣΜΑΣ
 'Ο Ἀρχιγραμματεὺς

'Αριθ. { Πρωτ. 5929
 Διεκπ. 2835 } 'Αθήνησι τῆ 21-12-1973

ΘΕΜΑ: Πανελλήνιος Ἡμέρα καταπολεμήσεως τῆς
 κατὰ τῶν Χανσενικῶν προκαταλήψεως.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1994

Π ρ ὀ ς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους 'Ιεράρχας
 τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος

'Απὸ τοῦ ἔτους 1972 ἔχει ὑπὸ τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου
 καθιερωθῆ ἡ «Πανελλήνιος Ἡμέρα καταπολεμήσεως
 τῆς κατὰ τῶν Χανσενικῶν προκαταλήψεως», συμπί-
 πτουσα ἐκάστοτε τῇ ΙΒ' Κυριακῇ Λουκᾶ, καθ' ἣν
 ἀναγινώσκειται ἐπ' ἐκκλησιαίς ἡ εὐαγγελικὴ περικοπή
 περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου θεραπείας τῶν Δέκα λεπρῶν.
 Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁργανοῦνται κατὰ Ἰ. Μητρο-
 πόλεις μερίμνη τῶν κατὰ τόπους Σεβασμιωτάτων Ἰε-
 ραρχῶν ἐκδηλώσεις, κατατείνουσαι εἰς τὴν παρὰ τῶ
 χριστεπωνύμῳ πληρώματι παρίωσιν τῆς ἐπιστημονι-
 κῶς ὀρθῆς καὶ ἠθικῶς ἐπιβεβλημένης ἀντιλήψεως,
 καθ' ἣν οὐδεὶς κίνδυνος μόλυνσεως τῶν ὑγιῶν ὑφίστα-
 ται ἐκ τῆς μετὰ τεθαραπευμένων πρῶνν λεπρῶν κοινω-
 νίας, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιβάλλεται ἡ πρὸς τοὺς ἀδελ-
 φοὺς ἡμῶν τούτους ἐπίδειξις πάσης, κατὰ χριστιανικὸν
 καθῆκον, στοργῆς καὶ ἀγάπης, ὡς καὶ ἡ πρὸς κοινωνικὴν
 αὐτῶν ἀποκατάστασιν φιλότιμος μερίμνα καὶ ἀδελφικὴ
 συμπαράστασις.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, Συνοδικῇ ἐξουσιοδοτή-
 σει, ὑπομνησόμεν ὑμῖν, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἡμέρα ἐορ-
 τασθήσεται τῇ Κυριακῇ 20 Ἰανουαρίου 1974 καὶ
 παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἐνεργήσητε ὅ,τι δεῖ πρὸς
 ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν, δι' οὓς, κατὰ τὰ ἄνω, καθιε-
 ρώθη αὕτη.

† 'Ο Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ
 Προεδρεύων

'Ο Ἀρχιγραμματεὺς
 † 'Ο Δέσβης ΚΟΣΜΑΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Διά συνέσεως και αδελφικής συνεργασίας.

Τὸ παρὸν φύλλον τῆς («*Εκκλησίας*») εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου, ὅταν ἐγένετο ἡ ἐκλογή τοῦ Νέου Προκαθημένου τῆς *Εκκλησίας* τῆς *Ἑλλάδος*, περὶ τῆς ὁποίας λεπτομερές Χρονικὸν θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης *Ἑλλάδος* κ. Σεραφείμ ἀνάληψις τῆς ἐκπροσωπήσεως τῆς ἀξιολογικῶς ὑψίστης κορυφῆς τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας τῆς πατρίδος ἡμῶν γίνεται ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς ἡ *Εκκλησία* τῆς *Ἑλλάδος*, ὡς ἐτόνισεν ὁ προεδρεύσας τῆς ἐκλεξάσης τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σεβ. Μητροπολίτης Καλαβρυτινῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιος, τελεῖ ὑπὸ κρισίμους συνθήκας καὶ περιστάσεις.

Ὅθεν ἡ («*Εκκλησία*»), συνουῖσα τὰς εὐχὰς αὐτῆς μετὰ τοῦ Χριστοπενήμου πληρώματος, εὐχεται, ὅπως τὸ θεότευκτον σκάφος τῆς *Εκκλησίας* τῆς *Ἑλλάδος*, πηδολιουχούμενον ὑπὸ τοῦ συννετοῦ ἀπὸ Ἰωαννίνων μετακληθέντος νέου Προκαθημένου αὐτῆς, διὰ τῆς αἰρομένης ὑπεράνω τυχόν πικριῶν καὶ ἀντιθέσεων συνέσεως καὶ ἀδελφικῆς συνεργασίας πάντων τῶν μελῶν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, δνηθῆ ἡ συνεχίστη ἀδιατάρακτον πλοῦν πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας Ὁρθοδόξιας καὶ τοῦ *Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*.

Τὸ καλλιτεχνικὸν Ἡμερολόγιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Τὸ καλλιτεχνικὸν Ἡμερολόγιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς *Εκκλησίας* τῆς *Ἑλλάδος* ἀπὸ τοῦ 1968 μέχρι σήμερον τυγχάνει θερμοτάτης ὑποδοχῆς οὐ μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ διακεκοιμένων ἐκκλησιαστικῶν καὶ θεολογικῶν προσωπικότητων τῆς Δύσεως, πρὸς τὰς ὁποίας ἀποστέλλεται τιμῆς ἕνεκεν πρὸς προβολὴν τῶν Ὁρθοδόξων καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν. Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο, ὡς σημειοῖ ἐν τῷ προτασσομένῳ κειμένῳ ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀνθίμος Ρούσσας, εἶναι ἀφιερωμένον εἰς κεντήματα καὶ ξυλόγλυπτα, (τῶν ὁποίων ἡ χάρις καὶ ἡ λεπτότης ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ὑψηλὴν διακονίαν τῆς λατρείας). Εἰς τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο «περιελήφθησαν 12 θέματα εἰλημμένα ἐξ ἀγνώστων ἄχρι τοῦδε ἔργων ξυλόγλυπτικῆς καὶ κεντημάτων, τὰ ὁποῖα, ἐν μεγεθύνσει παριστάμενα, παρέχουν μίαν ἔντονον εἰκόνα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ καλλιτεχνικοῦ θησαυροῦ τῆς Ὁρθοδόξου *Εκκλησίας* ἡμῶν».

Ἀσφαλῶς, ἐὰν τὸ ἀρξάμενον ἔργον τῆς προβολῆς τοῦ πλοῦτος τῆς ὀρθοδόξου καλλιτεχνικῆς παραδόσεως συνεχισθῆ, συστηματοποιηθῆ καὶ ἐνταθῆ, ἡ αἰσθητικῆ

καλλιέργεια ὁμοδόξων καὶ ἑτεροδόξων θὰ γίνῃ ὑγιεστερα καὶ περισσότερον πνευματικῆ.

Δὲν πρέπει νὰ παραθεωρῶνται.

Μετὰ λύπης ὁ εὐσεβῆς ἑλληνικὸς λαὸς διεπίστωσεν, ὅτι διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν οἱ ἑλληνικοὶ σταθμοὶ τηλεοράσεως τὴν παραμονὴν τῆς εορτῆς τῶν Χριστογεννῶν, καθ' ἣν ἐπιβάλλεται ἡ ἐν περισυλλογῇ προετοιμασία πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἐν Βηθλεὲμ γεννωμένου Σωτῆρος, παρουσίασαν ψυχραγωγικὰ προγράμματα, οὐ μόνον μαρτυροῦντα ὀθνεῖας ἐπιδράσεις, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἀπάδοντα εἰς τὴν ἱερότητα τῆς νυκτὸς ἐκείνης. Ὑγινοῦς περιορισμένοι παρόμοια προγράμματα θὰ εἶχον τὴν θέσιν των κατὰ τὴν ἐπομένῃν ἐσπέραν.

Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ γίνῃ ἀντιληπτόν, ὅτι τὰ καλλιτεχνικὰ προγράμματα τῶν σταθμῶν τούτων δεόν νὰ ἐντάσσωνται ἁρμονικῶς εἰς τὴν ὀργανικὴν ὁλότητα τῶν ἑλληνορθοδόξων παραδόσεων τοῦ Ἔθνους, αἰτινες οὐδόλως πρέπει νὰ παραθεωρῶνται ἢ καὶ νὰ γίνωνται ἀντικείμενον περιφρονήσεως.

«Πρέπει νὰ τεθῆ τέρμα».

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ σημειωθῆ, ὅτι ὑπὸ ἀθηναϊκῆς ἐσπερινῆς ἐφημερίδος ἐπισημαίνεται, ὅτι γενικώτερον «πρέπει νὰ τεθῆ τέρμα εἰς ὁρισμένας ἠθικῶς ἀπαραδέκτους καταστάσεις, αἱ ὁποῖαι ...τείνον εἰς τὴν διαστρέβλωσιν τοῦ ἠθικοῦ συναισθήματος τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἢ ὅποια οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἶχεν ἀνεχθῆ τοιαύτας ἀσυγγνώστους ἐκτροπὰς. Τὸ κοινὸν ὑποχρεοῦται νὰ παρακολοθη ποικίλης φύσεως ἀνιάρᾳ, ἐπιζήμια καὶ ἐν πολλοῖς γελοῖα κατασκευάσματα προχειρολόγων σκηνοθετῶν καὶ συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι, διὰ τῆς κρατούσης τηλεψίας καὶ μετὰ τὸ χρῆμα τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, διασύρουν τὰ ἦθη καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ μας ἢ κακοποιοῦν τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν κατὰ τρόπον ἐδλόγως διεγείροντα τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐξεφρόνων τηλεθεατῶν».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιβάλλεται αὐστηρὸς ἔλεγχος τῶν εἰσαγομένων ἢ παραγομένων ἐν Ἑλλάδι κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ «πέραν τούτου, ἀφοῦ ἀποτοξινωθῆ ἡ Τηλοψία, νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν δημιουργίαν ἐκπομπῶν ἀνταποκρινόμενων εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ὡς παράγοντος ἀναπτύξεως τοῦ πολιτιστικοῦ καὶ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ».

Σταυροφορία πρὸς χάριν τῶν Χανσενικῶν.

Ἡ *Εκκλησία* τῆς *Ἑλλάδος* καθιέρωσε τὴν τρίτην Κυριακὴν τοῦ Ἰανουαρίου 1974 ὡς «Πανελλήνιον Ἡμέραν Καταπολεμήσεως τῆς Προκαταλήψεως κατὰ τῆς Νόσου τοῦ Χάνσεν». Ἡ καθιέρωσις αὕτη ἀποβλέ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Δ. Ἱερά Σύνοδος τῆς 117ης Συνόδ. Περιόδου κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἀπὸ τῆς συγκροτήσεως Αὐτῆς (10 Μαΐου 1973) μέχρι τῆς 31-12-73 ἐπτάμηνον περίπου χρονικὸν διάστημα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τριμήνου τῶν θερινῶν διακοπῶν, ἐπραγματοποίησεν 27 ἐν συνόλῳ τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους συνεδριάσεις, καθ' ὧς ἐπελήφθη τῆς ἐπιλύσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων κανονικῆς, διοικητικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως. Περὶ τῆς πορείας ζητημάτων τινῶν γενικωτέρως ἐκκλησιολογικῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἱ. Συνόδου διέλαβεν σχετικὴ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος ἐκδοθεῖσα πρὸς σχετικὴν ἐνημέρωσιν τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν.

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Με λαμπρότητα καὶ ἀπαράμιλλον ἐκκλησιαστικὴν μεγαλοπρέπειαν ἐτελέσθησαν καὶ ἐφορτῶν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, Πολιούχου Πατρῶν, τὴν 30ῆν Νοεμβρίου.

Τὰς ἐφορτὰς ἐλάμπρυναν διὰ τῆς παρουσίας των, κληθέντες ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου, Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱ. Μ. οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Κίτρους κ. Βαρνάβας, Φωκίδος κ. Χρυσόστομος, Σύρου-Τήνου-Ἀνδρου-Κέας καὶ Μήλου κ. Δωρόθεος, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Θεόκλητος, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεόφιλος, ὡς καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες Ἱεράρχαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος καὶ Μύρων κ. Χρυσόστομος.

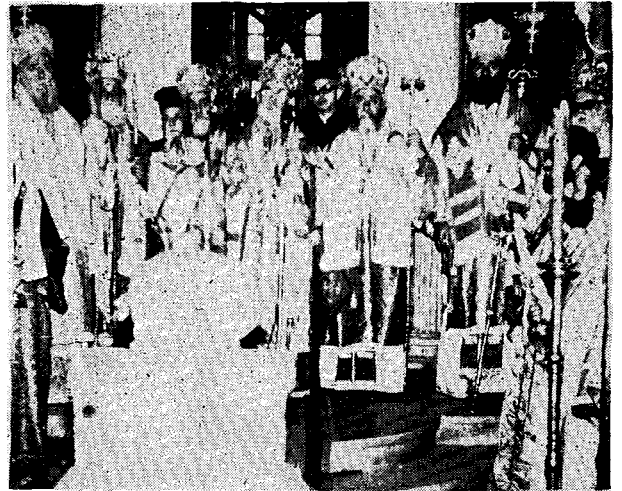
Κατὰ τὸν Μεγάλον Ἑσπερινὸν τῆς παραμονῆς ἐχοροστάτησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου, ὅστις καὶ ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον.

Τὴν πρωΐαν τῆς 30ῆς Νοεμβρίου, κατὰ τὴν Πανηγυρικὴν Ἀρχιερατικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, προέστη ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιος, συμπαραστατοῦμενος ὑφ' ὄλων τῶν Σεβασμ. Ἱεραρχῶν. Τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Φωκίδος κ. Χρυσόστομος.

πει εἰς τὴν ὁργάνωσιν πανελληνίου σταυροφορίας πρὸς διάδοσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκδοθέντος καὶ δωρεὰν διανεμομένου εἰδικοῦ ἐκ 30 σελίδων φυλλαδίου, ὅπερ ἔχει τὸν τίτλον «Ἡ νόσος τοῦ Χάνσεν, ἢ πιδ παρεξηγημένη ἀσθένεια».

Αἱ ἐκτιθέμεναι ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ γινώμαι, ἀπόψεις καὶ ἀποφάσεις συνεδρίων, αἵτινες ἔχουν τύχει τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐγκρίσεως τῶν εἰδικῶν καθηγητῶν δερματολογίας τοῦ κ. Ἰωάννου Καπετανάκη (τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) καὶ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Κανιτάκη (τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), πείθουν ὅτι οἱ προσβαλλόμενοι ὑπὸ τῆς νόσου τοῦ Χάνσεν δὲν πρέπει νὰ ἐξοστρακίζονται ὡς οἱ λεπροὶ τῶν παλαιότερων ἐποχῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἀπλοὶ ἀσθενεῖς, οἵτινες δύνανται—ἀκινδύνως διὰ τὴν κοινωνίαν—νὰ διατηροῦν τὴν ἐργασίαν, τὴν κοινωνικὴν θέσιν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειάν των.

Εἶναι περιττὸν νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ κληρικοί, ἱεροκήρυκες καὶ θεολόγοι δεόν νὰ ἠγηθοῦν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος σταυροφορίας.

Στιγμιότυπον ἐκ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου εἰς Πάτρας.

Μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐτελέσθη, παρουσία τῶν Ἀρχῶν, ἡ ἐπίσημος Δοξολογία. Λόγω ἐν τῷ μεταξύ τῆς ἐνσηψίας κακοκαρίας ἢ λιτάνευσις τῆς Τιμίας Κάρρας εἰς τὴν πόλιν ἐματαιώθη.

Καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἐορτῆς τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου συνέρρευσε πλῆθος πιστῶν ἀπὸ ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα, τὸ ὅποιον μετὰ ἰδιαιτέρας κατανύξεως προσέκυνησε τὴν Τιμίαν Κάρραν καὶ τὰ σεπτὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου. — Ἐξ ἄλλου ὑπὸ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Πατρῶν διωργανώθη καὶ ἐφέτος 15θήμερον λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων ὑπὲρ τῆς μαθητιώσης Νεολαίας τῶν Γυμνασίων, Δημοτικῶν, ὡς καὶ τῶν Τεχνικῶν Σχολῶν τῆς Πόλεως. — Κατὰ τὰς ἐκδηλώσεις αὐτὰς ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας μαθητῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν προσεγγόντων συμμετέσχον εἰς τὰς θείας Λειτουργίας καὶ τὰς Ἱεράς Παρακλήσεις, αἵτινες ἐτελέσθησαν, ἐνῶ συγχρόνως παρεκλούθησαν καὶ τὰ εἰδικὰ ἐπίκαιρα κηρύγματα ὑπὸ τῶν θεολόγων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Ἐπιτυχίαν ἄλλωστε ἐσημείωσε καὶ ὁ πνευματικὸς διαγωνισμὸς «Ἀπόστολος Ἀνδρέας», ὅστις ἐγένετο μεταξύ τῶν τελειοφοίτων μαθητῶν τῶν Γυμνασίων τῆς πόλεως, με εἰδικὰ καὶ πλούσια βραβεῖα τῶν Ἐκκλησιῶν Συμβουλίων καὶ τῶν Πνευμ. Ἰδρυμάτων τῆς Πόλεως.

Ὁ κύκλος τῶν ἐορτῶν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐκλείσει μετὰ τὴν πανηγυρικὴν Ἀρχιερατικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, ἣτις ἐγένετο τὴν Κυριακὴν 3ην Δεκεμβρίου, ἱερουργήσαντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φωκίδος κ. Χρυσόστομου, ὡς καὶ τῆς ἐσπερινῆς Ἀκολουθίας, καθ' ἣν ἐλιτανεύθη ἡ Τιμία Κάρρα τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ ἡ θαυματουργὸς Εἰκὼν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆ συμμετοχῇ πλῆθους πιστῶν.

Π. Σ. ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἐκκλησίαι διὰ βοήθειαν.

Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, δι' ἐγκυκλίου του, καλεῖ τὰς Ἐκκλησίας-Μέλη, ὅπως συνδράμουν τὴν προσπάθειαν του διὰ παροχὴν βοηθείας εἰς τοὺς πληγέντας ἐκ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου Μεξικανούς. Συμφάνως πρὸς τὴν ἀποσταλείσαν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος σύντομον Ἐκθεσιν, 300 μικρὰ καὶ ἀρκετὰ μεγάλα πόλεις

επλήγησαν, λόγω δὲ τῆς ἐπικρατοῦσης τότε πολιτικῆς καταστάσεως εἰς τὴν χώραν, δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ ἐξώθεν ἐνίσχυσις τῆς προσπάθειάς διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προκυψασῶν ἀναγκῶν. Μὲ τὴν ἐπελθούσαν περίοδον τῶν βροχῶν ἡ ἀνάγκη ἀμέσου βοήθειας κατέστη ἔτι ἐπικρατικὴ.

Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου π.έ. πρωτοβουλία τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας, ὠργανώθη εἰς Σπάρτην σεμινάριον διὰ τοὺς χοιροτρόφους τῆς περιοχῆς, πρὸς τὸν σκοπὸν παροχῆς πρὸς αὐτοὺς χρησίμων πληροφοριῶν διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ζώων τῶν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεών των ἐπὶ συγχρόνων ἐπιστημονικῶν δεδομένων.

Ἡ προσπάθεια τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς κτηνοτροφίας εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Λακωνίας συνεχίζεται μὲ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ προσφορὰν τὸν παρελθόντα Νοέμβριον 24 χοίρων ἀναπαραγωγῆς ἐκλεκτῶν φυλῶν (Landrace καὶ Yorkshire).

Ἐβδομήκοντα δύο γόνοι τῶν καθαροαίμων αὐτῶν ζώων θὰ διαθεθῶν δωρεὰν εἰς ἐπιλεγέντας χοιροτρόφους τῆς περιοχῆς.

Συσκευὴ ἐπεξεργασίας μέλιτος, ἀξίας 32.000 δρχ. ἐδωρήθη προσφάτως ὑπὸ τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας πρὸς τὸν Μελισσοκομικὸν Συνεταιρισμὸν Μάνης καὶ ἐγκατεστάθη ἤδη πρὸς χρῆσιν ὑπὸ τῶν μελῶν.

Ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τοῦ ἐργοστασίου ἐπεξεργασίας ζωοτροφῶν εἰς τὴν κοινότητα Ἐλους Λακωνίας, ἀξίας 360.000 δρχ., ἀρχικῶς δοθεὶς ὑπὸ μορφῆν δανείου, ἐδωρήθη προσφάτως ὑπὸ τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐνωσιν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Λακωνίας.

Τέλος, ἡ Παγκόσμιος Ἐκκλησιαστικὴ Ὑπηρεσία ἐδώρησε πρὸς τὴν Ἐπισκοπὴν Γυθείου-Οἰτύλου, ὄχημα - 1970 Opel Kadett Station Wagon 1100 διὰ τὰς ποιμαντικὰς ἀνάγκας τῆς περιοχῆς.

Ο.Δ.Δ.Ε.Π.

Περίληψις Ἀποφάσεως

Θέμα: Παραίτησις ὑπαλλήλου ἐπὶ Συμβάσει ἐργασίας Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 21/14-12-1973 ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Δ.Ε.Π, ληφθεῖσιν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις 168 καὶ 169 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9/1970 Κανονισμοῦ «περὶ Κ.Ε.Υ.» ἀπεφασίσθη ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὑποβληθείσης παραίτησεως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐπὶ συμβάσει τοπογράφου Μηχανικοῦ Δημητρίου Πετράκη, ἀπὸ 5-11-1973.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22ῃ Δεκεμβρίου 1973

Ὁ Διοικητὴς

ΦΩΤΙΟΣ Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΡΩΣΙΑΣ

Ἐφέτος ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὰ 70 ἔτη ἀπὸ τῆς εὑρέσεως (3/7/1903) τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ ὁσίου Σεραφεῖμ καὶ τὰ 140 ἀπὸ τῆς κοιμήσεώς του (2 Ἰανουαρίου 1833).

Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου Σεραφεῖμ, ὅστις ἔκαμε τὸν κόσμον νὰ συνειδητοποιήσῃ τὸ ὑπέροχον μεγαλεῖον τῆς πατερικῆς διδασκαλίας περὶ θεώσεως, εὑρίσκειται μίαν πλάξ μὲ τὴν ἐπιγραφήν: Ἐξῆσε πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ εἰς τὸ τεῦχος 1973,9 τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας γίνεται μίαν θαυμασίαν παρουσίαν τοῦ βιβλίου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Νικοδήμου: ὁ Σεραφεῖμ τοῦ Σαρώφ, Ἀθήναι 1966.

Ἀπὸ τὸ ἴδιον τεῦχος πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Μακ. Πατριάρχης Βουλγαρίας εἰς Κωνσταντινούπολιν (7-5-73) ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ τῶν ἀγωνιστῶν διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας Μητροπολιτῶν Ἰλαρίωνος, Αὐγεντίου καὶ Παΐσιου.

Εἰς τὸ αὐτὸ τεῦχος δημοσιεύεται ἀξιόλογος μελέτη τοῦ Καθηγητοῦ Ν. Ζαμπολότσκι μὲ θέμα: Ἡ ἀποστολικὴ Διαδοχὴ καὶ ζητήματά τινα συγχρόνου Ἐκκλησιολογίας. Ἡ μελέτη εἶναι γραμμὴν ἐν τῷ πλαίσιῳ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Κατὰ τὸν μῆνα Αὐγουστον 1973 εἰς τὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν συνέβησαν αἱ ἑξῆς μεταβολαί:

α) Κοιμηθέντος ἐν Κυρίῳ τοῦ Μητροπολίτου Ὀλθενίας Φιρμιλιανού, Ἀρχιεπίσκοπος Κραϊόβας καὶ Μητροπολίτης Ὀλθενίας ἐξελέγη ὁ μέχρι τότε Ἐπίσκοπος Σεβ. Θεόκτιστος.

β) Ἐπίσκοπος Κάτω Δουνάβευς (Γαλατσίου) ἐξελέγη ὁ Θεοφ. βοηθὸς Ἐπίσκοπος Τιργοβιστίου κ. Ἀνθιμος Νίκα, βοηθὸς τοῦ Πατριάρχου καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

3) Ἐπίσκοπος Ἀράδ ἐξελέγη ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Βησσαρίων, βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Τρανσυλβανίας.

4) Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Πατριάρχου ἐξελέγη ὁ ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μουῆς Τσερνίκας ἀρχιμ. Ρωμανὸς μὲ τίτλον, ὁ «Ἰαλομίτης».

5) Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Τρανσυλβανίας ἐξελέγη ὁ ἀρχιμανδρίτης Αἰμιλιανὸς Μπίρντας μὲ τίτλον «ὁ Ρασινάρ».

6) Ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Κλουζ κ. Θεόφιλος ὠνομάσθη Ἀρχιεπίσκοπος Κλουζ.

7) Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κλουζ ἐξελέγη ὁ ἀρχιμ. κ. Ἰουστινιανὸς Κίρα μὲ τίτλον «ὁ Μαραμούρες».

Οἱ Σεβ. Ἐπίσκοποι Ἀνθιμος καὶ Βησσαρίων διακρίνονται διὰ τὴν εὐρείαν μόρφωσιν καὶ τὴν γλωσσομάθειαν. Ὁ πρῶτος ἐπῆρξεν ἐπὶ πολὺ διευθυντῆς τοῦ Τμήματος Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων καὶ μέλος πολλῶν Διαλόγων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν κενῶν θέσεων τακτικοῦ ἐφημερίου ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς: 1) Ἁγίας Τριάδος, Ἡρακλείου καὶ 2) Ἁγίου Χαράλαμπος, Ἰλισίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἐφημερικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Δεκεμβρίου 1973

Ὁ Τοποτηρητὴς

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) τὰ ἀρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Ν. Δ. 1398/1973 «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 204 καὶ ἀπὸ 23ης Νοεμβρίου 1973 ἀπόφασιν ἡμῶν «περὶ συστάσεως δέκα (10) ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἀρτης, 3) τὸ ἀρθρον 33 παράγρ. 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσιν τῶν κάτωθι δέκα (10) θέσεων Διακόνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρτης: 1) Ἁγίου Δημητρίου Ἀρτης, 2) Ἁγίου Γεωργίου Ἀρτης, 3) Παντοκράτορος Ἀρτης, 4)

Άγίου Νικολάου Άρτης, 5) Άγίου Κων/νου Χαλκιάδων, 6) Άγίου Γεωργίου Κομποτίου, 7) Άγίου Γεωργίου Πέτα, 8) Άγίου Νικολάου Δροσπηγής, 9) Κοιμήσεως Θεοτόκου Άγνάντων και 10) Άγίας Παρασκευής Πραμάντων, καλούμεν τους βουλευμένους και κεκτημένους τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, πρὸς κάλυψιν τῶν ὡς ἄνω θέσεων, ὑποβάλλωσιν, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων διὰ τὰς ὡς ἄνω δέκα (10) Διακονιακὰς θέσεις.

Ἐν Ἄρτῃ τῇ 23ῃ Νοεμβρίου 1973

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Λαγκαδᾶ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ὑπ' ἀριθ. 13/1970 Κανονισμὸν τῆς ΔΙΣ «Περὶ τῶν Ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καλούμεν τοὺς βουλευμένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν συσταθεῖσαν θέσιν Β' Ἱεροκήρυκος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως και ἔχοντας πρὸς τοῦτο τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς εικοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὑποβάλλωσι τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Λαγκαδᾷ τῇ 17-11-1973

† Ὁ Λαγκαδᾶ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Μηθύμνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 33 παρὰ γρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημεριῶν» καλούμεν τοὺς βουλευμένους και ἔχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μανταμάδου, 2) Ἁγίας Φωτεινῆς Συκαμινᾶς, 3) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Λεπετύμνου, 4) Ἁγίου Γεωργίου Ἀργέννου, 5) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ὑψηλομετώπου, 6) Ἁγίου Νικολάου Παπιανῶν, 7) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Λαφιῶνος, 8) Ἁγίας Παρασκευῆς Βαφειοῦ, Τιμίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου Ρεῦματος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων δικαιολογητικῶν, πρὸς κατάληψιν τῶν ἄνω ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Καλλονῇ τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1973

† Ὁ Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ Ν.Δ. 1398/1973 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν και ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καλούμεν τοὺς βουλευμένους και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων και Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐνοριακὴν θέσιν τῶν Διακόνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ζωοδόχου Πηγῆς Καλλονῆς, 2) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μανταμάδου, 3) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ἁγίας Παρασκευῆς, 4) Ἁγίου Παντελεήμονος Μηθύμνης και 5) Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Ἀντίσσης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Καλλονῇ τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1973.

† Ὁ Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασιάς και Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 126/1969 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τὸ ἀρθρον 7 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 13/1970 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ τῶν Ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς και τὴν ὑπ' ἀριθμ. πρῶτ.

5631/4.12.73 πρᾶξιν τῆς Ἱ. Συνόδου «περὶ συστάσεως θέσεων Ἱεροκηρύκων», δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. τ. Α'. 322/11.12.1973 Φ.Ε.Κ., καλούμεν τοὺς βουλευμένους και ἔχοντας τὰ τε Κανονικά και νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσιν, ἄνευ διαγωνισμοῦ, τὴν κενὴν θέσιν δευτέρου Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μονεμβασιάς και Σπάρτης, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά πρὸς διορισμὸν.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 17ῃ Δεκεμβρίου 1973

† Ὁ Μονεμβασιάς και Σπάρτης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νικαίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1) Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1398/1973 Ν.Δ. «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν και ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,

2) Τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Ἰουλίου 1973 πρώτην προκηρυξὴν ἡμῶν, περὶ καθορισμοῦ και πληρώσεως τῶν ὀργανικῶν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς θέσεων Διακόνων, δημοσιευθεῖσαν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17-18/1-15 Σεπτ. 1973 Δελτίου «Ἐκκλησία» και ἰσχύουσας δι' ἓνα εἰσέτι μῆνα, δυνάμει τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἀρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου (ἀρθρ. 46 παρ. 3 Ἀ.Ν. 2200/40),

3) Τὴν ἐν τῇ ἀνωτέρω προκηρυξίᾳ ταχθεῖσαν προθεσμίαν ἀπρόκτως παρελθοῦσαν, ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀνταποκρίσεως πρὸς τὴν πρόσκλησιν ἡμῶν, και

4) Τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 33 και 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ,

Ἀποφασίζομεν

α) Καθορίζομεν ἐν νέου τὰς ὀργανικὰς θέσεις Διακόνων ἐν τοῖς ἐνοριακοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσώστου Μητροπόλεως ὡς κατωτέρω: 1) Καθηδρικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου, 2) Ἱεροῦ Ναοῦ Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Αἰγάλεω, 3) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Αἰγάλεω, 4) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κορυδαλλοῦ, 5) Ἱεροῦ Ναοῦ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Κορυδαλλοῦ, 6) Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Βλαχεριῶν Κερατσινίου, 7) Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Ἐλεούσης Ἁγίας Βαρβάρας, 8) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου Κερατσινίου, 9) Ἱεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας Νικαίας και 10) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Κων/νου και Ἐλένης Αἰγάλεω, και

β) Προσκληθόμενους τοὺς βουλευμένους και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν ἐδαφίων 1α, 1β και 1γ τοῦ ἀρθρου 34 ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ κανονικά και νόμιμα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ προμνησθέντος Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐν συνδυασμῷ και πρὸς τὸ διαληφθὲν Ν.Δ. δικαιολογητικά των ἐγγράφα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς προκηρυξέως ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Νικαίᾳ τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 1973

† Ὁ Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 33 και 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν και ἐφημεριῶν» ἐν συνδυασμῷ και πρὸς τὸν ὑπ' ἀριθ. 2200/1940 Ἀ.Ν. προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν τῶν κάτωθι κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) μίας θέσεως τοῦ ἐν Πάτραις Ἱ. Ν. Ἀγ. Διονυσίου, 2) μίας θέσεως τοῦ ἐν Λακκῶμασι Ἱ. Ν. Παμ. Ταξιαρχῶν, 3) μίας θέσεως τοῦ ἐν Καλουσίῳ Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου, 4) μίας θέσεως

τοῦ ἐν Μοιραλίῳ 'Ι. Ν. 'Αγ. Νικολάου, 5) μιᾶς θέσεως τοῦ ἐν 'Αστερίῳ 'Ι. Ν. 'Αγ. Φωτεινῆς, 6) μιᾶς θέσεως τοῦ ἐν Πλατανοβρούσει 'Ι. Ν. 'Αγ. 'Αθανασίου, 7) μιᾶς θέσεως τοῦ ἐν 'Ελληνικῷ (ΜΠΟΥΜΠΑ) 'Ι. Ν. Κοιμ. Θεοτόκου, 8) μιᾶς θέσεως τοῦ ἐν Βαλμαντούρα 'Ι. Ν. Ζωοδόχου Πηγῆς, 9) μιᾶς θέσεως τοῦ ἐν 'Αποστόλῳ 'Ι. Ν. 'Αγ. 'Ιωάννου καὶ 10) μιᾶς θέσεως τοῦ ἐν Χιόνα 'Ι. Ν. 'Αγ. 'Αθανασίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρῦξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων των.

Ἐν Πάτραις τῇ 13ῃ Δεκεμβρίου 1973

Ὁ Μητροπολίτης — Τοποτηρητῆς

† Ὁ Καλαβρῦτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Ν. Δ. 1398/1973 («Περὶ συστάσεως θέσεων Διακόνων...») ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θέσεως Διακόνου τοῦ 'Ι. Ν. 'Αγ. Θεοδώρων Λαμίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμία τῇ 15ῃ Νοεμβρίου 1973

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«Ἄπαντα τῶν Ἁγίων Πατέρων»

(Κείμενον — Μετάφρασις — Εἰσαγωγὰι — Σχόλια

Βιογραφίαι — Εὐρετήρια).

Συνεργάζονται διακεκριμένοι θεολόγοι καὶ φιλόλογοι ἀπὸ τοὺς ἀριστεῖς τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, κληρικὸι καὶ λαϊκοί.

Ἐκυκλοφόρησαν 56 τόμοι ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἱεροῦ Χρυσόστομου, 7 τόμοι Μ. Βασιλείου, 4 τόμοι Μ. Ἀθανασίου καὶ 1 τόμος Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου. Ἀνὰ 150ήμερον, ἐξιδίδεται καὶ νέος τόμος.

Οἱ περισσότεροι τόμοι ἐξηγλήθησαν. Παρακαλοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ παραλάβουν τοὺς ὑπάρχοντας τόμους καὶ νὰ δηλώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰς ἀνατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ πραγματοποιηθοῦν βάσει τοῦ ἀριθμοῦ προεγγραφῶν. Ἐκδόσεις «ΩΦΕΛΙΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» Πλατ. Ὁμονοίας 9 καὶ Πατησίων 5. Ἀθῆναι (101). Τηλ. 543-400.

Ἰπεύθυνος ἐκδόσεως: Ἱερεὺς ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΩΤΗΣ. Ἐφημέριος Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν.

Ἀριστοδήμου Χρ. Ζάγκα, Φῶς καὶ Ζωή, (Εἰσαγωγή, ὁμιλίαι στὰ Εὐαγγέλια, διαγράμματα), Ἀθῆναι 1974, σελ. 416.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 12 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μητροπ. Καλαβρῦτων κ. Γεωργίου, Μήνυμα ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.

Τοῦ αὐτοῦ, Μήνυμα ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει.

Ἐόρτια Γράμματα.

Κωνστ. Γ. Μπόνη, «Ἐκκλησία», ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Γρ. Θ. Στάθης, Ἀδελφικὴ συνάντησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας (Παλέρμο, 11-14/10/1973).

Αἱ ἐκθέσεις τῶν Σεβ. Προέδρων τῶν Μ. Σ. Ε. πρὸς τὴν συνέλευσιν τῆς Ι. Σ. Ι. περὶ τῶν μετὰ τὸ 1967 πεπραγμένων τῆς Δ. Ι. Σ.

Ἐπισκ. Ἀνδρούσης Ἀναστασίου, Ἐπικήδειος λόγος διὰ τὸν Καθ. Λ. Φιλιππίδην.

Μητρ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ εὐθὴνη τῶν διανοουμένων ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ.

Ἰω. Καρμίρη, Καθηγητοῦ Παν/μίου, Α' Συνδιάσκεψις τῆς μικτῆς Ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικῆς Θεολ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς.

Μάρκου Σιώτου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ 150ετηρὶς τῆς Παναγίας τῆς Τήνου.

Κων. Μουρατίδου, Ἡ δικονομία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας.

Ἄρχιμ. Γερμ. Παρασκευοπούλου, Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ὡς Ποιμὴν.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.

Νέα βιβλία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 710.734

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ
ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

**ΥΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗΝ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑΝ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΝΗ**

Συνεχίζεται ή έκδοσις τοῦ μνημειώδους συλλογικοῦ τούτου ἔργου. Ἐξεδόθησαν νεωστὶ καὶ οἱ κάτωθι τόμοι:

370ς — 380ς ΤΟΜΟΙ

Περιέχοντας τὸ τελευταῖον μέρος (Η΄) τοῦ ἔργου τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, κείμενα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀρειανικὴν ἔριν (ἀποσπάσματα Ἀστερίου τοῦ Σοφιστοῦ, Ἀετίου Ἀντιοχείας, Εὐνομίου Κυζίκου, Εὐδοξίου Κ/λεως, Λουκίου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐνομίου Βεροίας), ὡς καὶ τὰ ἔργα τῶν Ἀκακίου Καισαρείας, Εὐσεβίου Ἐμέσης καὶ Νεμεσίου Ἐμέσης.

390ς ΤΟΜΟΣ

Περιέχων τὰ ἔργα τῶν Γελασίου Καισαρείας καὶ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων.

400ς ΤΟΜΟΣ

Περιέχων τὰ ἔργα τῶν Ἀσκητικῶν Συγγραφέων (Μ. Ἀντωνίου, Ἀμμωνᾶ, Ἀμμωνος, Παχωμίου καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς Βίους I καὶ II αὐτοῦ).

410ς ΤΟΜΟΣ

Περιέχων τοὺς Ἑλληνικοὺς Βίους III καὶ IV τοῦ Παχωμίου, εἰσαγωγὰς περὶ Ὠρσισίου καὶ Θεοδώρου μοναχοῦ, ὡς καὶ τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, εἰσαγωγὴν περὶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, ὡς καὶ τὰς πενήντα ὁμιλίαις αὐτοῦ.

420ς ΤΟΜΟΣ

Περιέχων τὰ λοιπὰ ἔργα τοῦ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου (Τριάκοντα ἕξ ἑτέρας ὁμιλίαις, Μεγάλην Ἐπιστολὴν, ἑπτὰ πραγματείας, εὐχὰς καὶ ἀποφθέγματα), τὰς εἰσαγωγὰς περὶ Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως, Πέτρου Β΄ Ἀλεξανδρείας καὶ Τιμοθέου Α΄ Ἀλεξανδρείας, ὡς καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν.

430ς ΤΟΜΟΣ

Περιέχων εἰσαγωγὴν καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σαραπίωνος Θεμούεως, ὡς καὶ εἰσαγωγὴν καὶ μέρος τοῦ «Περὶ Τριάδος» ἔργου Διδύμου τοῦ Ἀλεξανδρέως.

440ς ΤΟΜΟΣ

Περιέχων τὰ λοιπὰ Δογματικὰ ἔργα Διδύμου τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἥτοι συνειρητικὰν τοῦ περὶ Τριάδος ἔργου, κείμενον καὶ μετάφρασιν τοῦ περὶ Ἁγίου Πνεύματος ἔργου, ὡς καὶ τὰ κατὰ Μανιχαίων καὶ κατ' Εὐνομίου ἀντιρρητικὰ αὐτοῦ ἔργα.

450ς — 460ς ΤΟΜΟΙ

Περιέχοντας ἐρμηνευτικὰ ἔργα Διδύμου τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἥτοι ἐρμηνευτικὰ ἀποσπάσματα εἰς τὴν Γένεσιν, Ἐξοδον καὶ Β΄ Βασιλειῶν, ὡς καὶ τὸ Ὑπόμνημα εἰς τοὺς Ψαλμοὺς. Ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ 45ου τόμου ἀρχεταὶ ἡ δημοσίευσίς τῶν ἐν Τουρα τῆς Αἰγύπτου ἀνακαλυφθέντων ἐρμηνευτικῶν κειμένων. Ὡς πρῶτον δημοσιεύεται τὸ εἰς τοὺς Ψαλμοὺς ὑπόμνημα τοῦ Διδύμου.

470ς ΤΟΜΟΣ

Περιέχει τὰ ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἰώβ καὶ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν ἐκ τῶν ἐν Τουρα τῆς Αἰγύπτου ἀποσπασμάτων, ὡς καὶ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Ὑπομνήματος εἰς τὰς Παροιμίας.

Τὰ πλεῖστα τῶν κειμένων τῶν ἀνωτέρω τόμων, μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὴν ἔκδοσιν J. P. Migne, ἐκδίδονται διὰ πρώτην φοράν νῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἔτοιμοι πρὸς ἐκτύπωσιν εἶναι καὶ οἱ τόμοι 48ος καὶ 49ος περιέχοντες τὰ λοιπὰ ἐρμηνευτικὰ ἔργα ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης Διδύμου τοῦ Ἀλεξανδρέως. Ἀκολουθεῖ ἐν συνεχείᾳ ἡ δημοσίευσίς τῶν ἔργων τοῦ Μ. Βασιλείου.

Αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν τόμων ὀφείλονται εἰς τὸν Καθηγητὴν κ. Κων. Μπὺν νη ν.